

EUROOPAN KESKUSPANKKI

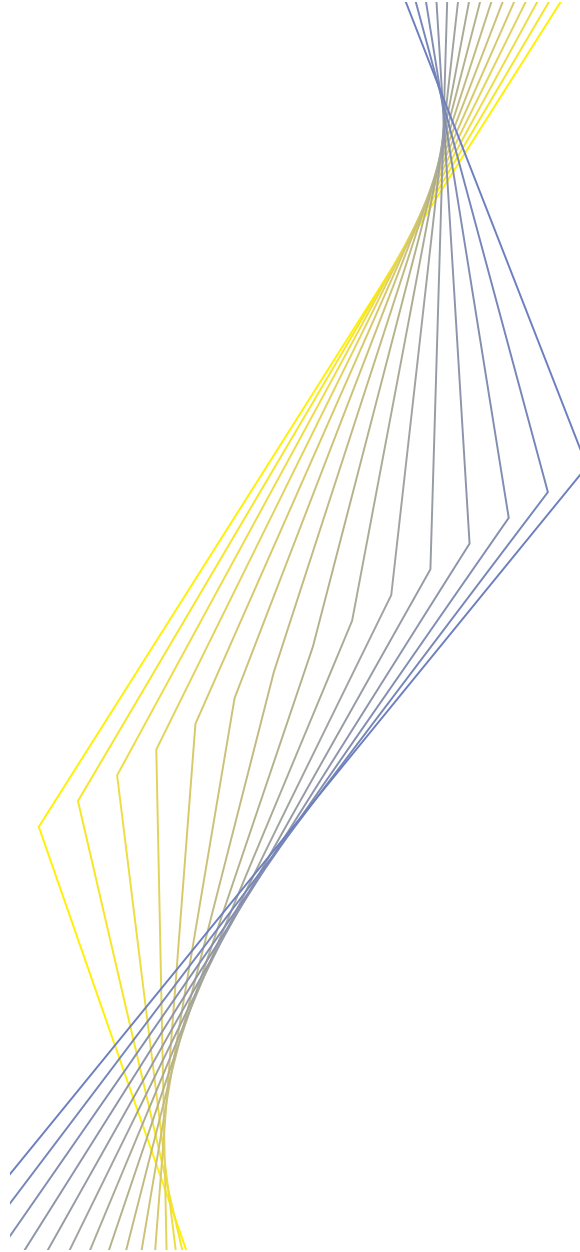
**YHTEINEN
RAHAPOLITIIKKA
KOLMANNESSA
VAIHESSA**

**Yleisasiakirja
eurojärjestelmän rahapolitiikan
välineistä ja menettelyistä**

Marraskuu 2000

EUROOPAN KESKUSPANKKI

**YHTEINEN
RAHAPOLITIikka
KOLMANNESSA
VAIHEESSA**

**Yleisasiakirja
eurojärjestelmän rahapolitiikan
välineistä ja menettelyistä**

Marraskuu 2000

© Euroopan keskuspankki, 2000

Käyntiosoite	Kaiserstrasse 29 D-60311 Frankfurt am Main Germany
Postiosoite	Postfach 16 03 19 D-60066 Frankfurt am Main Germany
Puhelinnumero	+49 69 1344 0
Internet	http://www.ecb.int
Faksi	+49 69 1344 6000
Teleksi	411 144 ecb d

Käännetty Suomen Pankissa.

Kaikki oikeudet pidätetään. Kopiointi on sallittu ei-kaupallisiin ja opetustarkoituksiin, kunhan lähde mainitaan.

Laadittu elokuussa 2000.

ISBN 92-9181-107-6

Sisällys

Johdanto	2
<hr/>	
Luku 1	
1 Katsaus rahapoliittiseen välineistöön	4
1.1 Euroopan keskuspankkijärjestelmä	4
1.2 Eurojärjestelmän tavoitteet	4
1.3 Eurojärjestelmän rahapolitiikan välineet	4
1.3.1 Avomarkkinaoperaatiot	4
1.3.2 Maksuvalmiusjärjestelmä	5
1.3.3 Vähimmäisvarannot	5
1.4 Vastapuolet	6
1.5 Vakuutena olevat arvopaperit	6
1.6 Rahapoliittisen välineistön muutokset	6
<hr/>	
Luku 2	
2 Hyväksyttävät vastapuolet	10
2.1 Yleiset kelpoisuusvaatimukset	10
2.2 Pikahuutokauppojen ja kahdenvälisen operaatioiden vastapuolten valinta	10
2.3 Vastapuolivelvoitteiden laiminlyönteihin sovellettavat seuraamukset	11
2.4 Vakavaraisuussyistä johtuva tilapäinen tai pysyvä poissulkeminen rahapoliittisista operaatioista	12
<hr/>	
Luku 3	
3 Avomarkkinaoperaatiot	14
3.1 Käänteisoperaatiot	14
3.1.1 Yleistä	14
3.1.2 Perusrahoitusoperaatiot	14
3.1.3 Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot	15
3.1.4 Käänteiset hienosäätöoperaatiot	15
3.1.5 Käänteiset rakenteelliset operaatiot	16
3.2 Suorat kaupat	16
3.3 EKP:n velkasitoumusten liikkeeseenlasku	17
3.4 Valuuttaswapit	17
3.5 Määräaikaistalletusten kerääminen	19
<hr/>	
Luku 4	
4 Maksuvalmiusjärjestelmä	22
4.1 Maksuvalmiusluotto	22
4.2 Talletusmahdollisuus	23

Luku 5

5 Menettelyt	26
5.1 Huutokaupat	26
5.1.1 Yleistä	26
5.1.2 Huutokauppakalenteri	27
5.1.3 Huutokaupoista ilmoittaminen	28
5.1.4 Huutokaupparjoustun valmisteluun ja tekoon liittyvät vastapuolien toimenpiteet	29
5.1.5 Huutokaupan toteuttamismenettelyt	30
5.1.6 Huutokaupan tulosten ilmoittaminen	31
5.2 Kahdenväliset kaupat	33
5.3 Maksu- ja toimitusmenettelyt	34
5.3.1 Yleistä	34
5.3.2 Avomarkkinaoperaatioiden maksu- ja toimitusmenettelyt	35
5.3.3 Pankkipäivän lopetukseen liittyvät toimet	35

Luku 6

6 Vakuuskelpoiset arvopaperit	38
6.1 Yleistä	38
6.2 Ykköslistan arvopaperit	38
6.3 Kakkoslistan arvopaperit	40
6.4 Riskienhallintamenetelmät	42
6.4.1 Alkumarginaalit	43
6.4.2 Ykköslistan arvopapereihin sovellettavat riskienhallintamenetelmät	43
6.4.3 Kakkoslistan arvopapereihin sovellettavat riskienhallintamenetelmät	44
6.5 Arvopapereiden arvostusperiaatteet	46
6.6 Toisessa jäsenvaltiossa olevien vakuuskelpoisten arvopapereiden käyttö	47
6.6.1 Kirjeenvaihtajakeskuspankkimalli	48
6.6.2 Eri jäsenvaltioissa toimivien arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien väliset linkit	49

Luku 7

7 Vähimmäisvarannot	52
7.1 Yleistä	52
7.2 Vähimmäisvarantojärjestelmän alaiset laitokset	52
7.3 Vähimmäisvarannoista määrääminen	53
7.4 Varantotalletusten pitäminen	54
7.5 Varantopohjan ilmoittaminen ja tarkistaminen	55
7.6 Vähimmäisvarantovelvoitteen täyttämättä jättäminen	56

Liitteet

1	Esimerkkejä rahapoliittisista operaatioista ja menettelyistä	59
2	Sanasto	74
3	Valuuttainterventioiden ja rahapoliittisten valuuttaswapien vastapuolten valinta	83
4	Euroopan keskuspankin raha- ja pankkitilastointiin liittyvä tiedonkeruu	84
5	Eurojärjestelmän www-sivustot	91
6	Vastapuolivelvoitteiden laiminlyönteihin sovellettavat menettelyt ja seuraamukset	92

Luettelo kuvioista, taulukoista ja kehikoista

Kuviot

1	Vakiohuutokauppojen toteutusvaiheiden normaali aikataulu	27
2	Pikahuutokauppojen toteutusvaiheiden normaali aikataulu	27
3	Kirjeenvaihtajakeskuspankkimalli	48
4	Arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien väliset linkit	49

Taulukot

1	Eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot	7
2	Perus- ja pitempiaikaisten rahoitusoperaatioiden normaalit kaupantekopäivät	28
3	Eurojärjestelmän avomarkkinaoperaatioiden normaalit maksujen suorituspäivät	35
4	Eurojärjestelmän rahapoliittisiin operaatioihin hyväksyttävät arvopaperit	41

Kehikot

1	EKP:n velkasitoumusten liikkeeseenlasku	17
2	Valuuttaswapit	18
3	Huutokauppojen toteutusvaiheet	26
4	Kiinteäkorkoisten huutokauppojen toteuttaminen	31
5	Vaihtuvakorkoisten euomääräisten huutokauppojen toteuttaminen	32
6	Vaihtuvakorkoisten valuuttaswaphuutokauppojen toteuttaminen	33
7	Riskienhallintamenetelmät	42
8	Ykköslistan arvopapereihin sovellettavat aliarvostusprosentit	43
9	Alkumarginaalin ja markkina-arvon aliarvostuksen laskeminen	45
10	Kakkoslistan arvopapereihin sovellettavat aliarvostusprosentit	46
11	Varantopohja ja varantoprocentit	54
12	Vähimmäisvarantotalletuksille maksettavan koron laskeminen	55

Lyhenteet

Maat

BE	Belgia
DK	Tanska
DE	Saksa
GR	Kreikka
ES	Espanja
FR	Ranska
IE	Irlanti
IT	Italia
LU	Luxemburg
NL	Alankomaat
AT	Itävalta
PT	Portugali
FI	Suomi
SE	Ruotsi
UK	Iso-Britannia
JP	Japani
US	Yhdysvallat

Muut

BIS	Kansainvälinen järjestelypankki
BKT	bruttokansantuote
BPM4	IMF:n maksutasekäsi kirja (4. laitos)
BPM5	IMF:n maksutasekäsi kirja (5. laitos)
cif	kulut, vakuutus ja rahti hintaan luettuina
ECU	Euroopan valuuttayksikkö
EKP	Euroopan keskuspankki
EKPJ	Euroopan keskuspankkijärjestelmä
EKT 95	Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmä 1995
EMI	Euroopan rahapoliittinen instituutti
EU	Euroopan unioni
EUR	euro
fob	vapaasti laivassa
ILO	Kansainvälinen työjärjestö
IMF	Kansainvälinen valuuttarahasto
KHI	kuluttajahintaindeksi
repo	takaisinostosopimukseen perustuva käänteisoperaatio
SITC Rev. 3	Kansainvälinen ulkomaankaupan tavaranimikkeistö (3. tarkistettu laitos)
YKHI	yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi

Euroopan yhteisön käytännön mukaisesti EU-maiden nimet ovat aakkosjärjestyksessä kunkin maan omakielisen nimen mukaan (eivät suomennoksen mukaan).

Johdanto

Johdanto

Tässä asiakirjassa esitellään toimintakehikko, jonka eurojärjestelmä* on valinnut talous- ja rahaliiton kolmannessa vaiheessa harjoitettavaa yhteistä rahapolitiikkaa varten. Asiakirja on osa eurojärjestelmän rahapolitiikan välineisiin ja menettelyihin liittyvää sääntelyä ja tarkoitettu eurojärjestelmän rahapolitiikan välineitä ja menettelyjä koskevaksi yleisasiakirjaksi. Sen päätarkoituksena on antaa vastapuolille niiden tarvitsemat tiedot eurojärjestelmän rahapoliittisesta välineistöstä.

Yleisasiakirja ei itsessään luo vastapuolille oikeuksia eikä aseta niille velvoitteita. Eurojärjestelmän ja sen vastapuolten välinen oikeussuhde on perustettu asianmukaisilla sopimuksilla tai säännöillä.

Asiakirja on jaettu seitsemään lukuun. Luvussa 1 luodaan yleiskatsaus eurojärjestelmän rahapoliittiseen välineistöön. Luvussa 2 täsmennetään eurojärjestelmän rahapoliittisiin operaatioihin osallistuvien vastapuolten kelpoisuusvaatimukset. Luvussa 3 selostetaan avomarkkinaoperaatioita ja luvussa 4 esitellään

vastapuolten käytettävissä oleva maksuvalmiusjärjestelmä. Luvussa 5 esitetään rahapoliittisten operaatioiden toteuttamismenettelyt. Luvussa 6 määritellään rahapoliittisten operaatioiden vakuutena olevien arvopapereiden kelpoisuusvaatimukset. Luvussa 7 esitellään eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmä.

Asiakirjan liitteissä on esimerkkejä rahapoliittisista operaatioista, sanasto, eurojärjestelmän valuuttainterventioiden vastapuolten valintaperusteet, Euroopan keskuspankin raha- ja pankkitilastoihin liittyvän tiedonkeruun esittely, luettelo EKP:n ja kansallisten keskuspankkien www-sivustoista ja kuvaus niistä menettelyistä ja seuraamuksista, joita sovelletaan vastapuolten laiminlyötyä velvoitteensa.

* Euroopan keskuspankin neuvosto on päättänyt käyttää käsitettä "eurojärjestelmä" siitä kokoonpanosta, jossa Euroopan keskuspankkijärjestelmä suorittaa perustehtävänsä. Eurojärjestelmän muodostavat siis Euroopan keskuspankki ja niiden jäsenvaltioiden kansalliset keskuspankit, jotka ovat ottaneet yhteisen rahan käyttöön Euroopan yhteisön perustamissopimuksen mukaisesti.

Luku I

Katsaus rahapoliittiseen välineistöön

I Katsaus rahapoliittiseen välineistöön

I.1 Euroopan keskuspankkijärjestelmä

Euroopan keskuspankkijärjestelmän (EKPJ) muodostavat Euroopan keskuspankki (EKP) ja EU:n jäsenvaltioiden kansalliset keskuspankit.¹ EKPJ toimii Euroopan yhteisön perustamissopimuksen (jäljempänä ”perustamissopimus”) sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön (jäljempänä ”EKPJ:n perussääntö”) mukaisesti. EKPJ:tä johtavat EKP:n päätöksentekuelimet. EKP:n neuvosto määrittelee rahapolitiikan, ja johtokunta toteuttaa sitä neuvoston päätösten ja ohjeiden mukaisesti. Siltä osin kuin on mahdollista ja tarkoituksenmukaista, ja jos toiminnan tehokkuuden varmistaminen sitä edellyttää, EKP käyttää kansallisia keskuspankkeja² eurojärjestelmän tehtäviin kuuluvien operaatioiden toteuttamiseen. Eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot toteutetaan yhdenmukaisin ehdoin kaikissa jäsenvaltioissa³.

I.2 Eurojärjestelmän tavoitteet

Perustamissopimuksen artiklassa 105 määritelty eurojärjestelmän ensisijainen tavoite on pitää yllä hintatason vakautta. Ensisijaisesta hintavakauden tavoitteesta tinkimättä eurojärjestelmän on tuettava Euroopan yhteisön yleistä talouspolitiikkaa. Pyrkinessään tavoitteisiinsa eurojärjestelmän on voimavarojen tehokasta kohdentamista suosien noudatettava vapaaseen kilpailuun perustuvan avoimen markkinatalouden periaatetta.

I.3 Eurojärjestelmän rahapolitiikan välineet

Tavoitteidensa saavuttamista varten eurojärjestelmällä on käytettävissään joukko rahapolitiikan välineitä. Eurojärjestelmä suorittaa *avomarkkinaoperaatioita*, tarjoaa vastapuolten käyttöön *maksuvalmiusjärjestelmän* ja vaatii luottolaitoksia pitämään vähimmäisvarantoja eurojärjestelmässä olevilla tileillä.

I.3.1 Avomarkkinaoperaatiot

Avomarkkinaoperaatioilla on tärkeä sija eurojärjestelmän rahapolitiikassa. Niillä säädelään korkoja, hallitaan markkinoiden likviditeettiä ja viestitään rahapolitiikan virityksestä. Eurojärjestelmän käytettävissä on viisi eri välinettä, joilla se voi toteuttaa avomarkkinaoperaatioita. Tärkein väline ovat *käänteisoperaatiot* (jotka perustuvat takaisinostosopimuksiin tai vakuudellisiin lainoihin). Eurojärjestelmä voi myös tehdä *suoria kauppvoja, laskea liikkeeseen velkasitoumuksia, tehdä valuuttaswappeja ja kerätä määräaikaistalletuksia*. Avomarkkinaoperaatiot käynnistää EKP, joka myös päättää, mitä välinettä käytetään ja millä ehdoilla operaatiot toteutetaan. Operaatiot voidaan toteuttaa vakiohuutokauppoina, pikahuutokauppoina tai kahdenvälisinä kauppoina.⁴ Tarkoituksensa, säännöllisyytensä ja menettelyjensä mukaan eurojärjestelmän avomarkkinaoperaatiot voidaan jakaa neljään ryhmään seuraavasti (ks. myös taulukko 1):

- *Perusrahoitusoperaatiot* ovat säännöllisiä, likviditeettiä lisääviä käänteisoperaatioita, jotka tehdään viikoittain ja joissa sovellettava maturiteetti on kaksi viikkoa. Kansalliset

1 On huomattava, että niiden jäsenvaltioiden kansallisilla keskuspankeilla, jotka eivät ole ottaneet käyttöön yhteistä rahaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen (”perustamissopimus”) mukaisesti, säilyy kansallisen lain mukainen rahapoliittinen toimivalta, eivätkä ne siis osallistu yhteisen rahapolitiikan harjoittamiseen.

2 Tässä asiakirjassa ”kansallisilla keskuspankeilla” tarkoitetaan niiden jäsenvaltioiden kansallisia keskuspankkeja, jotka ovat ottaneet käyttöön yhteisen rahan perustamissopimuksen mukaisesti.

3 Tässä asiakirjassa ”jäsenvaltioilla” tarkoitetaan jäsenvaltiota, joka on ottanut käyttöön yhteisen rahan perustamissopimuksen mukaisesti.

4 Eurojärjestelmän avomarkkinaoperaatioiden, ts. vakiohuutokauppojen, pikahuutokauppojen ja kahdenvälisen kauppajen, eri toteuttamismenettelyjä selostetaan luvussa 5. Vakiohuutokaupat toteutetaan siten, että kaupan tulos ilmoitetaan viimeistään 24 tunnin kuluttua siitä, kun huutokaupasta ilmoitettiin. Kaikki vastapuolet, jotka täyttävät kohdassa 2.1 esitetyt yleiset kelpoisuusehdot, voivat osallistua vakiohuutokauppoihin. Pikahuutokaupat toteutetaan tunnin kuluessa. Eurojärjestelmä voi rajoittaa pikahuutokauppoihin osallistuvien vastapuolten määrää. Kahdenvälisillä kaupoilla tarkoitetaan menettelyjä, joissa eurojärjestelmä suorittaa transaktion yhden tai useamman vastapuolen kanssa ilman huutokauppoja. Kahdenvälisiin kauppoihin kuuluvat myös pörssin tai välittäjän välityksellä tehtävät kaupat.

keskuspankit toteuttavat nämä operaatiot vakiohuutokauppoina. Perusrahoitusoperaatioilla on keskeinen asema eurojärjestelmän avomarkkinaoperaatioiden tavoitteiden täyttämässä, ja niiden avulla turvataan suurin osa rahoitussektorin maksuvalmiudesta.

- *Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot* ovat likviditeettiä lisääviä käänteisoperaatioita, jotka tehdään kuukausittain ja joissa sovellettava maturiteetti on kolme kuukautta. Näiden operaatioiden tarkoituksena on lisätä vastapuolten pitempiaikaista maksuvalmiutta, ja kansalliset keskuspankit toteuttavat ne vakiohuutokauppoina. Näillä operaatioilla eurojärjestelmä ei yleensä pyri antamaan signaaleja markkinoille, minkä vuoksi sillä on niissä yleensä hinnanottajan rooli.
- *Hienosäätöoperaatioita* toteutetaan tarpeen mukaan markkinoiden likviditeetin hallitsemiseksi ja korkojen säatelemiseksi. Niitä käytetään erityisesti markkinoiden likviditeetin odottamattomista vaihteluista johtuvien korkovaikutusten tasaamiseksi. Hienosäätöoperaatiot toteutetaan pääasiassa käänteisoperaatioina, mutta niitä voidaan tehdä myös suorina kauppoina, valuuttaswapeina tai keräämällä määräaikaistalletuksia. Hienosäätöoperaatioiden toteuttamisessa käytettävät välineet ja menettelyt mukautetaan kulloiseenkin kaupan-tekotapaan ja niihin erityistavoitteisiin, joihin operaatioilla pyritään. Kansalliset keskuspankit toteuttavat hienosäätöoperaatiot yleensä joko pikahuutokauppoina tai kahdenvälisinä kauppoina. EKP:n neuvosto päättää, toteuttaako EKP itse kahdenvälisiä hienosäätöoperaatioita poikkeustilanteissa.
- Lisäksi eurojärjestelmä voi toteuttaa *rakenteellisia operaatioita* laskemalla liikkeeseen velkasitoumuksia sekä tekemällä käänteisoperaatioita ja suoria kauppoja. Näillä operaatioilla EKP pyrkii vaikuttamaan eurojärjestelmän rakenteelliseen asemaan rahoitussektoriin nähden (säännöllisin tai epäsäännöllisin väliajoin). Kansalliset keskuspankit toteuttavat käänteisoperaatiot ja velkasitoumusten liikkeeseenlaskun vakio-

huutokauppoina. Suorat kaupat tehdään kahdenvälisinä kauppoina.

1.3.2 Maksuvalmiusjärjestelmä

Maksuvalmiusjärjestelmän avulla pyritään lisäämään tai vähentämään yön yli -likviditeettiä, viestimään rahapolitiikan virityksestä ja hillitsemään yön yli -markkinakorkojen liikkeitä. Hyväksytyt vastapuolet, jotka täyttävät tietyt eurojärjestelmän operaatioihin osallistumisen edellytykset, voivat omasta aloitteestaan käyttää maksuvalmiusjärjestelmää kahdella tavalla (ks. myös taulukko 1):

- *Maksuvalmiusluoton* avulla vastapuolet voivat saada kansallisilta keskuspankeilta yön yli -likviditeettiä hyväksytyjä vakuuksia vastaan. Yleensä maksuvalmiusluottoihin ei sovelleta luottolimiittejä eikä muita myöntämisrajoituksia kuin riittävien vakuuksien vaatimusta. Maksuvalmiusluoton korko muodostaa normaalioloissa yön yli -markkinakoron ylärajan.
- *Talletusmahdollisuutta* käyttäen vastapuolet voivat tehdä kansallisiin keskuspankkeihin yön yli -talletuksia. Yleensä ei sovelleta talletuskattoja tai muita näiden talletusten käyttöä koskevia rajoituksia. Talletuksen korko muodostaa normaalioloissa yön yli -markkinakoron alarajan.

Maksuvalmiusjärjestelmää hoidetaan hajautevasti kansallisissa keskuspankeissa.

1.3.3 Vähimmäisvarannot

Eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmää sovelletaan euroalueen luottolaitoksiin, ja sen tarkoituksena on ensisijaisesti tasata rahamarkkinakorkoja sekä luoda (tai lisätä) rakenteellisen keskuspankkirahoituksen tarvetta. Kunkin luottolaitoksen varantovelvoite määräytyy sen tasetietojen perusteella. Jotta korkojen tasaamisen tavoite saavutettaisiin, eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmä sallii keskiarvoistamisen. Varantovelvoitteen täytyminen määritetään sen mukaan, mikä on

laitosten keskimääräinen päivittäinen varantalletus kuukauden pituisen pitoajanjakson aikana. Laitosten vähimmäisvarannoille maksetaan korkoa, joka on sama kuin eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden korko.

1.4 Vastapuolet

Eurojärjestelmän rahapoliittinen välineistö on muodostettu sitä silmällä pitäen, että osallistumisoikeus on laajalla joukolla erilaisia vastapuolia. Laitokset, jotka EKPJ:n perussäännön artiklan 19.1 mukaan ovat vähimmäisvarantovelvollisia, ovat oikeutettuja maksuvalmiusjärjestelmän käyttöön ja voivat osallistua vakiohuutokauppoina toteutettaviin avomarkkinaoperaatioihin. Eurojärjestelmä voi rajoittaa hienosäätöoperaatioihin osallistuvien vastapuolten määrää. Suoriin kauppoihin osallistuvien vastapuolten joukkoa ei ennakolta rajoiteta. Rahapoliittisissa valuuttasvapeissa vastapuolina käytetään valuuttamarkkinoiden aktiivisia toimijoita. Näiden operaatioiden vastapuolina on ainoastaan euroalueella sijaitsevia eurojärjestelmän valuuttainterventioihin valittuja laitoksia.

1.5 Vakuutena olevat arvopaperit

EKPJ:n perussäännön artiklan 18.1 mukaan kaiken eurojärjestelmän luotonannon (eli likviditeettiä lisäävien operaatioiden) on perustuttava riittäviin vakuuksiin. Eurojärjestelmä hyväksyy operaatioidensa vakuudeksi laajan joukon erilaisia arvopapereita. Vakuuskelpoiset arvopaperit jaotellaan lähinnä eurojärjestelmän sisäisiä tarkoituksia varten

kahteen ryhmään: ykköslistan (tier one) ja kakkoslistan (tier two) arvopapereihin. Ykköslistan arvopapereita ovat jälkimarkkinakelpoiset velkakirjat, jotka täyttävät EKP:n vahvistamat yhdenmukaiset, euroalueen laajuiset kelpoisuusvaatimukset. Kakkoslistan arvopapereita ovat sellaiset muut jälkimarkkinakelpoiset ja ei-jälkimarkkinakelpoiset arvopaperit, jotka ovat erityisen tärkeitä kansallisille rahoitusmarkkinoille ja pankkijärjestelmille ja joiden kelpoisuusvaatimukset vahvistetaan kansallisissa keskuspankeissa EKP:n hyväksymällä tavalla. Ykkös- ja kakkoslistan arvopaperit kelpaavat yhtäläisesti kaikkiin eurojärjestelmän rahapoliittisiin operaatioihin (eurojärjestelmä ei kuitenkaan yleensä käytä kakkoslistan arvopapereita suorissa kauppoissa). Toisessa jäsenvaltiossa olevia vakuuskelpoisia arvopapereita voidaan käyttää kaiken tyyppisten eurojärjestelmän luottojen vakuutena joko kirjeenvaihtajakeskuspankkimallin kautta tai EU-maiden arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien välisten hyväksytyjen linkkien välityksellä.⁵ Kaikkia eurojärjestelmän rahapoliittisten operaatioiden vakuudeksi kelpaavia arvopapereita voidaan käyttää myös päivänsisäisen luoton vakuutena.

1.6 Rahapoliittisen välineistön muutokset

EKP:n neuvosto voi milloin tahansa muuttaa niitä välineitä, ehtoja, vaatimuksia ja menettelyjä, joilla eurojärjestelmän rahapoliittisia operaatioita toteutetaan.

⁵ Ks. kohdat 6.6.1 ja 6.6.2.

Taulukko I.**Eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot**

Rahapoliittiset operaatiot	Toimenpidetyypit		Maturiteetti	Toteuttamistiheys	Menettely
	Likviditeettiä lisäävät	Likviditeettiä vähentävät			
Avomarkkinaoperaatiot					
Perusrahoitusoperaatiot	• Käänteisoperaatiot	–	• 2 viikkoa	• Viikoittain	• Vakiohuutokaupat
Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot	• Käänteisoperaatiot	–	• 3 kuukautta	• Kuukausittain	• Vakiohuutokaupat
Hienosäästöoperaatiot	• Käänteisoperaatiot • Valuuttaswapit	• Valuuttaswapit • Määräaikaistalletusten kerääminen • Käänteisoperaatiot	• Ei vakio	• Satunnaisesti	• Pikahuutokaupat • Kahdenväliset kaupat
	• Suorat ostot	• Suorat myynnit	–	• Satunnaisesti	• Kahdenväliset kaupat
Rakenteelliset operaatiot	• Käänteisoperaatiot	• Velkasitoumusten liikkeeseenlasku	• Vakio / ei vakio	• Säännöllisesti ja satunnaisesti	• Vakiohuutokaupat
	• Suorat ostot	• Suorat myynnit	–	• Satunnaisesti	• Kahdenväliset kaupat
Maksuvalmiusjärjestelmä					
Maksuvalmiusluotto	• Käänteisoperaatiot	–	• Yön yli	• Käytettävissä vastapuolten harkinnan mukaan	
Talletusmahdollisuus	–	• Talletukset	• Yön yli	• Käytettävissä vastapuolten harkinnan mukaan	

Luku 2

Hyväksyttävät vastapuolet

2 Hyväksyttävät vastapuolet

2.1 Yleiset kelpoisuusvaatimukset

Eurojärjestelmän rahapoliittisiin operaatioihin osallistuvien vastapuolten on täytettävä tietyt kelpoisuusvaatimukset.⁶ Nämä vaatimukset on määritelty sitä silmällä pitäen, että laajalla joukolla laitoksia olisi mahdollisuus osallistua eurojärjestelmän rahapoliittisiin operaatioihin, että lisättäisiin koko euroalueen laitosten yhdenvertaista kohtelua ja varmistettaisiin, että vastapuolet täyttävät tietyt toiminta- ja vakavaraisuusvaatimukset:

- Vastapuoliksi hyväksytään vain EKP:n perussäännön artiklan 19.1 mukaiseen eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmään kuuluvat laitokset. Laitoksia, jotka on vapautettu eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmän mukaisista velvoitteista (ks. kohta 7.2), ei hyväksytä vastapuoliksi eurojärjestelmän maksuvalmiusjärjestelmään ja avomarkkinaoperaatioihin.
- Vastapuolten on oltava vakavaraisia. EU:n/ETAn kansallisten viranomaisten harjoittaman yhdenmukaistetun valvonnan on ulotuttava niihin ainakin jossakin muodossa.⁷ Vastapuoliksi voidaan kuitenkin hyväksyä myös kansallisten viranomaisten vastaavantasoisessa yhdenmukaistamattomassa valvonnassa olevia vakavaraisia laitoksia. Tällaisia laitoksia ovat esimerkiksi sellaisten laitosten euroalueelle sijoittautuneet sivukonttorit, joiden hallinnollinen päätoimipaikka on Euroopan talousalueen ulkopuolella.
- Jotta eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot voidaan toteuttaa tehokkaasti, vastapuolten on täytettävä asianomaisen kansallisen keskuspankin (tai EKP:n) soveltamissa sopimuksissa tai säännöissä määrätty toimintavaatimukset.

Nämä yleiset kelpoisuusvaatimukset ovat yhdenmukaiset koko euroalueella. Yleiset kelpoisuusvaatimukset täyttävät laitokset voivat

- käyttää eurojärjestelmän maksuvalmiusjärjestelmää ja

- osallistua vakiohuutokauppoina toteutettavaan eurojärjestelmän avomarkkinaoperaatioihin.

Laitokset voivat osallistua eurojärjestelmän maksuvalmiusjärjestelmään ja vakiohuutokauppoina toteutettaviin avomarkkinaoperaatioihin vain sijoittautumisjäsenvaltionsa kansallisen keskuspankin välityksellä. Jos laitos on sijoittautunut (hallinnollisen päätoimipaikan ja sivukonttoreiden kautta) useampaan kuin yhteen jäsenvaltioon, kukin toimipaikka voi osallistua näihin operaatioihin sijaintijäsenvaltionsa kansallisen keskuspankin kautta, vaikka laitoksen huutokauppatarjoukset voivat tehdä kussakin jäsenvaltiossa vain yksi toimipaikka (joko hallinnollinen päätoimipaikka tai nimetty sivukonttori).

2.2 Pikahuutokauppojen ja kahdenvälisten operaatioiden vastapuolten valinta

Suoriin kauppoihin osallistuvien vastapuolten joukkoa ei rajoiteta ennakolta.

Rahapoliittisiin valuuttaswappeihin osallistuvien vastapuolten on pystyttävä toteuttamaan isoja valuuttaoperaatioita tehokkaasti kaikissa markkinaoloissa. Valuuttaswappien vastapuolten joukko vastaa eurojärjestelmän valuuttainterventioihin valittujen euroalueella sijaitsevien vastapuolten joukkoa. Valuuttainterventioihin osallistuvien vastapuolten valinnassa noudatettavat perusteet ja menettelyt esitetään liitteessä 3.

Muita pikahuutokauppoina ja kahdenvälisinä kauppoina toteutettavia operaatioita (eli käännteisiä hienosäätöoperaatioita ja määräaikaistalletusten keräämistä) varten kukin kansallinen keskuspankki valitsee joukon vastapuolia

⁶ Suoriin kauppoihin osallistuvien vastapuolten joukkoa ei rajoiteta ennakolta.

⁷ Luottolaitosten yhdenmukaistettu valvonta perustuu Euroopan parlamentin ja Euroopan unionin neuvoston 20. maaliskuuta 2000 antamaan direktiiviin N:o 2000/12/EY luottolaitosten liiketoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta.

kyseiseen jäsenvaltioon sijoittautuneista laitoksista, jotka täyttävät vastapuolten yleiset kelpoisuusvaatimukset. Ensisijaisena valintaperusteena on aktiivisuus rahamarkkinoilla. Muita mahdollisesti huomioon otettavia perusteita ovat esimerkiksi välitystoiminnan tehokkuus ja tarjousten tekokyky.

Pikahuutokaupoissa ja kahdenvälisissä kaupoissa kansalliset keskuspankit käyvät kauppaa yksinomaan hienosäättöoperaatiovastapuolten kanssa. Jollei jokin kansallinen keskuspankki toiminnallisista syistä voi kaikissa operaatioissaan käydä kauppaa kaikkien hienosäättöoperaatioihin valittujen vastapuolten kanssa, tämän jäsenvaltion vastapuolet valitaan vuorojärjestelmää noudattaen, jotta kaikilla vastapuolilla olisi yhdenvertaiset osallistumismahdollisuudet.

EKP:n neuvosto päättää, toteuttaako EKP itse poikkeustilanteissa kahdenvälisiä hienosäättöoperaatioita. Jos EKP toteuttaa kahdenvälisiä operaatioita, se valitsee vastapuolet näissä tapauksissa vuorojärjestelmällä niistä euroalueella toimivista vastapuolista, jotka täyttävät pikahuutokauppojen ja kahdenvälisten kauppojen vastapuolten kelpoisuusvaatimukset, jotta kaikilla vastapuolilla olisi yhdenvertaiset osallistumismahdollisuudet.

2.3 Vastapuolivelvoitteiden laiminlyönteihin sovellettavat seuraamukset

Jos luottolaitos ei noudata vähimmäisvarantojen soveltamiseen liittyvien EKP:n asetusten ja päätösten mukaisia velvoitteita, EKP määrää sille seuraamuksia seuraavien asetusten nojalla: EKP:n valtuuksista määrätä seuraamuksia 23. marraskuuta 1998 annettu Euroopan unionin neuvoston asetus (EY) N:o 2532/98, EKP:n valtuuksista määrätä seuraamuksia 23. syyskuuta 1999 annettu EKP:n asetus (EKP/1999/4), EKP:n soveltamista vähimmäisvarannoista 23. marraskuuta 1998 annettu Euroopan unionin neuvoston asetus (EY) N:o 2531/98 ja vähimmäisvarantojen soveltamisesta annettu EKP:n asetus (EKP/1998/15). Seuraamukset sekä säännöt niiden soveltami-

sesta määritellään näissä asetuksissa. Jos vähimmäisvarantovelvoitteiden rikkomus on vakava, eurojärjestelmä voi lisäksi tilapäisesti sulkea vastapuolen pois avomarkkinaoperaatioista.

Jos vastapuoli laiminlyö kansallisen keskuspankin (tai EKP:n) soveltamien *sopimusten tai sääntöjen mukaisia velvoitteita*an jäljempänä kuvutulla tavalla, eurojärjestelmä määrää sopimusehtojen tai sääntöjen mukaisesti sille taloudellisen sanktion tai sulkee sen tilapäisesti pois avomarkkinaoperaatioista.

Seuraamuksia määrätään huutokauppasääntöjen sekä kahdenvälisten kauppojen sääntöjen rikkomuksista. Huutokauppasääntöjen rikkomuksesta on kyse, jos vastapuoli ei pysty siirtämään riittävää määrää vakuuksia sille likviditeettiä lisäävässä operaatiossa jaetun osuuden katteeksi tai jos se ei pysty toimittamaan riittävästi rahaa suorittaakseen osuutensa likviditeettiä vähentävässä operaatiossa. Kahdenvälisten kauppojen sääntöjen rikkomuksesta on kyse silloin, jos vastapuoli ei pysty toimittamaan riittävää määrää vakuuskelpoisia arvopapereita tai rahaa kattaakseen kahdenvälisessä kaupassa sovitun määrän.

Seuraamuksia määrätään myös tapauksissa, joissa vastapuoli ei ole noudattanut vakuuksien käyttöön liittyviä sääntöjä tai ei ole noudattanut pankkipäivän lopetukseen liittyviä sääntöjä tai ei täytä maksuvalmiusluoton saantiehtoja. Vakuuksien käytön sääntöjen noudattamattomuudesta on kyse, jos vastapuoli käyttää arvopapereita, jotka eivät ole vakuuskelpoisia tai joista on tullut vakuudeksi kelpaamattomia esimerkiksi siksi, että ne on laskenut liikkeeseen vastapuolen kanssa läheisissä sidoksissa oleva yhteisö tai vastapuoli itse. Maksuvalmiusluoton saantiehtojen täyttämättä jättämisestä on kyse silloin, jos vastapuoli, jonka sekkitilillä on päivän päättyessä miinussaldo, ei täytä maksuvalmiusluoton saantiehtoja.

Velvoitteensa laiminlyöneen vastapuolen sulkeminen tilapäisesti pois avomarkkinaoperaatioista voidaan ulottaa koskemaan myös laitoksen muissa jäsenvaltiossa sijaitsevia sivu-

konttoreita. Jos velvoitteiden laiminlyönti on vakava – esimerkiksi toistuva tai pitkäkestoinen – voidaan poikkeuksellisenä toimenpiteenä sulkea vastapuoli määräajaksi pois kaikista rahapoliittisista operaatioista.

Huutokauppojen, kahdenvälisen kauppohen, vakuuksien, pankkipäivän lopetusmenettelyjen tai maksuvalmiusluoton saantiehtojen sääntöjen laiminlyönneistä seuraava kansallisten keskuspankkien määräämä ylimääräinen korko lasketaan ennalta määrätyn prosentin mukaan (ks. liite 6).

2.4 Vakavaraisuussyistä johtuva tilapäinen tai pysyvä poissulkeminen rahapoliittisista operaatioista

Kansallisen keskuspankin (tai EKP:n) soveltamien sopimusten tai sääntöjen mukaisesti eurojärjestelmä voi vakavaraisuussyistä sulkea vastapuolen tilapäisesti tai pysyvästi pois rahapoliittisista operaatioista ja maksuvalmiusjärjestelmästä.

Tilapäinen tai pysyvä poissulkeminen saattaa myös olla aiheellinen joissakin sellaisissa laiminlyöntitapauksissa, jotka on määritelty kansallisen keskuspankin soveltamissa sopimuksissa tai säännöissä.

Luku 3

Avomarkkinaoperaatiot

3 Avomarkkinaoperaatiot

Avomarkkinaoperaatioilla on tärkeä sija eurojärjestelmän rahapolitiikassa. Niillä säädelään korkoja, hallitaan markkinoiden likviditeettiä ja viestitään rahapolitiikan virityksestä. Tarkoituksensa, säännöllisyytensä ja menettelyjensä mukaan eurojärjestelmän avomarkkinaoperaatiot voidaan jakaa neljään ryhmään: perusrahoitusoperaatioihin, pitempiaikaisiin rahoitusoperaatioihin, hienosäätöoperaatioihin ja rakenteellisiin operaatioihin. Eurojärjestelmän tärkein avomarkkinaoperaatioiden väline ovat käänteisoperaatiot, joita voidaan käyttää kaikkien neljän operaatioryhmän yhteydessä, kun taas velkasitoumuksia voidaan käyttää likviditeettiä vähentävissä rakenteellisissa operaatioissa. Lisäksi eurojärjestelmällä on käytettävissään kolme muuta hienosäätöoperaatioiden välinettä: suorat kaupat, valuuttaswapit ja määräaikaistalletusten kerääminen. Seuraavissa kohdissa käsitellään yksityiskohtaisesti eurojärjestelmän avomarkkinaoperaatioissaan käyttämien eri välineiden erityisomaisuuksia.

3.1 Käänteisoperaatiot

3.1.1 Yleistä

a. Välinetyyppi

Käänteisoperaatioissa eurojärjestelmä ostaa tai myy vakuuskelpoisia arvopapereita takaisinostositoumuksin tai tekee luotto-operaatioita, joiden vakuutena on vakuuskelpoisia arvopapereita. Käänteisoperaatioilla hoidetaan sekä perusrahoitusta että pitempiaikaista rahoitusta. Lisäksi eurojärjestelmä voi käyttää käänteisoperaatioita hienosäätöön tarkoituksissa ja rakenteellisissa operaatioissa.

b. Oikeudellinen luonne

Kansalliset keskuspankit voivat toteuttaa käänteisoperaatioita takaisinostosopimuksina. Tällöin arvopaperin omistusoikeus siirtyy velkojalle ja osapuolet sopivat vastakkaisesta operaatiosta, jolla arvopaperi siirretään takaisin velalliselle jonakin tulevana ajankohta-

na. Käänteisoperaatioita voidaan toteuttaa myös vakuudellisina luottoina, jolloin velkoja saa arvopaperin vakuudeksi, mutta sen omistusoikeus pysyy velallisella, ellei velkasitoumus jää täyttämättä. Takaisinostosopimuksiin perustuvien käänteisoperaatioiden ehdot täsmennetään asianomaisen kansallisen keskuspankin (tai EKP:n) soveltamassa sopimusjärjestelmässä. Vakuudellisiin luottoihin perustuvien käänteisoperaatioiden järjestelyissä otetaan huomioon ne eri jäsenvaltioissa sovellettavat erilaiset menettelyt ja muodollisuudet, joilla luodaan oikeus vakuuteen (esimerkiksi panttiin) ja sen realisoimiseen.

c. Korkeohdot

Takaisinostosopimuksessa ostohinnan ja takaisinostohinnan ero vastaa lainatulle rahamäärälle operaation ajalta kertynyttä korkoa eli takaisinostohinta sisältää maksettavan koron. Vakuudellisena luottona toteutettavassa käänteisoperaatioissa korko lasketaan luoton korkoprosentin mukaan operaatioissa sovellettavan maturiteetin ajalta. Eurojärjestelmän käänteisissä avomarkkinaoperaatioissa korko on yksinkertainen korko, jonka laskukäytönä on "todelliset päivät / 360".

3.1.2 Perusrahoitusoperaatiot

Perusrahoitusoperaatiot ovat eurojärjestelmän tärkeimpiä avomarkkinaoperaatioita. Niillä on keskeinen asema pyrittäessä säätämään korkoja, hallitsemaan markkinoiden likviditeettiä ja viestimään rahapolitiikan virityksestä. Lisäksi niillä turvataan suurin osa rahoitussektorin maksuvalmiudesta. Perusrahoitusoperaatioiden ominaisuudet voidaan tiivistää seuraavasti:

- Ne lisäävät likviditeettiä.
- Ne toteutetaan säännöllisesti viikoittain.⁸

⁸ Perusrahoitusoperaatiot ja pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot toteutetaan eurojärjestelmän ennalta julkistaman huutokauppa-kalenterin mukaan, joka on saatavissa EKP:n www.sivustosta (www.ecb.int, ks. myös kohta 5.1.2); tietoja on saatavissa myös kansallisten keskuspankkien www.sivustoista (ks. liite 5).

- Niissä sovellettava maturiteetti on yleensä kaksi viikkoa.⁹
- Ne toteutetaan hajautetusti kansallisissa keskuspankeissa.
- Ne toteutetaan vakiohuutokauppoina (ks. kohta 5.1).
- Kaikki vastapuolet, jotka täyttävät yleiset kelpoisuusvaatimukset (ks. kohta 2.1), voivat tehdä perusrahoitusoperaatioissa huutokaupparjouksia.
- Sekä ykkös- että kakkoslistan arvopaperit (ks. luku 6) katsotaan perusrahoitusoperaatioissa vakuuskelpoisiksi arvopapereiksi.
- Ne toteutetaan hajautetusti kansallisissa keskuspankeissa.
- Ne toteutetaan vakiohuutokauppoina (ks. kohta 5.1).
- Kaikki vastapuolet, jotka täyttävät yleiset kelpoisuusvaatimukset (ks. kohta 2.1), voivat tehdä pitempiaikaisissa rahoitusoperaatioissa huutokaupparjouksia.
- Sekä ykkös- että kakkoslistan arvopaperit (ks. luku 6) katsotaan pitempiaikaisissa rahoitusoperaatioissa vakuuskelpoisiksi arvopapereiksi.

3.1.3 Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot

Eurojärjestelmä toteuttaa säännöllisesti myös rahoitusoperaatioita, joissa sovelletaan kolmen kuukauden maturiteettia ja jotka on tarkoitettu kattamaan rahoitussektorin pitempiaikaista rahoitustarvetta. Näiden operaatioiden osuus keskuspankkirahoituksen kokonaisvolyymista on rajoitettu. Näillä operaatioilla eurojärjestelmä ei yleensä pyri antamaan signaaleja markkinoille, minkä vuoksi sillä on niissä yleensä hinnanottajan rooli. Tästä syystä pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot toteutetaan tavallisesti korkohuutokauppoina, ja EKP ilmoittaa tulevilla huutokaupoilla toteutettavien operaatioiden volyymin ajoittain. Poikkeustilanteissa eurojärjestelmä voi myös toteuttaa pitempiaikaisia rahoitusoperaatioita kiinteäkorkoisina huutokauppoina.

Pitempiaikaisten rahoitusoperaatioiden ominaisuudet voidaan tiivistää seuraavasti:

- Ne lisäävät likviditeettiä.
- Ne toteutetaan säännöllisesti kuukausittain.¹⁰
- Niissä sovellettava maturiteetti on yleensä kolme kuukautta.¹¹

3.1.4 Käänteiset hienosäätöoperaatiot

Eurojärjestelmä voi tehdä hienosäätöä käänteisin avomarkkinaoperaatioin. Hienosäätöoperaatioilla pyritään hallitsemaan markkinoiden likviditeettiä ja säätämään korkoja erityisesti likviditeetin odottamattomista vaihteluista johtuvien korkovaikutusten tasaamiseksi. Koska markkinoiden odottamattomien muutosten vuoksi voidaan tarvita nopeita toimia, on suotavaa, että eurojärjestelmä voi hyvin joustavasti valita näiden operaatioiden toteuttamistavan:

- Ne voivat lisätä tai vähentää likviditeettiä.
- Niiden toteuttamistiheyttä ei ole vakioitu.
- Niissä sovellettavaa maturiteettia ei ole vakioitu.
- Likviditeettiä lisäävät käänteiset hienosäätöoperaatiot tehdään yleensä pikahuutokauppoina, mutta myös kahdenvälisiä kauppia voidaan tehdä (ks. luku 5).
- Likviditeettiä vähentävät käänteiset hienosäätöoperaatiot tehdään yleensä kahdenvälisinä kauppoina (ks. kohta 5.2).

⁹ Perusrahoitusoperaatioissa ja pitempiaikaisissa rahoitusoperaatioissa sovellettava maturiteetti voi vaihdella ajoittain mm. jäsenvaltioiden kansallisten vapaapäivien vuoksi.

¹⁰ Ks. alaviite 8.

¹¹ Ks. alaviite 9.

- Ne toteutetaan yleensä hajautetusti kansallisissa keskuspankeissa (EKP:n neuvosto päättää, toteuttaako EKP poikkeustilanteissa itse kahdenväliset käänteiset hienosäätöoperaatiot).
- Eurojärjestelmä voi kohdassa 2.2 esitetyn perusteiden valita rajoitetun määrän vastapuolia osallistumaan käänteisiin hienosäätöoperaatioihin.
- Sekä ykkös- että kakkoslistan arvopaperit (ks. luku 6) katsotaan käänteisissä hienosäätöoperaatioissa vakuuskelpoisiksi arvopapereiksi.

3.1.5 Käänteiset rakenteelliset operaatiot

Eurojärjestelmä voi suorittaa rakenteellisia operaatioita käänteisinä avomarkkinaoperaatioina. Rakenteellisilla operaatioilla pyritään vaikuttamaan eurojärjestelmän rakenteelliseen asemaan rahoitussektoriin nähden. Näiden operaatioiden ominaisuudet voidaan tiivistää seuraavasti:

- Ne lisäävät likviditeettiä.
- Niitä voidaan toteuttaa säännöllisesti tai satunnaisesti.
- Niissä sovellettavaa maturiteettia ei ole ennalta vakioitu.
- Ne toteutetaan vakiohuutokauppoina (ks. kohta 5.1).
- Ne toteutetaan hajautetusti kansallisissa keskuspankeissa.
- Kaikki vastapuolet, jotka täyttävät yleiset kelpoisuusvaatimukset (ks. kohta 2.1), voivat tehdä käänteisissä rakenteellisissa operaatioissa huutokaupparjouksia.
- Sekä ykkös- että kakkoslistan arvopaperit (ks. luku 6) katsotaan käänteisissä rakenteellisissa operaatioissa vakuuskelpoisiksi arvopapereiksi.

3.2 Suorat kaupat

a. Välinetyyppi

Suorina kauppoina toteutettavilla avomarkkinaoperaatioilla tarkoitetaan toimenpiteitä, joissa eurojärjestelmä ostaa tai myy vakuuskelpoisia arvopapereita suoraan markkinoilla. Suoria kauppvoja tehdään vain rakenteellisista syistä ja hienosäätötarkoituksessa.

b. Oikeudellinen luonne

Suorassa kaupassa arvopaperien omistusoikeus siirtyy kokonaan myyjältä ostajalle, eikä kauppaan liity omistusoikeuden siirron palautusta. Suorat kaupat perustuvat kaupan kohteena olevaa velkasitoumusta koskeviin markkinakäytäntöihin.

c. Hintaehdot

Hinnoittelussa eurojärjestelmä noudattaa sitä kaupan kohteena olevia velkasitoumuksia koskevaa markkinakäytäntöä, joka on laajimmin hyväksytty.

d. Muut ominaisuudet

Eurojärjestelmän suorien kauppajen ominaisuudet voidaan tiivistää seuraavasti:

- Ne voivat lisätä likviditeettiä (suorat ostot) tai vähentää likviditeettiä (suorat myynnit).
- Niiden toteuttamistiheyttä ei ole vakioitu.
- Ne toteutetaan kahdenvälisinä kauppoina (ks. kohta 5.2).
- Ne toteutetaan yleensä hajautetusti kansallisissa keskuspankeissa (EKP:n neuvosto päättää, toteuttaako EKP poikkeustilanteissa itse suorat hienosäätöoperaatiot).
- Suoriin kauppoihin osallistuvien vastapuolten joukkoa ei rajoiteta ennalta.
- Yleensä suoria kauppvoja tehdään vain ykköslistan arvopapereilla (ks. kohta 6.1).

3.3 EKP:n velkasitoumusten liikkeeseenlasku

a. Välinetyyppi

EKP voi laskea liikkeeseen velkasitoumuksia, kun se pyrkii vaikuttamaan eurojärjestelmän rakenteelliseen asemaan rahoitussektoriin nähden siten, että markkinoille luodaan likviditeettivaje (tai lisätään olemassa olevaa vajetta).

b. Oikeudellinen luonne

Sitoumukset ovat EKP:n velkasitoumuksia sitoumusten haltijoille. Sitoumukset lasketaan liikkeeseen arvo-osuuksina ja niitä säilytetään euroalueella sijaitsevilla arvopaperikeskuksissa. EKP ei aseta mitään rajoituksia velkasitoumusten siirtokelpoisuudelle. Velkasitoumuksia koskevat säännökset ilmenevät tarkemmin EKP:n velkasitoumusten ehdoista.

c. Korkeohdot

Sitoumukset lasketaan liikkeeseen diskontattuina, eli niiden emissiohintaa on nimellisarvoa alhaisempi, ja ne lunastetaan eräpäivänä nimellisarvostaan. Emissiohinnan ja lunastushinnan erotus on yhtä kuin korko, joka emissiohinnalle on kertynyt sovitun korkoprosentin mukaan sitoumuksen juoksuajalta. Korko on yksinkertainen korko, jonka laskukäytäntönä on "todelliset päivät / 360". Emissiohintaa lasketaan kehikossa I esitetyllä tavalla.

d. Muut ominaisuudet

EKP:n velkasitoumusten liikkeeseenlaskun ominaisuudet voidaan tiivistää seuraavasti:

- Velkasitoumuksia lasketaan liikkeeseen markkinoiden likviditeetin vähentämiseksi.
- Velkasitoumuksia voidaan laskea liikkeeseen säännöllisesti tai satunnaisesti.
- Velkasitoumusten maturiteetti on lyhyempi kuin 12 kuukautta.
- Velkasitoumuksia lasketaan liikkeeseen vakiohuutokaupoilla (ks. kohta 5.1).
- Kansalliset keskuspankit tarjoavat velkasitoumukset ostettaviksi, ja ne selvitetään hajautetusti.
- Kaikki vastapuolet, jotka täyttävät yleiset kelpoisuusvaatimukset (ks. kohta 2.1), voivat tehdä EKP:n velkasitoumusten ostoa koskevia huutokauppatarjouksia.

3.4 Valuuttaswapit

a. Välinetyyppi

Rahapoliittisissa valuuttaswapeissa euroja ostetaan ja myydään samanaikaisin avista- ja termiinikaupoin ulkomaan valuuttaa vastaan. Va-

Kehikko I.

EKP:n velkasitoumusten liikkeeseenlasku

Tässä

N = Velkasitoumuksen nimellisarvo

r_t = Korko (%)

D = Velkasitoumuksen maturiteetti (pv)

P_T = Velkasitoumuksen emissiohintaa

Emissiohintaa =

$$P_T = N \times \frac{1}{1 + \frac{r_t \times D}{36\,000}}$$

luuttaswapeja käytetään hienosäätötarkoituksessa, pääasiassa markkinoiden likviditeetin hallintaan ja korkojen säätelyyn.

b. *Oikeudellinen luonne*

Rahapoliittisilla valuuttaswapeilla tarkoitetaan operaatioita, joissa eurojärjestelmä ostaa (tai myy) euroja avistakaupoin ulkomaan valuuttaa vastaan ja samanaikaisesti myy (tai ostaa) eurot takaisin termiinkaupoin tiettyinä takaisinostopäivänä. Valuuttaswapien ehdot täsmennetään asianomaisen kansallisen keskuspankin (tai EKP:n) soveltamissa sopimuksissa.

c. *Valuuttaa ja vaihtokurssia koskevat ehdot*

Tavallisesti eurojärjestelmän operaatiot toteutetaan vain laajan kaupankäynnin kohteena olevilla valuutoilla, vakiintunutta markkinakäytäntöä noudattaen. Kussakin valuuttaswap-operaatioissa eurojärjestelmä ja vastapuolet sopivat kaupassa sovellettavista swap-pisteistä. Swap-pisteet tarkoittavat termiinkaupan vaihtokurssin ja avistakaupan vaihtokurssin välistä eroa. Euron

ja ulkomaan valuutan väliset swap-pisteet no-
teerataan yleisten markkinakäytäntöjen mukaan. Valuuttaswapien vaihtokurssia koskevat ehdot esitetään kehikossa 2.

d. *Muut ominaisuudet*

Valuuttaswapien ominaisuudet voidaan tiivistää seuraavasti:

- Ne voivat lisätä tai vähentää likviditeettiä.
- Niiden toteuttamistiheyttä ei ole vakioitu.
- Niissä sovellettavaa maturiteettia ei ole vakioitu.
- Ne toteutetaan pikahuutokauppoina tai kahdenvälisinä kauppoina (ks. luku 5).
- Ne toteutetaan yleensä hajautetusti kansallisissa keskuspankeissa (EKP:n neuvosto päättää, toteuttaako EKP poikkeustilanteissa itse kahdenväliset valuuttaswapit).

Kehikko 2.

Valuuttaswapit

S = Euron (EUR) ja ulkomaan valuutan ABC (ABC) välinen avistavaihtokurssi (valuuttaswapin kaupantekopäivänä)

$$S = \frac{x \times ABC}{1 \times EUR}$$

F_M = Euron ja ulkomaan valuutan ABC välinen termiinivaihtokurssi swapin takaisinostopäivänä (M)

$$F_M = \frac{y \times ABC}{1 \times EUR}$$

Δ_M = Euron ja ulkomaan valuutan ABC väliset termiinipisteet swapin takaisinostopäivänä (M)

$$\Delta_M = F_M - S$$

$N(\cdot)$ = Valuutan avistamäärä; $N(\cdot)_M$ on valuutan termiinimäärä:

$$N(ABC) = N(EUR) \times S \quad \text{tai} \quad N(EUR) = \frac{N(ABC)}{S}$$

$$N(ABC)_M = N(EUR)_M \times F_M \quad \text{tai} \quad N(EUR)_M = \frac{N(ABC)_M}{F_M}$$

- Eurojärjestelmä voi kohdassa 2.2 ja liitteessä 3 esitetyn perusteiden valita rajoitetun määrän vastapuolia osallistumaan valuuttaswapeihin.

3.5 Määräaikaistalletusten kerääminen

a. Välinetyyppi

Eurojärjestelmä voi tarjota vastapuolille mahdollisuutta tehdä korollisia määräaikaistalletuksia vastapuolen sijoittautumisjäsenvaltion kansalliseen keskuspankkiin. Määräaikaistalletuksia kerätään vain hienosäätötarkoituksessa, markkinoiden likviditeetin vähentämiseksi.

b. Oikeudellinen luonne

Vastapuolilta kerättävät talletukset ovat määräaikaista, ja niiden korko on kiinteä. Kansalliset keskuspankit eivät anna talletusten vastineeksi vakuuksia.

c. Korkoehdot

Talletusten korko on yksinkertainen korko, jonka laskukäytäntönä on "todelliset päivät / 360". Korko maksetaan talletuksen erääntyessä.

d. Muut ominaisuudet

Määräaikaistalletusten ominaisuudet voidaan tiivistää seuraavasti:

- Talletuksia kerätään likviditeetin vähentämiseksi.
- Talletusten keräystiheyttä ei ole vakioitu.
- Talletusten maturiteettia ei ole vakioitu.
- Talletukset kerätään yleensä pikahuutokaupoilla, mutta myös kahdenvälisiä kauppvoja voidaan tehdä (ks. luku 5).
- Talletuksia kerätään yleensä hajautetusti kansallisissa keskuspankeissa (EKP:n neuvosto päättää, kerääkö EKP poikkeustilanteissa itse määräaikaistalletuksia kahdenvälisillä kaupoilla).¹²
- Eurojärjestelmä voi kohdassa 2.2 esitetyn perusteiden valita rajoitetun määrän vastapuolia, joilta se kerää määräaikaistalletuksia.

¹² Määräaikaistalletuksia pidettäisiin kansallisissa keskuspankeissa olevilla tileillä niissäkin tapauksissa, joissa EKP toteuttaisi nämä operaatiot keskitetysti.

Luku 4

Maksuvalmiusjärjestelmä

4 Maksuvalmiusjärjestelmä

4.1 Maksuvalmiusluotto

a. Välinetyyppi

Maksuvalmiusluottoon oikeutetut vastapuolet voivat saada kansallisilta keskuspankeilta yön yli -likviditeettiä ennakolta määrättyllä korolla vakuuskelpoisia arvopapereita vastaan (ks. luku 6). Maksuvalmiusluotolla pyritään tyydyttämään vastapuolten tilapäiset likviditeettitarpeet. Tavallisesti maksuvalmiusluoton korko muodostaa yön yli -markkinakoron ylärajan. Maksuvalmiusluoton ehdot ovat samat koko euroalueella.

b. Oikeudellinen luonne

Kansalliset keskuspankit voivat antaa likviditeettiä maksuvalmiusluottoina yön yli -takaisinostosopimuksilla. Tällöin arvopaperin omistusoikeus siirtyy velkojalle ja osapuolet sopivat vastakkaisesta operaatiosta, jolla arvopaperi siirretään takaisin velalliselle seuraavana pankkipäivänä. Likviditeettiä voidaan antaa myös vakuudellisina yön yli -luottoina, jolloin velkoja saa arvopaperin vakuudeksi, mutta sen omistusoikeus pysyy velallisella, ellei velkasitoumus jää täyttämättä. Takaisinostosopimuksien ehdot täsmennetään kunkin kansallisen keskuspankin soveltamissa sopimuksissa. Vakuudelliseen luottoon perustuvissa järjestelyissä otetaan huomioon ne eri jäsenvaltioissa sovellettavat erilaiset menettelyt ja muodollisuudet, joilla luodaan oikeus vakuuteen (panttiin) ja sen realisoimiseen.

c. Luoton käytön edellytykset

Maksuvalmiusluottoa voivat saada laitokset, jotka täyttävät kohdassa 2.1 esitetyt vastapuolten yleiset kelpoisuusvaatimukset. Luoton myöntää laitoksen sijoittautumisjäsenvaltion kansallinen keskuspankki. Maksuvalmiusluottoa myönnetään vain niinä päivinä, joina asianomainen kansallinen RTGS-järjestelmä ja kyseinen arvopaperikaupan selvitysjärjestelmä tai -järjestelmät ovat toiminnassa.¹³

Päivän päättyessä vastapuolten selvitystileillä kansallisissa keskuspankeissa olevat päivänsäiset nettovelat katsotaan automaattisesti pyynnöksi saada maksuvalmiusluottoa. Menettelyt, joita sovelletaan maksuvalmiusluoton käyttöön päivän päättyessä, esitetään kohdassa 5.3.3.

Vastapuoli voi saada maksuvalmiusluottoa myös toimittamalla pyynnön sijoittautumisjäsenvaltionsa kansalliseen keskuspankkiin. Jotta kansallinen keskuspankki voisi käsitellä pyynnön samana päivänä, sen on saatava pyyntö viimeistään 30 minuuttia TARGET-järjestelmän varsinaisen sulkemisajan jälkeen.¹⁴ TARGET-järjestelmän sulkemisaika on yleensä klo 18.00 EKP:n aikaa (Keski-Euroopan aika). Määräaika, johon mennessä maksuvalmiusluottoa voi pyytää, pidennetään vielä 30 minuuttia eurojärjestelmän viimeisenä pankkipäivänä kunakin vähimmäisvarantojen pitäjänajaksi.¹⁵ Pyynnössä tulee mainita luoton määrä ja eritellä vakuusmateriaali, jos luoton vakuudeksi tarvittavia arvopapereita ei ole ennakolta talletettu kansalliseen keskuspankkiin.

Riittävien vakuuksien vaatimusta lukuun ottamatta maksuvalmiusluottona myönnettävien varojen määrää ei rajoiteta.

d. Maturiteetti ja korkoehdot

Maksuvalmiusluotto on yön yli -luottoa. TARGET-järjestelmään suoraan osallistuvien vastapuolten luoton takaisinmaksu veloitetaan seuraavana sellaisena päivänä, jona asianomai-

¹³ Jos kansallisen keskuspankin RTGS-järjestelmä on toiminnassa TARGET-järjestelmän kytkentäverkoston ollessa kiinni, tulee maksuvalmiusjärjestelmänkin olla tuolloin vastapuolten käytettävissä. Maksuvalmiusluottoa tai talletusmahdollisuutta koskevat pyynnöt on tuolloin esitettävä viimeistään 30 minuuttia asianomaisen RTGS-järjestelmän sulkemisajan jälkeen.

¹⁴ Joissakin jäsenvaltioissa kansallinen keskuspankki (tai jotkin sen haarakonttorit) eivät välttämättä ole avoimna rahapoliittisten operaatioiden suorittamista varten kaikkina eurojärjestelmän pankkipäivinä kansallisten tai alueellisten arkipyhien tai vapaa-päivien takia. Tällaisissa tapauksissa kyseisen kansallisen keskuspankin on tiedotettava etukäteen vastapuolille järjestelyistä, joita tullaan soveltamaan maksuvalmiusluoton käyttöön näinä päivinä.

¹⁵ Päivät, joina TARGET-järjestelmä pidetään kiinni, ilmoitetaan EKP:n www-sivustossa (www.ecb.int), minkä lisäksi niistä on tietoa kansallisten keskuspankkien www-sivustoissa (ks. liite 5).

nen kansallinen RTGS-järjestelmä ja kyseinen arvopaperikaupan selvitysjärjestelmä tai -järjestelmät ovat toiminnassa, heti näiden järjestelmien avautuessa.

Eurojärjestelmä ilmoittaa ennakolta maksuvalmiusluoton koron, joka lasketaan yksinkertaisena korkona noudattaen laskukäytäntöä "todelliset päivät / 360". EKP voi muuttaa korkoa milloin tahansa, ja muutos tulee voimaan aikaisintaan seuraavana eurojärjestelmän pankkipäivänä¹⁶. Maksuvalmiusluoton korko maksetaan luoton takaisinmaksun yhteydessä.

e. *Käytön keskeyttäminen*

Maksuvalmiusluottoa myönnettäessä on aina noudatettava EKP:n tavoitteita ja yleisiä rahapoliittisia näkökohtia. EKP voi milloin tahansa muuttaa maksuvalmiusluoton ehtoja tai keskeyttää luoton myöntämisen.

4.2 Talletusmahdollisuus

a. *Välinetyyppi*

Vastapuolet voivat tehdä yön yli -talletuksia kansallisiin keskuspankkeihin. Talletuksille maksetaan ennakolta määrättyä korkoa. Talletusten korko muodostaa yleensä yön yli -markkinakoron alarajan. Talletusten ehdot ovat samat koko euroalueella.¹⁷

b. *Oikeudellinen luonne*

Vastapuolilta otettaville yön yli -talletuksille maksetaan kiinteää korkoa. Vastapuolille ei anneta talletusten vastineeksi vakuuksia.

c. *Käytön edellytykset¹⁸*

Talletusmahdollisuutta voivat käyttää laitokset, jotka täyttävät kohdassa 2.1 esitetyt vastapuolten yleiset kelpoisuusvaatimukset. Laitos voi käyttää talletusmahdollisuutta sijoittautumisjäsenvaltionsa kansallisen keskuspankin kautta. Talletusmahdollisuutta voi käyttää vain niinä päivinä, joina asianomainen kansallinen RTGS-järjestelmä on toiminnassa.

Tehdäkseen talletuksen vastapuolen on toimitettava talletuspyyntö sijoittautumisjäsenvaltionsa kansalliselle keskuspankille. Jotta kansallinen keskuspankki voisi käsitellä pyynnön samana päivänä, sen on saatava pyyntö viimeistään 30 minuuttia TARGET-järjestelmän varsinaisen sulkemisajan jälkeen. TARGET-järjestelmän sulkemisaika on yleensä klo 18.00 EKP:n aikaa (Keski-Euroopan aikaa).¹⁹ Määräaika, johon mennessä talletusmahdollisuuden käyttöä koskevia pyyntöjä voi esittää, pidennetään vielä 30 minuuttia eurojärjestelmän viimeisenä pankkipäivänä kunakin vähimmäisvarantojen pitoajanjaksona.²⁰ Pyyntöissä on mainittava talletettava määrä.

Vastapuolen tekemien talletusten määrää ei rajoiteta.

d. *Maturiteetti ja korkoehdot*

Talletukset ovat yön yli -talletuksia. TARGET-järjestelmään suoraan osallistuvien vastapuolten talletukset erääntyvät seuraavana sellaisena päivänä, jona asianomainen kansallinen RTGS-järjestelmä on toiminnassa, heti järjestelmän avautuessa. Eurojärjestelmä ilmoittaa ennakolta talletusten koron, joka lasketaan yksinkertaisena korkona noudattaen laskukäytäntöä "todelliset päivät / 360". EKP voi muuttaa korkoa milloin tahansa, ja muutos tulee voimaan aikaisintaan seuraavana eurojärjestelmän pankkipäivänä. Korko maksetaan talletuksen erääntyessä.

¹⁶ Tässä asiakirjassa "eurojärjestelmän pankkipäivällä" tarkoitetaan mitä tahansa sellaista päivää, jolloin EKP ja ainakin yksi kansallinen keskuspankki ovat avoinna eurojärjestelmän rahapoliittisten operaatioiden toteuttamista varten.

¹⁷ Euroalueen maiden välillä voi olla toiminnallisia eroavuuksia, jotka johtuvat kansallisten keskuspankkien tilien rakenteiden eroista.

¹⁸ Koska kansallisten keskuspankkien tilien rakenteet poikkeavat toisistaan, EKP saattaa myöntää kansallisille keskuspankeille tilapäisesti luvan soveltaa hieman tässä kuvatusta poikkeavia talletusmahdollisuuden käytön edellytyksiä. Kansalliset keskuspankit antavat tietoja kaikista soveltamistaan poikkeuksista tässä asiakirjassa kuvattuihin talletusmahdollisuuden käytön edellytyksiin.

¹⁹ Joissakin jäsenvaltioissa kansallinen keskuspankki (tai jotkin sen haarakonttorit) eivät välttämättä ole avoinna eurojärjestelmän rahapoliittisten operaatioiden suorittamista varten kaikkina eurojärjestelmän pankkipäivinä kansallisten tai alueellisten arkipyhien tai vapaapäivien takia. Tällaisissa tapauksissa kyseisen kansallisen keskuspankin on tiedotettava etukäteen vastapuolille järjestelyistä, joiden avulla talletuksia voi tehdä näinä päivinä.

²⁰ Päivät, joina TARGET-järjestelmä pidetään kiinni, ilmoitetaan EKP:n www-sivustossa (www.ecb.int), minkä lisäksi niistä on tietoa kansallisten keskuspankkien www-sivustoissa (ks. liite 5).

e. *Käytön keskeyttäminen*

Talletusmahdollisuus voidaan myöntää vain noudattaen EKP:n tavoitteita ja yleisiä raha-

poliittisia näkökohtia. EKP voi milloin tahansa muuttaa talletusten ehtoja tai keskeyttää niiden käytön.

Luku 5

Menettelyt

5 Menettelyt

5.1 Huutokaupat

5.1.1 Yleistä

Eurojärjestelmän avomarkkinaoperaatiot toteutetaan yleensä huutokauppoina. Näihin huutokauppoihin sisältyy kuusi vaihetta, jotka on lueteltu kehikossa 3.

Eurojärjestelmä erottelee kaksi huutokauppatyyppiä: vakio- ja pikahuutokaupat. Menettelyt ovat kummassakin huutokauppatyyppissä samat lukuun ottamatta kaupan toteutukseen kuluva aikaa ja vastapuolien määrää.

a. Vakiohuutokaupat

Vakiohuutokaupat toteutetaan niin, että kaupan tulos vahvistetaan 24 tunnin kuluessa siitä, kun huutokaupasta ilmoitettiin (tarjousten jättämisen määräajan ja huutokaupan tuloksen ilmoittamisen välinen aika on tällöin noin kaksi tuntia). Kuviosta 1 nähdään vakiohuutokauppojen toteutusvaiheiden normaali aikataulu pääpiirteittäin. EKP voi tarvittaessa muuttaa yksittäisten operaatioiden aikatauluja.

Perusrahoitusoperaatiot, pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot ja rakenteelliset operaatiot (suoria kauppoja lukuun ottamatta) toteute-

taan aina vakiohuutokauppoina. Kohdassa 2.1 mainitut yleiset kelpoisuusvaatimukset täyttävät vastapuolet voivat osallistua vakiohuutokauppoihin.

b. Pikahuutokaupat

Pikahuutokaupat toteutetaan yleensä niin, että kaupan tulos vahvistetaan tunnin kuluessa siitä, kun huutokaupasta ilmoitettiin. Pikahuutokauppojen toteutusvaiheiden normaali aikataulu ilmenee kuviosta 2. EKP voi tarvittaessa muuttaa yksittäisten operaatioiden aikatauluja. Pikahuutokauppoja käytetään ainostaan hienosäätöoperaatioiden toteutuksessa. Eurojärjestelmä saattaa kohdassa 2.2 mainittujen kriteerien ja menettelytapojen perusteella valita pikahuutokauppoihin suppeamman vastapuolijoukon kuin vakiohuutokauppoihin.

c. Kiinteä- ja vaihtuvakorkoiset huutokaupat

Eurojärjestelmällä on mahdollisuus tehdä joko kiinteäkorkoisia (määrähuutokauppa) tai vaihtuvakorkoisia (korkohuutokauppa) huutokauppoja. Kiinteäkorkoisessa huutokaupassa EKP määrää koron etukäteen ja osallistuvat vastapuolet tekevät tarjouksen rahamäärästä, jolla ne haluavat tehdä kaupan kiinteällä ko-

Kehikko 3.

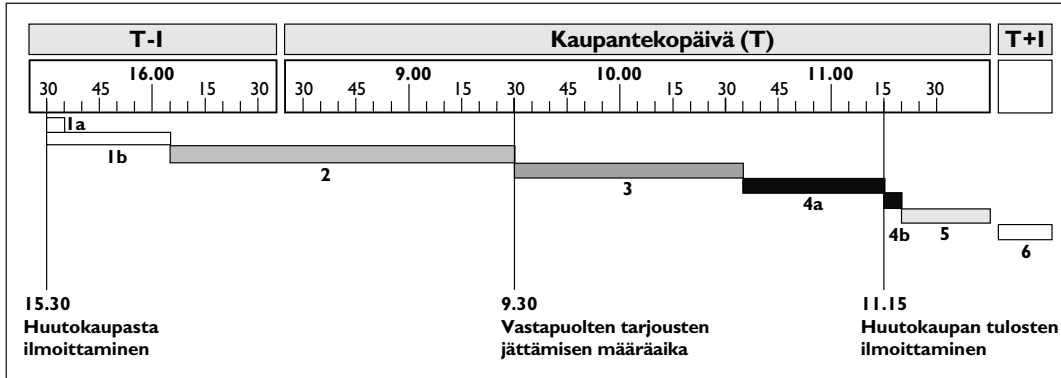
Huutokauppojen toteutusvaiheet

Vaihe 1.	Huutokaupasta ilmoittaminen a. EKP:n ilmoitus julkisten sähköisten markkinainformaatiojärjestelmien kautta b. Kansallisten keskuspankkien ilmoitus kansallisten sähköisten markkinainformaatiojärjestelmien kautta ja suoraan yksittäisille vastapuolille (jos katsotaan tarpeelliseksi)
Vaihe 2.	Huutokaupparjousten valmisteluun ja tekoon liittyvät vastapuolien toimenpiteet
Vaihe 3.	Tarjousten kokoaminen eurojärjestelmässä
Vaihe 4.	Likviditeetin jakaminen ja huutokaupan tulosten ilmoittaminen a. EKP:n päätös jako-osuuksista b. Myönnettyjen osuuksien ilmoittaminen
Vaihe 5.	Huutokaupan tulosten vahvistaminen vastapuolille
Vaihe 6.	Huutokauppaan liittyvät maksut ja toimitukset (ks. kohta 5.3)

Kuvio 1.

Vakihuutokauppojen toteutusvaiheiden normaali aikataulu

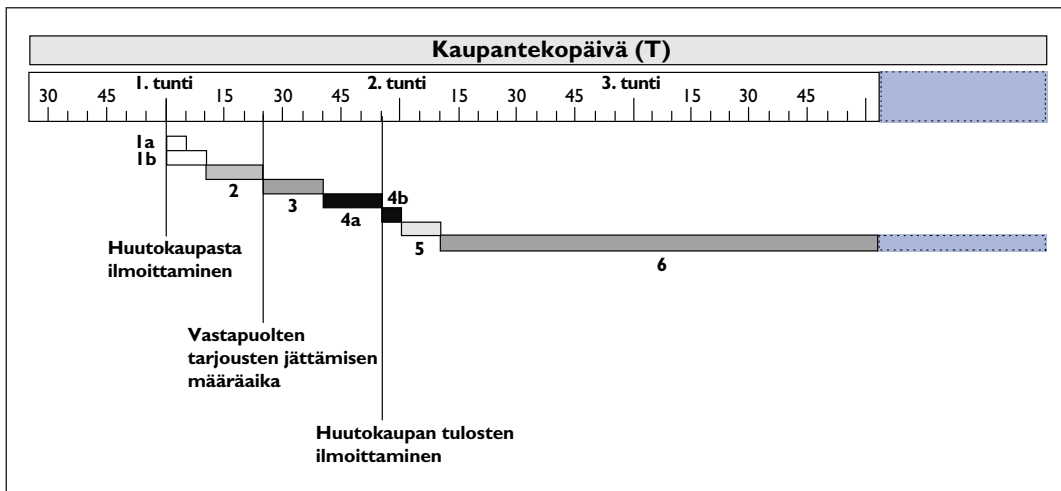
(Huom.: Kellonajat ovat EKP:n aikaa [Keski-Euroopan aikaa].)

Huom.: Numerot viittaavat kehikossa 3 määriteltyihin toteutusvaiheisiin.

Kuvio 2.

Pikahuutokauppojen toteutusvaiheiden normaali aikataulu

Huom.: Numerot viittaavat kehikossa 3 määriteltyihin toteutusvaiheisiin.

rolla.²¹ Vaihtuvakorkoisessa huutokaupassa vastapuolet tekevät tarjouksen rahamäärästä ja koroista, joilla ne haluavat tehdä kauppia kansallisten keskuspankkien kanssa.²²

5.1.2 Huutokauppakalenteri

a. Perus- ja pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot

Perus- ja pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot toteutetaan eurojärjestelmän julkaiseman ohjeellisen kalenterin mukaan.²³ Kalenteri julkaistaan vähintään kolme kuukautta ennen sen vuoden alkua, jona se on voimassa. Perus- ja

pitempiaikaisen rahoitusoperaatioiden normaalit kaupantekopäivät ilmenevät taulukosta 2. EKP:n tavoitteena on varmistaa, että kaikkien jäsenvaltioiden vastapuolet voivat osallistua perus- ja pitempiaikaisiin rahoitusoperaatioihin. Tämän vuoksi EKP ottaa kalenterin laadinnassa jäsenvaltioiden kansalliset

21 Kiinteäkorkoisissa valuuttaswaphuutokaupoissa EKP määrää operaation swap-pisteet ja vastapuolet antavat tarjouksen kiinteänä pidettävästä valuutan määrästä, jonka ne haluavat myydä (ja ostaa takaisin) tai ostaa (ja myydä takaisin) näillä pisteillä.

22 Vaihtuvakorkoisissa valuuttaswaphuutokaupoissa vastapuolet antavat tarjouksen kiinteänä pidettävästä valuutan määrästä ja swap-pistetarjouksen, jolla ne haluavat tehdä kaupan.

23 Eurojärjestelmän huutokauppakalenteri julkaistaan EKP:n www-sivustossa (www.ecb.int), minkä lisäksi siitä on tietoa kansallisten keskuspankkien www-sivustoissa (ks. liite 5).

Taulukko 2.

Perus- ja pitempiäikäisten rahoitusoperaatioiden normaalit kaupantekopäivät

Operaation tyyppi	Normaali kaupantekopäivä (T)
Perusrahoitusoperaatiot	Joka tiistai
Pitempiäikäiset rahoitusoperaatiot	Kunkin vähimmäisvarantojen pitoajanjakson ensimmäinen keskiviikko

vapaapäivät huomioon tekemällä tarvittavat muutokset normaaliin aikatauluun.

b. Rakenteelliset operaatiot

Vakiohuutokaupoilla tehtyjä rakenteellisia operaatioita ei toteuteta ennalta laaditun kalenterin mukaan. Rakenteellisia operaatioita tehdään ja selvitetään kuitenkin yleensä vain sellaisina päivinä, jotka ovat ns. KKP-pankkipäiviä²⁴ kaikissa jäsenvaltioissa.

c. Hienosäätöoperaatiot

Hienosäätöoperaatioita ei toteuteta ennalta laaditun kalenterin mukaan. EKP voi tehdä hienosäätöoperaatioita kaikkina eurojärjestelmän pankkipäivinä. Operaatioihin osallistuvat vain sellaisten jäsenvaltioiden kansalliset keskuspankit, joissa kaupanteko-, suoritus- ja takaisinmaksupäivä ovat kansallisten keskuspankkien pankkipäiviä.

5.1.3 Huutokaupoista ilmoittaminen

Eurojärjestelmän vakiohuutokaupoista ilmoitetaan julkisesti sähköisiä markkinainformaatiojärjestelmiä käyttäen. Lisäksi kansalliset keskuspankit voivat ilmoittaa huutokaupoista suoraan niille vastapuolille, joilla ei ole yhteyttä tällaisiin markkinainformaatiojärjestelmiin. Julkinen huutokauppailmoitus sisältää yleensä seuraavat tiedot:

- huutokaupan viitenumero
- huutokaupan päivämäärä
- operaation tyyppi (likviditeetin lisääminen tai vähentäminen ja käytettävän rahapolitiittisen instrumentin tyyppi)

- operaatiossa sovellettava maturiteetti
- huutokaupan tyyppi (kiinteä- vai vaihtuvakorkoinen)
- toteutustapa ("hollantilainen" vai "amerikkalainen" huutokauppa, kuten kohdassa 5.1.5 d määritellään)
- operaation tavoiteltu volyyymi (yleensä vain pitempiäikäisissä rahoitusoperaatioissa)
- kiinteä huutokauppakorko / hinta / swap-piste (kiinteäkorkoisissa huutokaupoissa)
- pienin tai suurin hyväksyttävä korko / hinta / swap-piste (soveltuvin osin)
- operaation alkamis- ja eräpäivä (soveltuvin osin) tai instrumentin arvo- ja eräpäivä (velkasitoumusten liikkeeseenlaskuissa)
- käytettävät valuutat ja valuutta, jonka määrä pidetään kiinteänä (valuuttaswapeissa)
- tarjousten laskemisessa käytettävä viitteellinen avistavaluuttakurssi (valuuttaswapeissa)
- tarjouksen yläraja (jos se on asetettu)
- pienin yksittäiselle vastapuolelle jaettava määrä (jos se on asetettu)
- pienin jako-osuus (jos se on asetettu)

²⁴ Tässä asiakirjassa termi "KKP-pankkipäivä" tarkoittaa päivää, jona tietyn jäsenvaltion kansallinen keskuspankki on avoinna eurojärjestelmän rahapolitiittisten operaatioiden toteuttamista varten. Joissakin jäsenvaltioissa kansallisen keskuspankin haarakonttorit voivat olla kiinni joinakin KKP-pankkipäivinä paikallisten tai alueellisten arkipyhien tai vapaapäivien takia. Tällaisissa tapauksissa kyseisen kansallisen keskuspankin on tiedotettava etukäteen vastapuolille järjestelyistä, joita tullaan soveltamaan näitä haarakonttoreita koskeissa transaktioissa.

- tarjousten jättämisen määräaika
- velkasitoumusten denominaatio (velkasitoumusten liikkeeseenlaskuissa)
- liikkeeseenlaskun ISIN-koodi (velkasitoumusten liikkeeseenlaskuissa).

Koska tavoitteena on tukea hienosäätöoperaatioiden avoimuutta, eurojärjestelmän pikahuutokaupoista ilmoitetaan yleensä julkisesti etukäteen. Poikkeustapauksissa EKP saattaa kuitenkin jättää ilmoittamatta pikahuutokaupoista julkisesti etukäteen. Pikahuutokauppojen ilmoittamisessa noudatetaan samaa menettelyä kuin vakiohuutokaupoissa. Riippumatta siitä, ilmoitetaanko pikahuutokaupasta julkisesti vai ei, kansalliset keskuspankit ottavat suoraan yhteyttä valittuihin vastapuoliin.

5.1.4 Huutokaupparjousten valmisteluun ja tekoon liittyvät vastapuolien toimenpiteet

Vastapuolien tarjousten tulee olla muodoltaan kansallisten keskuspankkien kyseistä operaatiota varten toimittaman pro forma -mallitarjouksen mukaisia. Tarjoukset tulee toimittaa sen jäsenvaltion kansalliselle keskuspankille, jossa laitoksella on toimipaikka (hallinnollinen päätoimipaikka tai sivukonttori). Laitoksen tarjoukset voi antaa vain yksi toimipaikka (joko hallinnollinen päätoimipaikka tai määrätty sivukonttori) kussakin jäsenvaltiossa.

Kiinteäkorkoisissa huutokaupoissa vastapuolten tulee ilmoittaa tarjouksissaan rahamäärä, jolla ne haluavat käydä kauppaa kansallisten keskuspankkien kanssa.²⁵

Vaihtuvakorkoisissa huutokaupoissa vastapuolet voivat tehdä tarjouksia kymmenellä eri korko-/hinta-/swap-pistetetasolla. Niiden on kussakin tapauksessa ilmoitettava rahamäärä, jolla ne haluavat käydä kauppaa kansallisten keskuspankkien kanssa, ja vastaava korko^{26, 27}. Korkotarjous on ilmoitettava prosenttiyksikön sadasosan kerrannaisina. Vaihtuvakorkoisissa valuuttaswaphuutokaupoissa swap-pis-

teet noteerataan vakiintuneiden markkinakäytäntöjen mukaan ja korkotarjous on ilmoitettava swap-pisteen sadasosan kerrannaisina.

Perusrahoitusoperaatioissa vähimmäistarjouksen määrä on 1 000 000 euroa. Vähimmäistarjousmäärän ylittävät tarjoukset on ilmoitettava 100 000 euron kerrannaisina. Hienosäätö- ja rakenteellisiin operaatioihin sovelletaan samaa vähimmäistarjousmäärää ja kerrannaista. Vähimmäistarjousmäärää sovelletaan kuhunkin yksittäiseen korko-/hinta-/swap-pistetarjoukseen.

Pitempiaikaisissa rahoitusoperaatioissa kukin kansallinen keskuspankki määrittää 10 000 ja 1 000 000 euron välille asettuvan vähimmäistarjousmäärän. Vähimmäistarjousmäärän ylittävät tarjoukset on ilmoitettava 10 000 euron kerrannaisina. Vähimmäistarjousmäärää sovelletaan kuhunkin yksittäiseen korkotarjoukseen.

EKP voi asettaa tarjouksille ylärajan estääkseen suhteettoman suuret tarjoukset. Maininta tarjouksen mahdollisesta ylärajasta sisältyy aina julkiseen huutokauppailmoitukseen.

Vastapuolten edellytetään aina pystyvän kattamaan niille huutokaupassa jaetun määrän riittävällä määrällä vakuuskelpoisia arvopapereita.²⁸ Kunkin kansallisen keskuspankin soveltamat sopimukset tai säännöt antavat mahdollisuuden määrätä rangaistuksia, jos vastapuoli ei pysty siirtämään riittävää määrää vakuuksia tai rahaa huutokaupassa sen osuudeksi tulleen määrän katteeksi.

Tarjoukset voidaan peruuttaa ennen kuin niiden jättämisen määräaika on päättynyt. Huutokauppailmoituksessa mainitun tarjousten jättämisen määräajan jälkeen annetut tarjoukset katsotaan pätemättömiksi. Kansalliset keskuspankit ratkai-

25 Kiinteäkorkoisissa valuuttaswapeissa vastapuolen on ilmoitettava kiinteänä pidettävä valuutan määrä, jolla se haluaa käydä kauppaa eurojärjestelmän kanssa.

26 EKP:n velkasitoumusten liikkeeseenlaskun osalta EKP voi päätää, että tarjoukset on ilmoitettava hinnalla eikä koron muodossa. Tällöin hinta ilmoitetaan prosentteina nimellisarvosta.

27 Vaihtuvakorkoisissa valuuttaswapeissa vastapuolen on ilmoitettava kiinteänä pidettävä valuutan määrä, jolla se haluaa käydä kauppaa eurojärjestelmän kanssa, ja vastaava swap-pistetarjous.

28 Tai toimittamaan riittävän määrän rahaa suorittaakseen osuutensa likviditeettiä vähentävässä operaatioissa.

sevat, onko määräaika noudatettu. Kansalliset keskuspankit hylkäävät kaikki vastapuolen tarjoukset, jos tarjouksen kokonaismäärä ylittää EKP:n määräämän ylärajan. Ne hylkäävät myös vähimmäistarjousmäärän alittavat tarjoukset sekä tarjoukset, jotka alittavat pienimmän hyväksyttävän koron, hinnan tai swap-pisteen tai ylittävät suurimman hyväksyttävän koron, hinnan tai swap-pisteen. Ne voivat myös hylätä tarjoukset, jotka ovat epätäydellisiä tai eivät täytä pro forma -mallitarjouksen vaatimuksia. Jos tarjous hylätään, asianomainen kansallinen keskuspankki tiedottaa vastapuolelle päätöksestään ennen huutokaupan toteuttamista.

5.1.5 Huutokaupan toteuttamismenettelyt

a. Kiinteäkorkoiset huutokaupat

Kiinteäkorkoinen huutokauppa toteutetaan siten, että vastapuolilta saadut tarjoukset lasketaan yhteen, ja jos tarjousten yhteismäärä ylittää jaettavan likviditeetin määrän, tarjoukset hyväksytään jaettavan määrän suhteessa tarjousten yhteismäärään (ks. kehikko 4). Kullekin vastapuolelle jaettava määrä pyöristetään lähimpään euroon. Kiinteäkorkoisissa huutokaupoissa EKP voi kuitenkin päättää jonkin tietyn vähimmäismäärän tai -osuuden jakamisesta kullekin tarjouksentekijälle.

b. Vaihtuvakorkoiset euromääräiset huutokaupat

Likviditeettiä lisäävät vaihtuvakorkoiset euromääräiset huutokaupat toteutetaan siten, että tarjoukset asetetaan koron mukaan laskevaan järjestykseen. Ensisijaisesti hyväksytään ne tarjoukset, joissa korkotaso on korkein, ja tätä alemmat korkotarjoukset hyväksytään koron mukaan määräytyvässä järjestyksessä, kunnes likviditeetti on kokonaan jaettu. Jos alimmalla hyväksyttävällä korolla (marginaalikorolla) tehtyjen tarjousten määrä ylittää jäljellä olevan jaettavan määrän, tämä jaetaan tarjousten kesken jäljellä olevan jaettavan määrän suhteessa marginaalikorkoisten tarjousten kokonaismäärään (ks. kehikko 5). Kullekin vastapuolelle jaettava määrä pyöristetään lähimpään euroon.

Likviditeettiä vähentävät vaihtuvakorkoiset huutokaupat (joita käytetään laskettaessa liikkeen velkasitoumuksia ja kerättäessä määräaikaistalletuksia) toteutetaan siten, että tarjoukset asetetaan koron mukaan nousevaan järjestykseen (tai hinnan mukaan laskevaan järjestykseen). Tarjoukset, joissa korkotaso on alin (korkein hinta), hyväksytään ensisijaisesti. Tätä korkeammat korkotarjoukset (alemmat hintatarjoukset) hyväksytään koron mukaan määräytyvässä järjestyksessä, kunnes likviditeetti on kokonaan sidottu. Jos niiden tarjousten yhteismäärä, joissa on ollut korkein hyväksyttävä korko tai alin hyväksyttävä hinta (marginaalikorko/-hint), ylittää jäljellä olevan jaettavan määrän, tämä jaetaan tarjousten kesken jäljellä olevan jaettavan määrän suhteessa marginaalikorkoisten/hintaisten tarjousten kokonaismäärään (ks. kehikko 5). Velkasitoumusten liikkeeseenlaskuissa kullekin vastapuolelle jaettava määrä pyöristetään lähimpään velkasitoumusten denominaation kerannaiseen. Muissa likviditeettiä vähentävissä operaatioissa kullekin vastapuolelle jaettava määrä pyöristetään lähimpään euroon.

Vaihtuvakorkoisissa huutokaupoissa EKP voi päättää kullekin hyväksytyyn tarjoukseen teki- jälle jaettavasta vähimmäismäärästä.

c. Vaihtuvakorkoiset valuuttaswap-huutokaupat

Likviditeettiä lisäävät vaihtuvakorkoiset valuuttaswap-huutokaupat toteutetaan siten, että tarjoukset asetetaan swap-pistetarjousten mukaiseen nousevaan järjestykseen.²⁹ Ensisijaisesti hyväksytään ne tarjoukset, joissa on alimmat swap-pisteet, ja tarjoukset, joissa swap-pisteet ovat tätä korkeammat, hyväksytään swap-pisteiden suuruuden mukaan määräytyvässä järjestyksessä, kunnes koko kiinteä valuutan määrä on jaettu. Jos niiden tarjousten yhteenlaskettu määrä, joissa on ollut ylin hyväksyttävä swap-piste (marginaaliswap-piste), ylittää jäljellä olevan

²⁹ Swap-pistetarjoukset asetetaan nousevaan järjestykseen sen mukaan, ovatko swap-pisteet miinus- vai plusmerkkiset, mikä taas riippuu siitä, onko ulkomaan valuutan ja euron välinen korkoero positiivinen vai negatiivinen. Jos swapin maturiteetin mukainen ulkomaan valuutan korko on korkeampi kuin vastaava eurokorko, swap-pistetarjous on positiivinen (euron termiinikurssi on korkeampi kuin avistakurssi). Jos ulkomaan valuutan korko on matalampi kuin vastaava eurokorko, swap-pistetarjous on negatiivinen (euron termiinikurssi on matalampi kuin avistakurssi).

Kehikko 4.

Kiinteäkorkoisten huutokauppojen toteuttaminen

Tässä

- A : jaettava kokonaismäärä
n : vastapuolten lukumäärä
 a_i : vastapuolen i tarjous
all% : jaettava määrä prosentteina
 all_i : vastapuolelle i jaettava kokonaismäärä

Jaettava määrä prosentteina on

$$all\% = \frac{A}{\sum_{i=1}^n a_i}$$

Vastapuolelle i jaettava määrä on

$$all_i = all\% \times (a_i)$$

jaettavan määrän, määrä jaetaan tarjousten kesken jäljellä olevan jaettavan määrän suhteessa marginaalishwap-pisteen mukaisten tarjousten kokonaismäärään (ks. kehikko 6). Kullekin vastapuolelle jaettava määrä pyöristetään lähimpään euroon.

Likviditeettiä vähentävät vaihtuvakorkoiset valuuttaswap-huutokaupat toteutetaan siten, että tarjoukset asetetaan swap-pistetarjousten mukaiseen laskevaan järjestykseen. Ensimmäisiksi hyväksytään ne tarjoukset, joissa on ylimmät swap-pisteet, ja tarjoukset, joissa swap-pisteet ovat tätä alemmat, hyväksytään swap-pisteiden suuruuden mukaan määräytyvässä järjestyksessä, kunnes koko kiinteä valuutan määrä on käytetty. Jos niiden tarjousten yhteenlaskettu määrä, joissa on ollut alin hyväksyttävä swap-piste (marginaalishwap-piste), ylittää jäljellä olevan jaettavan määrän, määrä jaetaan tarjousten kesken jäljellä olevan jaettavan määrän suhteessa marginaalishwap-pisteen mukaisten tarjousten kokonaismäärään (ks. kehikko 6). Kullekin vastapuolelle jaettava määrä pyöristetään lähimpään euroon.

d. Huutokauppatyyppi

Vaihtuvakorkoisissa huutokaupoissa eurojärjestelmä voi käyttää joko yksikorkoista tai monikorkoista huutokauppanettelyä. Yksikorkoisessa huutokauppanettelyssä (holantilainen huutokauppa) kaikkien hyväksyt-

tyjen tarjousten korko/hinta/swap-piste on yhtä kuin marginaalishwap-piste (eli korko/hinta/swap-piste, jolla koko jaettava määrä jaetaan). Monikorkoisessa huutokauppanettelyssä (amerikkalainen huutokauppa) hyväksytty korko/hinta/swap-piste on yhtä kuin kunkin yksittäisen tarjouksen korko/hinta/swap-piste.

5.1.6 Huutokaupan tulosten ilmoittaminen

Vakio- ja pikahuutokauppojen tulokset ilmoitetaan julkisesti sähköisiä markkinainformatiojärjestelmiä käyttäen. Kansalliset keskuspankit voivat myös ilmoittaa huutokaupan tuloksesta suoraan niille vastapuolille, joilla ei ole yhteyttä sähköisiin markkinainformatiojärjestelmiin. Julkinen ilmoitus huutokaupan tuloksesta sisältää yleensä seuraavat tiedot:

- huutokaupan viitenumero
- huutokaupan päivämäärä
- operaation tyyppi
- operaatiossa sovellettava maturiteetti
- eurojärjestelmän vastapuolten tekemien tarjousten yhteismäärä
- tarjoajien lukumäärä

Kehikko 5.

Vaihtuvakorkoisten euromääräisten huutokauppojen toteuttaminen

(Esimerkissä on kyse korkotarjouksesta.)

Tässä

A : jaettava kokonaismäärä

r_s : vastapuolten korkotarjous s

n : vastapuolten lukumäärä

$a(r_s)_i$: vastapuolen i tarjous korolla s (r_s)

$a(r_s)$: tarjousten kokonaismäärä korolla s (r_s)

$$a(r_s) = \sum_{i=1}^n a(r_s)_i$$

r_m : marginaalikorko

$r_1 \geq r_s \geq r_m$ likviditeettiä lisäävässä huutokaupassa,

$r_m \geq r_s \geq r_1$ likviditeettiä vähentävässä huutokaupassa,

r_{m-1} : marginaalikorkoa edeltävä korko (viimeinen korko, jolla tarjoukset hyväksytään kokonaisuudessaan,

$r_{m-1} > r_m$ likviditeettiä lisäävässä huutokaupassa,

$r_m > r_{m-1}$ likviditeettiä vähentävässä huutokaupassa,

$all\%(r_m)$: marginaalikoron mukaan jaettava määrä prosentteina

$all(r_s)_i$: vastapuolelle i jaettava määrä korolla s

all_i : vastapuolelle i jaettava kokonaismäärä

Marginaalikoron mukaan jaettava määrä prosentteina on

$$all\%(r_m) = \frac{A - \sum_{s=1}^{m-1} a(r_s)}{a(r_m)}$$

Vastapuolelle i marginaalikoron mukaan jaettava määrä on

$$all(r_m)_i = all\%(r_m) \times a(r_m)_i$$

Vastapuolelle i jaettava kokonaismäärä on

$$all_i = \sum_{s=1}^{m-1} a(r_s)_i + all(r_m)_i$$

- käytettävät valuutat (valuuttaswapeissa)
- jaettu kokonaismäärä
- jaettu määrä prosentteina (kiinteäkorkoisissa huutokaupoissa)
- avistakurssi (valuuttaswapeissa)
- hyväksytty marginaalikorko/-hinta/-swap-piste ja marginaalikorolla/-hinnalla/-swap-pisteellä jaettu määrä prosentteina (vaihtuvakorkoisissa huutokaupoissa)
- korkotarjousten ylä- ja alaraja ja hyväksytyjen tarjousten painotettu keskikorko (monikorkoisessa huutokauppamenettelyssä)
- operaation alkamis- ja eräpäivä (soveltuvin osin) tai instrumentin arvo- ja eräpäivä (velkasitoumusten liikkeeseenlaskuissa)
- pienin yksittäiselle vastapuolelle jaettava määrä (jos se on asetettu)
- pienin jako-osuus (jos se on asetettu)
- velkasitoumusten denominaatio (velkasitoumusten liikkeeseenlaskuissa)

Kehikko 6.

Vaihtuvakorkoisten valuuttaswaphuutokauppojen toteuttaminen

Tässä

A = jaettava kokonaismäärä

Δ_s = vastapuolten tarjous swap-pisteellä s

n = vastapuolten lukumäärä

$a(\Delta_s)_i$ = vastapuolen i tarjous swap-pisteellä s (Δ_s)

$a(\Delta_s)$ = tarjousten kokonaismäärä swap-pisteellä s (Δ_s)

$$a(\Delta_s) = \sum_{i=1}^n a(\Delta_s)_i$$

Δ_m = marginaalishwap-pistetarjous

$\Delta_m \geq \Delta_s \geq \Delta_1$ likviditeettiä lisäävissä valuuttaswapeissa,

$\Delta_1 \geq \Delta_s \geq \Delta_m$ likviditeettiä vähentävissä valuuttaswapeissa,

Δ_{m-1} = marginaalishwap-pisteellä annettua tarjousta edeltävä swap-pistetarjous (viimeinen swap-piste, jolla tarjoukset hyväksytään kokonaisuudessaan),

$\Delta_m > \Delta_{m-1}$ likviditeettiä lisäävissä valuuttaswapeissa,

$\Delta_{m-1} > \Delta_m$ likviditeettiä vähentävissä valuuttaswapeissa,

$all\%(\Delta_m)$ = marginaalishwap-pisteen mukaan jaettava määrä prosentteina

$all(\Delta_s)_i$ = vastapuolelle i jaettava määrä swap-pisteellä s

all_i = vastapuolelle i jaettava kokonaismäärä

Marginaalishwap-pisteen mukaan jaettava määrä prosentteina on:

$$all\%(\Delta_m) = \frac{A - \sum_{s=1}^{m-1} a(\Delta_s)}{a(\Delta_m)}$$

Vastapuolelle i marginaalishwap-pisteen mukaan jaettava määrä on

$$all(\Delta_m)_i = all\%(\Delta_m) \times a(\Delta_m)_i$$

Vastapuolelle i jaettava kokonaismäärä on

$$all_i = \sum_{s=1}^{m-1} a(\Delta_s)_i + all(\Delta_m)_i$$

- liikkeeseenlaskun ISIN-koodi (velkasitoumusten liikkeeseenlaskuissa).

Kansalliset keskuspankit vahvistavat suoraan kullekin tarjouksia tehneelle vastapuolelle sen omaa osuutta koskevan huutokauppatuloksen.

5.2 Kahdenväliset kaupat

a. Yleistä

Kansalliset keskuspankit voivat toteuttaa operaatioita kahdenvälisillä kaupoilla.³⁰ Näitä voidaan käyttää hienosäätöoperaatioissa ja rakenteellisissa suorissa kaupoissa. Kahdenväliset kaupat määritellään laajassa merkityksessä

kaupoiksi, joissa eurojärjestelmä tekee kaupan yhden tai useamman vastapuolen kanssa ilman huutokauppaa. Kahdenvälisiä kauppia on kahta tyyppiä: operaatioita, joissa eurojärjestelmä ottaa suoraan yhteyttä vastapuoliin, ja operaatioita, jotka toteutetaan arvopaperipörssien tai markkinavälittäjien kautta.

b. Suora yhteydenotto vastapuoliin

Kansalliset keskuspankit ottavat suoraan yhteyttä yhteen tai useaan kotimaiseen vastapuoleen, jotka valitaan kohdassa 2.2 määriteltyjen kriteerien mukaan. Kansalliset kes-

³⁰ EKP:n neuvosto päättää, voiko EKP poikkeustapauksissa myös itse toteuttaa kahdenvälisiä hienosäätöoperaatioita.

kuspankit päättävät EKP:n tarkkojen ohjeiden perusteella, ryhtyvätkö ne kauppoihin vastapuolien kanssa. Kaupat hoidetaan kansallisten keskuspankkien kautta.

Siinä tapauksessa, että EKP:n neuvosto päättäisi, että EKP (tai yksi tai muutama kansallinen keskuspankki EKP:n toimintayksikkönä) voisi poikkeustapauksissa myös itse tehdä kahdenvälisiä kauppvoja, operaatioiden menettelytapoja muutettaisiin sen mukaisesti. EKP (tai kansallinen keskuspankki EKP:n toimintayksikkönä) ottaisi suoraan yhteyttä yhteen tai useampaan euroalueella olevaan vastapuoleen, jotka on valittu kohdassa 2.2 määriteltyjen kriteerien perusteella. EKP (tai kansallinen keskuspankki EKP:n toimintayksikkönä) päättäisi kauppoihin ryhtymisestä vastapuolten kanssa. Kaupat kuitenkin hoidettaisiin hajautetusti kansallisten keskuspankkien kautta.

Kahdenväliset operaatiot suoraan vastapuolen kanssa ovat mahdollisia käänteisoperaatioissa, suorissa kaupoissa, valuuttaswapeissa ja kerättäessä määräaikaistalletuksia.

c. *Arvopaperipörssien ja markkinavälittäjien kautta toteutettavat operaatiot*

Kansalliset keskuspankit voivat tehdä suoria kauppvoja arvopaperipörssien ja markkinavälittäjien kautta. Näiden operaatioiden vastapuolijoukkoa ei rajoiteta ennalta ja niiden menettelytavat sopeutetaan vastaamaan kaupankäynnin kohteena olevien velkainstrumenttien markkinakäytäntöjä. EKP:n neuvosto päättää, voiko EKP (tai yksi tai useampi kansallinen keskuspankki EKP:n toimintayksikkönä) poikkeustapauksissa itse tehdä suoria hienosäättöoperaatioita arvopaperipörssien ja markkinavälittäjien kautta.

d. *Kahdenvälisistä kaupoista ilmoittaminen*

Kahdenvälisistä kaupoista ei yleensä ilmoiteta julkisesti etukäteen. EKP voi myös päättää olla ilmoittamatta kahdenvälisten kauppvojen tuloksia julkisesti.

e. *Kaupankäyntipäivät*

EKP voi tehdä kahdenvälisiä hienosäättöoperaatioita kaikkina eurojärjestelmän pankkipäivinä. Operaatioihin osallistuvat vain sellaisten jäsenvaltioiden kansalliset keskuspankit, joissa kaupanteko-, suoritus- ja takaisinmaksupäivä ovat kansallisten keskuspankkien pankkipäiviä.

Suoria kahdenvälisiä rakenteellisia operaatioita tehdään ja selvitetään yleensä vain sellaisina päivinä, jotka ovat kansallisten keskuspankkien pankkipäiviä kaikissa jäsenvaltioissa.

5.3 Maksu- ja toimitusmenettelyt

5.3.1 Yleistä

Eurojärjestelmän maksuvalmiusjärjestelmän käyttöön tai avomarkkinaoperaatioihin osallistumiseen liittyvät maksutapahtumat hoidetaan vastapuolten kansallisissa keskuspankeissa olevien tilien kautta (tai TARGETiin osallistuvien pankkien tilien kautta). Maksut suoritetaan vasta operaatioon liittyvien arvopapereiden (tai arvopapereihin liittyvien oikeuksien) lopullisen siirron jälkeen (tai siirtohetkellä). Operaatioon liittyvien arvopapereiden tulee siten joko olla ennalta talletettuina omaisuudensäilytystileillä kansallisissa keskuspankeissa tai ne tulee toimittaa näihin keskuspankkeihin päivän aikana toimitus maksua vastaan -periaatteella. Arvopaperit siirretään sellaisten arvopaperiselvitystilien kautta, joita vastapuolet pitävät EKP:n vähimmäisvaatimukset täyttävissä arvopaperikaupan selvitysjärjestelmissä.³¹ Vastapuolet, joilla ei ole omaisuudensäilytystiliä kansallisessa keskuspankissa tai arvopaperiselvitystiliiä EKP:n vähimmäisvaatimukset täyttävässä arvopaperikaupan selvitysjärjestelmässä, voivat siirtää vakuudet kirjeenvaihtajapankin arvopaperiselvitystilin tai omaisuudensäilytystilin kautta.

Maksu- ja toimitusmenettelyä koskevia tarkempia määräyksiä on kansallisten keskuspankkien

³¹ EKP:n www-sivustossa (www.ecb.int) on kuvaus euroalueen arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien käyttöä koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä ajantasainen luettelo hyväksytyistä linkeistä näiden järjestelmien välillä.

(tai EKP:n) soveltamissa eri rahapolitiikan välineitä koskevilla sopimuksissa. Kansallisten keskuspankkien maksu- ja toimitusmenettelyt saatavat hieman poiketa toisistaan kansallisten lakien ja toimintatapojen erojen vuoksi.

5.3.2 Avomarkkinaoperaatioiden maksu- ja toimitusmenettelyt

Vakiohuutokauppoina toteutettavissa avomarkkinaoperaatioissa (perusrahoitusoperaatiot, pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot ja rakenteelliset operaatiot) maksut ja toimitukset suoritetaan yleensä ensimmäisenä sellaisena kaupantekopäivän jälkeisenä päivänä, jona kaikki asianomaiset kansalliset RTGS-järjestelmät ja arvopaperikaupan selvitysjärjestelmät ovat avoina. Eurojärjestelmän periaatteellisenä tavoitteena on hoitaa avomarkkinaoperaatioihin liittyvät maksut ja toimitukset samanaikaisesti kaikissa jäsenvaltioissa kaikkien niiden vastapuolten kanssa, jotka ovat toimittaneet riittävän vakuusmateriaalin. Toiminnallisten rajoitusten ja arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien teknisten ominaisuuksien takia avomarkkinaoperaatioiden maksujen suorituspäivän sisäisissä ajoituksissa voi kuitenkin ilmetä euroalueen sisäisiä eroja. Perus- ja pitempiaikaisten rahoitusoperaatioiden maksut suoritetaan yleensä samana päivänä, joka

on edellisen maturiteetiltaan vastaavan pituisen operaation takaisinmaksupäivä.

Eurojärjestelmä pyrkii hoitamaan pikahuutokauppoina ja kahdenvälisinä kauppoina tehtyihin avomarkkinaoperaatioihin liittyvät maksut ja toimitukset kaupantekopäivänä. Toiminnallisista syistä eurojärjestelmä voi kuitenkin toisinaan käyttää näissä operaatioissa, erityisesti suorissa kaupoissa (sekä hienosäätö- että rakenteellisiin tarkoituksiin) ja valuuttaswapeissa, muita maksujen suorituspäiviä (ks. taulukko 3).

5.3.3 Pankkipäivän lopetukseen liittyvät toimet

Pankkipäivän lopetukseen liittyviä menettelytapoja on käsitelty tarkemmin kansallisiin RTGS-järjestelmiin ja TARGET-järjestelmään liittyvissä asiakirjoissa. TARGET-järjestelmän sulkemisaika on yleensä klo 18.00 EKP:n aikaa (Keski-Euroopan aikaa). Sulkemisajan jälkeen maksumääräyksiä ei enää hyväksytä käsittelyyn kansallisissa RTGS-järjestelmissä, vaikka ennen sulkemisaikaa hyväksytyjen maksumääräysten käsittely jatkuu. Vastapuolten on jätettävä maksuvalmiusluoton tai talletusmahdollisuuden käyttöä koskevat pyynnönsä asianomaiselle kansalliselle keskuspan-

Taulukko 3.

Eurojärjestelmän avomarkkinaoperaatioiden normaalit maksujen suorituspäivät¹⁾

Rahapolitiikan väline	Vakiohuutokauppoina toteutettujen operaatioiden maksujen suorituspäivä	Pikahuutokauppoina tai kahdenvälisinä kauppoina toteutettujen operaatioiden maksujen suorituspäivä
Käänteisoperaatiot	T+1 ²⁾	T
Suorat kaupat	–	Materiaaliin sovellettavan markkinakäytännön mukaan
Velkasitoumusten liikkeeseenlasku	T+1	—
Valuuttaswapit	–	T, T+1 tai T+2
Määräaikaistalletusten kerääminen	–	T

Selityksiä:

1) T tarkoittaa kaupantekopäivää. Maksujen suorituspäivä -merkinnät tarkoittavat eurojärjestelmän pankkipäiviä.

2) Jos perus- tai pitempiaikaisen rahoitusoperaation maksujen normaali suorituspäivä osuu kansalliseksi vapaapäiväksi, EKP voi käyttää muuta suorituspäivää, myös maksua ja toimitusta saman päivän arvolla. Perus- ja pitempiaikaisten rahoitusoperaatioiden maksujen suorituspäivät ilmoitetaan etukäteen eurojärjestelmän huutokauppakalenterissa (ks. kohta 5.1.2).

kille viimeistään 30 minuutin kuluttua TARGET-järjestelmän varsinaisesta sulkemisajasta.^{32, 33}

Hyväksytyjen vastapuolten selvitystileillä (kansallisissa RTGS-järjestelmissä) pankkipäivän päättyessä suoritettujen valvontaoperaatioiden jälkeen jäljelle jäävät negatiiviset sal-

dot katsotaan automaattisesti pyynnöiksi saada maksuvalmiusluottoa (ks. kohta 4.1).

³² Tätä määräaika pidennetään vielä 30 minuuttia eurojärjestelmän viimeisenä pankkipäivänä kunakin vähimmäisvarantojen pitoajanjaksona.

³³ Ks. myös alaviite 13, joka koskee sellaisia tapauksia, joissa kansallisten keskuspankkien RTGS-järjestelmä on toiminnassa silloin, kun TARGET-järjestelmän kytkentäverkosto on kiinni.

Luku 6

Vakuuskelpoiset arvopaperit

6 Vakuuskelpoiset arvopaperit

6.1 Yleistä

EKP:n perussäännön artiklan 18.1 mukaan EKP ja kansalliset keskuspankit voivat käydä kauppaa rahoitusmarkkinoilla ostamalla ja myymällä arvopapereita suoraan kaupoin tai takaisinostosopimuksin ja kaikkien eurojärjestelmän luotto-operaatioiden edellytetään perustuvan riittäviin vakuuksiin. Näin ollen kaikki likviditeettiä lisäävät eurojärjestelmän operaatiot perustuvat arvopapereihin. Vastapuoli joko siirtää arvopaperin omistusoikeuden (suorat kaupat tai takaisinostosopimukset) tai antaa arvopaperin vakuudeksi (vakuudelliset lainat).³⁴

Koska tavoitteena on suojata eurojärjestelmää tappioilta rahapoliittisissa operaatioissa, turvata vastapuolien tasavertainen kohtelu ja tehostaa toimintaa, arvopapereiden on täytettävä tietyt kriteerit tullakseen hyväksytyiksi eurojärjestelmän rahapoliittisiin operaatioihin.

Kelpoisuusvaatimusten yhdenmukaistamisen koko euroalueella katsotaan edistävän vastapuolien tasavertaista kohtelua ja toiminnan tehokkuutta. Samalla rahoitusrakenteiden erot eri jäsenvaltioissa on otettava asianmukaisesti huomioon. Tämän vuoksi eurojärjestelmän rahapoliittisiin operaatioihin hyväksyttävät arvopaperit on erityisesti eurojärjestelmän omien lähtökohtien perusteella jaettu kahteen luokkaan eli ”ykköslistan” ja ”kakkoslistan” arvopapereiksi:

- Ykköslista koostuu jälkimarkkinakelpoisista velkainstrumenteista, jotka täyttävät EKP:n määrittelemät, koko euroalueen kattavat yhdenmukaiset kelpoisuusvaatimukset.
- Kakkoslista koostuu sellaisista muista jälkimarkkinakelpoisista tai ei-jälkimarkkinakelpoisista arvopapereista, joilla on erityistä merkitystä kansallisten rahoitusmarkkinoiden ja pankkijärjestelmien kannalta ja joiden kelpoisuusvaatimukset kansalliset keskuspankit määrittelevät EKP:n asettamien

vähimmäisvaatimusten mukaisesti. Kansallisten keskuspankkien soveltamat erityiset kakkoslistan arvopapereiden kelpoisuusvaatimukset edellyttävät EKP:n hyväksyntää.

Ykkös- ja kakkoslistan arvopaperit kelpaavat yhtäläisesti kaikkiin eurojärjestelmän rahapoliittisiin operaatioihin (eurojärjestelmä ei kuitenkaan yleensä käytä kakkoslistan arvopapereita suorissa kaupoissa). Eurojärjestelmän rahapoliittisten operaatioiden vakuudeksi kelpaavia arvopapereita voidaan myös käyttää päivänsäisen luoton vakuutena.³⁵

Ykkös- ja kakkoslistan arvopapereihin sovelletaan kohdassa 6.4 määriteltyjä riskienhallintamenetelmiä.

Eurojärjestelmän vastapuolet voivat käyttää vakuutena toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevia vakuuskelpoisia arvopapereita, ts. ne voivat hankkia sijoittautumisjäsenvaltionsa keskuspankista luottoa toisessa jäsenvaltiossa olevia arvopapereita vastaan (ks. kohta 6.6).

6.2 Ykköslistan arvopaperit

EKP laatii ykköslistan ja ylläpitää sitä. Lista on julkinen.³⁶

EKP:n liikkeeseen laskemat velkasitoumukset ovat ykköslistan arvopapereita. Velkasitoumukset, joita kukin kansallinen keskuspankki on laskenut liikkeeseen ennen kuin euro on otettu käyttöön asianomaisessa jäsenvaltiossa, ovat myös ykköslistan arvopapereita.

³⁴ Likviditeettiä vähentävät suorat kaupat ja käänteisoperaatiot perustuvat myös arvopapereihin. Likviditeettiä vähentävissä käänteisoperaatioissa käytettävien arvopapereiden kelpoisuusvaatimukset ovat samat kuin likviditeettiä lisäävissä käänteisoperaatioissa. Likviditeettiä vähentäviin operaatioihin ei kuitenkaan sovelleta alkumarginaalia eikä markkina-arvon aliarvostusta.

³⁵ EKP voi myös antaa kansallisille keskuspankeille luvan hyväksyä päivänsäisen luoton vakuudeksi tietyntyyppisiä arvopapereita, joita ei hyväksytä eurojärjestelmän rahapoliittisiin operaatioihin (ks. alaviite 47).

³⁶ Lista julkaistaan EKP:n www-sivustossa (www.ecb.int) ja sitä päivitetään viikoittain.

Muihin ykköslistan arvopapereihin sovelletaan seuraavia kelpoisuusvaatimuksia (ks. myös taulukko 4):

- Niiden tulee olla velkainstrumentteja.³⁷
- Niiden on täytettävä tiukat luottokelpoisuusvaatimukset. Velkainstrumenttien luottokelpoisuutta arvioidessaan EKP ottaa huomioon mm. markkinoilla toimivien luokituslaitosten saatavilla olevat luokitukset ja tietyt institutionaaliset kriteerit, jotka varmistaisivat erityisen hyvän suojan arvopaperinhaltijoille.³⁸
- Niiden tulee sijaita euroalueella (niin että realisoinnissa noudatetaan euroalueen jäsenvaltion lakeja), olla siirrettävissä arvosuusmuodossa ja talletettuina kansalliseen keskuspankkiin tai sellaiseen arvopaperikeskukseen, joka täyttää EKP:n asettamat vähimmäisvaatimukset.³⁹
- Niiden tulee olla euromääräisiä.⁴⁰
- Niiden tulee olla Euroopan talousalueelle sijoittautuneiden yhteisöjen liikkeeseen laskemia (tai takaamia).⁴¹
- Niiden tulee vähintään olla sijoituspalveludirektiivin⁴² määritelmän mukaisesti säännellyillä markkinapaikoilla listattuja tai noteerattuja arvopapereita, tai niiden tulee olla tiettyillä EKP:n määrittelemillä ei-säännellyillä markkinapaikoilla listattuja, noteerattuja tai kaupattavia arvopapereita.⁴³ Määritellään yksittäisten velkainstrumenttien kelpoisuutta EKP saattaa myös ottaa huomioon markkinoiden likviditeetin.

Kansalliset keskuspankit eivät saa hyväksyä vastapuolen itsensä tai vastapuolen kanssa läheisesti sidoksissa olevan yhteisön liikkeeseen laske-
mia tai takaamia velkainstrumentteja, vaikka ne onkin hyväksytty ykköslistan arvopapereiksi; ilmaus ”läheisesti sidoksissa” määrittellään luottolaitosten liiketoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta annetussa direktiivissä 2000/12/EY.^{44, 45}

Kansalliset keskuspankit voivat päättää olla hyväksymättä seuraavia instrumentteja, vaikka ne on otettu ykköslistalle:

- Velkainstrumentit, jotka erääntyvät ennen sen rahapoliittisen operaation eräpäivää, jossa niitä käytetään.⁴⁶

37 Ykköslistalle ei oteta vaihtovelkakirjalainoja (tai ominaisuuksiltaan vastaavia) eikä velkainstrumentteja, joilla on huonompi etuoikeus kuin liikkeeseenlaskijan muilla velkainstrumenteilla.

38 Luottolaitosten liikkeeseen laskemat velkainstrumentit, jotka eivät ole tarkoin yhteissijoitusrytysiksiä koskevan direktiivin (88/220/ETY, jolla on muutettu direktiiviä 85/611/ETY) artiklan 22 kohdassa 4 mainittujen kriteerien mukaisia, hyväksytään ykköslistan arvopapereiksi vain, jos niiden liikkeeseenlaskuilla on luottoriski-luokitus, joka eurojärjestelmän näkemyksen mukaan osoittaa, että velkainstrumentti täyttää tiukat luottokelpoisuusvaatimukset.

39 EKP:n www-sivustossa (www.ecb.int) on kuvaus euroalueen arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien käyttöä koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä ajantasainen luettelo näiden järjestelmien välisistä hyväksytyistä linkeistä.

40 Euroina tai euron kansallisina ilmentyminä.

41 Vaatimus, että liikkeeseen laskevan yhteisön tulee olla sijoittautunut Euroopan talousalueelle, ei koske kansainvälisiä ja ylikansallisia laitoksia.

42 Euroopan unionin neuvoston 10. toukokuuta 1993 antama direktiivi 93/22/ETY sijoituspalveluista arvopaperimarkkinoilla, EYVL L 141, 11.6.1993, sivu 27 ja seuraavat sivut.

43 Sellaiset luottolaitosten liikkeeseen laskemat velkainstrumentit, jotka eivät ole tarkoin yhteissijoitusrytysiksiä koskevan direktiivin (88/220/ETY, jolla on muutettu direktiiviä 85/611/ETY) artiklan 22 kohdan 4 kriteerien mukaisia, hyväksytään ykköslistan arvopapereiksi vain, jos niitä listataan tai noteerataan säännellyillä markkinoilla siten kuin sijoituspalveludirektiivissä (93/22/ETY) on määritelty ja jos ne lasketaan liikkeeseen sellaisen tarjous-esitteen perusteella, joka on tarjousesitettä koskevan direktiivin (89/298/ETY) mukainen.

44 Luottolaitosten liiketoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta 20. maaliskuuta 2000 annetun Euroopan parlamentin ja Euroopan unionin neuvoston direktiivin 2000/12/EY (EYVL L 126, 26.5.2000, s. 1 ja seuraavat sivut) artiklan 1 alakohta 26 kuuluu seuraavasti: ”Läheisellä sidoksella tarkoitetaan tilannetta, jossa kahden tai useamman luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön välillä on sidossuhde:

(a) omistusyhteyden kautta, eli että yrityksestä suoraan tai välillisesti määräysvallan kautta pidetään hallussa vähintään 20 prosenttia yrityksen äänioikeudesta tai pääomasta, tai

(b) määräysvallan kautta, eli kaikissa direktiivin 83/349/ETY artiklan 1 kohdassa 1 ja 2 tarkoitetuissa tapauksissa emoyrityksen ja tytäryhtiön välisen sidoksen kautta taikka samanluontaisen minkä tahansa luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön ja yrityksen välisen sidoksen kautta; myös tytäryrityksen tytäryritys katsotaan näiden yritysten johdossa toimivan emoyrityksen tytäryritykseksi. Tilanteiden, joissa kaksi luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä tai useampi luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö on määräysvallan kautta pysyvästi sidoksissa yhteen ja samaan henkilöön, katsotaan myös muodostavan läheisen sidoksen tällaisten henkilöiden välille.”

45 Tämä määräys ei koske 1) läheisiä sidoksia vastapuolen ja ETA-maan julkisten viranomaisten välillä, 2) kauppavesteleitä, joista vastapuolen ohella on vastuussa ainakin yksi yhteisö (muu kuin luottolaitos), 3) instrumentteja, jotka ovat tarkoin yhteissijoitusrytysiksiä koskevan direktiivin (direktiivi 88/220/ETY, jolla on muutettu direktiiviä 85/611/ETY) artiklan 22 kohdassa 4 mainittujen kriteerien mukaisia tai 4) tapauksia, joissa velkainstrumentit on erityisin, kohtaan 3 verrattavin lainsäädännöllisin keinoin suojattu.

46 Jos kansalliset keskuspankit sallisivat käyttää sellaisia instrumentteja, jotka ovat maturiteetiltaan lyhyempiä kuin ne rahapoliittiset operaatiot, joissa niitä käytetään, vastapuolet joutuisivat korvaamaan tällaiset arvopaperit toisilla eräpäivänä tai ennen sitä.

- Velkainstrumentit, joista saadaan tuottoa (esimerkiksi kuponkimaksu) ajalta ennen sen rahapoliittisen operaation eräpäivää, jossa niitä käytetään.

Kaikkien muissa jäsenvaltioissa olevien ykköslistan arvopapereiden käyttö on mahdollista, eli vastapuoli voi saada luottoa kotimaansa kansalliselta keskuspankilta toisessa jäsenvaltiossa olevia ykköslistan instrumentteja vastaan (ks. kohta 6.6).

Ykköslistan arvopaperit kelpaavat kaikkiin arvopaperipohjaisiin rahapoliittisiin operaatioihin eli käänteisoperaatioihin, suoriin kauppoihin ja maksuvalmiusluottoihin.

6.3 Kakkoslistan arvopaperit⁴⁷

Ykköslistan kelpoisuusvaatimukset täyttävien velkainstrumenttien lisäksi kansalliset keskuspankit voivat hyväksyä muita, kakkoslistan arvopapereita, joilla on erityistä merkitystä niiden kansallisten rahoitusmarkkinoiden ja pankkijärjestelmien kannalta. Kansalliset keskuspankit asettavat kakkoslistan arvopapereille kelpoisuusvaatimukset alla mainittavien vähimmäisvaatimusten mukaisesti. Erityiset kansalliset kakkoslistan arvopapereiden kelpoisuusvaatimukset edellyttävät EKP:n hyväksyntää. Kansalliset keskuspankit laativat ja ylläpitävät kansallisia kakkoslistoja. Listat ovat julkisia.⁴⁸

Kakkoslistan arvopapereiden on täytettävä seuraavat vähimmäisvaatimukset (ks. myös taulukko 4):

- Niiden tulee olla joko velkainstrumentteja (jälkimarkkinakelpoisia tai ei-jälkimarkkinakelpoisia) tai osakkeita (joilla käydään kauppaa säännellyillä markkinoilla sijoituspalveludirektiivin) määrittelemällä tavalla.⁴⁹ Sellaisia luottolaitosten liikkeeseen laskemia velkainstrumentteja ja osakkeita, jotka eivät tarkoin täytä yhteissijoitusrytiksiä koskevan direktiivin artiklan 22 kohdan 4 mukaisia kriteereitä, ei yleensä hyväksytä kakkoslistan arvopapereiksi. EKP voi kuitenkin antaa kansallisille keskuspankeille lu-

van ottaa näitä arvopapereita keskuspankkien kakkoslistoille tietyin ehdoin ja rajoituksin.

- Niiden tulee olla sellaisten yhteisöjen velkasitoumuksia tai osakkeita (tai näiden takaamia), joiden arvopaperit kakkoslistalleen ottanut kansallinen keskuspankki katsoo olevan vakavaraisia.
- Niiden tulee olla helposti sen kansallisen keskuspankin saatavilla, joka on ottanut ne kakkoslistalleen.
- Niiden tulee sijaita euroalueella (siten että realisointiin sovelletaan euroalueen jäsenvaltion lakeja).
- Niiden tulee olla euromääräisiä.⁵⁰
- Niiden tulee olla euroalueelle sijoittautuneiden yhteisöjen liikkeeseen laskemia (tai takaamia).

Kansalliset keskuspankit eivät saa hyväksyä vastapuolen itsensä tai vastapuolen kanssa läheisesti sidoksissa olevan yhteisön velkasi-

⁴⁷ Eurojärjestelmän rahapoliittisiin operaatioihin hyväksyttävien kakkoslistan arvopapereiden lisäksi EKP voi antaa kansallisille keskuspankeille luvan myöntää päivänvälisiä luottoja sellaisia velkainstrumentteja vastaan, jotka euroalueen ulkopuolisten EU-maiden keskuspankit hyväksyvät vakuudeksi päivänvälisiin luottoihin ja jotka 1) sijaitsevat euroalueen ulkopuolisissa ETA-maissa, 2) ovat euroalueen ulkopuolisiin ETA-maihin sijoittautuneiden yhteisöjen liikkeeseen laskemia tai 3) ovat ETA-maiden valuuttojen (tai muiden yleisesti käytettyjen valuuttojen) määräisiä. EKP:n luvan saaminen edellyttää, että toiminnan tehokkuus säilytetään ja että velkainstrumentteihin liittyviä juridisia riskejä valvotaan asianmukaisesti. Tällaisia velkainstrumentteja ei voida käyttää vakuutena euroalueella, jos ne sijaitsevat toisessa jäsenvaltiossa (ts. vastapuolet voivat käyttää näitä velkainstrumentteja ainoastaan saadakseen luottoa suoraan siltä kansalliselta keskuspankilta, jolle EKP on antanut luvan myöntää päivänvälisiä luottoja kyseisiä arvopapereita vastaan).

⁴⁸ Listat julkaistaan EKP:n www-sivustossa (www.ecb.int) ja niitä päivitetään viikoittain. Kansallisia kakkoslistoja julkistaessaan kansalliset keskuspankit voivat päättää, että ne eivät julkista tietoja kakkoslistaan sisältyvien arvopapereiden yksittäisistä liikkeeseenlaskuista, liikkeeseenlaskijoista/velallisista tai takaajista silloin, kun kyseessä ovat ei-jälkimarkkinakelpoiset velkainstrumentit tai epälikvidit velkainstrumentit, joilla on erityispiirteitä. Sen sijaan kansalliset keskuspankit voivat julkaista muita tietoja, joiden perusteella vastapuolet kaikkialla euroalueella voivat helposti varmistua tällaisten arvopapereiden vakuuskelpoisuudesta.

⁴⁹ Euroopan unionin neuvoston 10. toukokuuta 1993 antama direktiivi 93/22/ETY sijoituspalveluista arvopaperimarkkinoilla, EYVL L 141, 11.6.1993, sivu 27 ja seuraavat sivut.

⁵⁰ Euroina tai euron kansallisina ilmentyminä.

Taulukko 4.

Eurojärjestelmän rahapoliittisiin operaatioihin hyväksyttävät arvopaperit

Kelpoisuusvaatimukset	Ykköslista	Kakkoslista
Arvopaperityyppi	<ul style="list-style-type: none">EKP:n velkasitoumuksetMuut jälkimarkkinakelpoiset velkainstrumentit ¹⁾	<ul style="list-style-type: none">Jälkimarkkinakelpoiset velkainstrumentitEi-jälkimarkkinakelpoiset velkainstrumentitOsakkeet, joilla käydään kauppaa säännellyillä markkinoilla
Maksu- ja toimitusmenettely	<ul style="list-style-type: none">Instrumenttien tulee olla keskitetysti talletettuina arvo-osuuksina kansallisissa keskuspankeissa tai EKP:n vähimmäisvaatimukset täyttävässä arvopaperikaupan selvitysjärjestelmässä	<ul style="list-style-type: none">Arvopapereiden tulee olla helposti sen kansallisen keskuspankin saatavilla, joka on ottanut ne kakkoslistalleen
Liikkeeseenlaskija	<ul style="list-style-type: none">EurojärjestelmäJulkinen sektoriYksityinen sektori ²⁾Kansainväliset ja ylikansalliset laitokset	<ul style="list-style-type: none">Julkinen sektoriYksityinen sektori ³⁾
Luottokelpoisuus	<ul style="list-style-type: none">EKP:n tulee pitää liikkeeseenlaskijaa (takaajaa) vakavaraisena	<ul style="list-style-type: none">Arvopaperin kakkoslistalleen ottaneen keskuspankin tulee pitää liikkeeseenlaskijaa/velallista (takaajaa) vakavaraisena
Liikkeeseenlaskijan (tai takaajan) sijoittautumispaikka	<ul style="list-style-type: none">ETA⁴⁾	<ul style="list-style-type: none">Euroalue
Arvopaperin sijaintipaikka	<ul style="list-style-type: none">Euroalue⁵⁾	<ul style="list-style-type: none">Euroalue⁵⁾
Valuutta	<ul style="list-style-type: none">Euro ⁶⁾	<ul style="list-style-type: none">Euro⁶⁾
Lisätieto:		
Toisessa jäsenvaltiossa olevien arvopapereiden käyttö	<ul style="list-style-type: none">Sallitaan	<ul style="list-style-type: none">Sallitaan

Selityksiä:

- 1) Ykköslistalle ei oteta vaihtovelkakirjalainoja (tai ominaisuuksiltaan vastaavia) eikä velkainstrumentteja, joilla on huonompi etuoikeus kuin liikkeeseenlaskijan muilla velkainstrumenteilla.
- 2) Sellaiset luottolaitosten liikkeeseen laskemat velkainstrumentit, jotka eivät ole tarkoin yhteissijoitusyrityksiä koskevan direktiivin (88/220/ETY, jolla on muutettu direktiiviä 85/611/ETY) artiklan 22 kohdassa 4 mainittujen kriteerien mukaisia, hyväksytään ykköslistan arvopapereiksi vain, jos ne täyttävät seuraavat kolme ehtoa: Niiden liikkeeseenlaskulla tulee olla luottokelpoisuusluokitus, joka eurojärjestelmän näkemyksen mukaan osoittaa, että velkainstrumentti täyttää tiukat luottokelpoisuusvaatimukset. Toiseksi velkainstrumenttia tulee listata tai noteerata säännellyillä markkinapaikoilla siten kuin sijoituspalveludirektiivissä (93/22/ETY) on määritelty. Kolmanneksi velkainstrumentti tulee laskea liikkeeseen sellaisen tarjousesitteen perusteella, joka on tarjousesitettä koskevan direktiivin (89/298/ETY) mukainen.
- 3) Sellaisia luottolaitosten liikkeeseen laskemia velkainstrumentteja ja osakkeita, jotka eivät tarkoin täytä yhteissijoitusyrityksiä koskevan direktiivin artiklan 22 kohdan 4 mukaisia kriteereitä, ei yleensä hyväksytä kakkoslistan arvopapereiksi. EKP voi kuitenkin antaa kansallisille keskuspankeille luvan ottaa näitä arvopapereita keskuspankkien kakkoslistoille tietyin ehdoin ja rajoituksin.
- 4) Vaatimus, että liikkeeseen laskevan yhteisön tulee olla sijoittautunut Euroopan talousalueelle, ei koske kansainvälisiä ja ylikansallisia laitoksia.
- 5) Realisointiin on sovellettava euroalueen jäsenvaltion lakeja.
- 6) Euroina tai euron kansallisina ilmentyminä.

toumuksia tai osakkeita, vaikka ne onkin hyväksytyt kakkoslistan arvopapereiksi; ilmaus ”läheisesti sidoksissa” määrittellään luottolaitosten liiketoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta annetun direktiivin 2000/12/EY artiklan 1 alakohdassa 26.^{51, 52}

⁵¹ Ks. alaviite 44.

⁵² Tämä määräys ei koske 1) läheisiä sidoksia vastapuolen ja ETA-maan julkisten viranomaisten välillä, 2) kauppavekseleitä, joista vastapuolen ohella on vastuussa ainakin yksi yhteisö (muu kuin luottolaitos), 3) instrumentteja, jotka ovat tarkoin yhteissijoitusyrityksiä koskevan direktiivin (direktiivi 88/220/ETY, jolla on muutettu direktiiviä 85/611/ETY) artiklan 22 kohdassa 4 mainittujen kriteerien mukaisia tai 4) tapauksia, joissa velkainstrumentit on erityisin, kohtaan 3 verrattavin lainsäädännöllisin keinoin suojattu.

Kehikko 7.

Riskienhallintamenetelmät

- **Alkumarginaali**
Eurojärjestelmä soveltaa alkumarginaalia likviditeettiä lisäävissä käänteisoperaatioissa. Vastapuolten toimittamien arvopapereiden arvon on oltava vähintään yhtä suuri kuin eurojärjestelmän myöntämän likviditeetin arvon ja alkumarginaalin summa.
- **Markkina-arvon aliarvostus**
Eurojärjestelmä käyttää arvopapereiden arvostuksessa menetelmää, jolla arvopaperin arvo lasketaan sen markkina-arvona vähennettynä tietyllä prosenttimäärällä (haircut).
- **Vaihtelumarginaali (marking to market)**
Eurojärjestelmä edellyttää, että likviditeettiä lisäävissä käänteisoperaatioissa käytettäviin arvopapereihin sovelletaan tiettyä jatkuvasti ylläpidettävää marginaalia. Jos arvopaperin säännöllisin välein arvioitu arvo laskee tiettyä tasoa pienemmäksi, vastapuolen on kansallisen keskuspankin vaatimuksesta toimitettava lisää arvopapereita tai rahaa (vakuuksien muutospyyntö). Jos arvopaperin arvo uudelleenarvostuksessa vastaavasti ylittää tietyn tason, keskuspankki palauttaa ylimääräiset arvopaperit tai rahan vastapuolelle. (Vaatimuksen laskeminen on esitetty kehikossa 9.)
- **Liikkeeseenlaskija- / velallis- tai takaajakohtaiset limiitit**
Eurojärjestelmä voi asettaa liikkeeseenlaskija- / velallis- tai takaajakohtaiset vastuurajat.
- **Lisätakaukset**
Eurojärjestelmä voi vaatia vakavaraisten yhteisöjen antamia lisätakauksia hyväksyäkseen tietyt arvopaperit.
- **Käytöstä poistaminen**
Eurojärjestelmä voi poistaa tietyt arvopaperit käytöstään rahapoliittisissa operaatioissa.

Kansalliset keskuspankit voivat päättää olla hyväksymättä seuraavia arvopapereita, vaikka ne on otettu kakkoslistoille:

- Velkainstrumentit, jotka erääntyvät ennen sen rahapoliittisen operaation eräpäivää, jossa niitä käytetään.⁵³
- Velkainstrumentit, joista saadaan tuottoa (esimerkiksi kuponkimaksu) ajalta ennen sen rahapoliittisen operaation eräpäivää, jossa niitä käytetään.
- Osakkeet, joista saadaan mitä tahansa maksuja (myös vastaavaa etuutta) tai joihin liittyy muu oikeus, joka saattaa vaikuttaa niiden soveltuvuuteen vakuutena sen rahapoliittisen operaation eräpäivään saakka, jossa niitä käytetään.

Toisessa jäsenvaltiossa olevien eurojärjestelmän rahapoliittisiin operaatioihin hyväksyttävien kakkoslistan arvopapereiden käyttö on

mahdollista, eli vastapuoli voi saada luottoa kotimaansa kansalliselta keskuspankilta toisessa jäsenvaltiossa olevia arvopapereita vastaan (ks. kohta 6.6).

Kakkoslistan arvopaperit kelpaavat käytettäväksi käänteisissä avomarkkinaoperaatioissa ja maksuvalmiusluotoissa. Kakkoslistan arvopapereita ei yleensä käytetä eurojärjestelmän suorissa kaupoissa.

6.4 Riskienhallintamenetelmät

Eurojärjestelmän rahapoliittisissa operaatioissa käytettävien arvopapereiden riskejä valvotaan, jotta eurojärjestelmää voitaisiin suojata taloudellisilta tappioilta siinä tapauksessa, että

⁵³ Jos kansalliset keskuspankit sallisivat käyttää sellaisia instrumentteja, jotka ovat maturiteetiltaan lyhyempiä kuin ne rahapoliittiset operaatiot, joissa niitä käytetään, vastapuolet joutuisivat korvaamaan tällaiset arvopaperit toisilla eräpäivänä tai ennen sitä.

Kehikko 8.

Ykköslistan arvopapereihin sovellettavat aliarvostusprosentit

Kiinteäkorkokoiisiin instrumentteihin sovellettava markkina-arvon aliarvostus:

- 0 % – instrumentit, joiden jäljellä oleva maturiteetti on 1 vuosi tai vähemmän
- 1,5 % – instrumentit, joiden jäljellä oleva maturiteetti on yli 1 vuoden mutta enintään 3 vuotta
- 2 % – instrumentit, joiden jäljellä oleva maturiteetti on yli 3 vuotta mutta enintään 7 vuotta
- 3 % – korolliset joukkovelkakirjat, joiden jäljellä oleva maturiteetti on yli 7 vuotta
- 5 % – nollakorkoiset joukkovelkakirjat ja ns. stripit, joiden jäljellä oleva maturiteetti on yli 7 vuotta

Vaihtuvakorkokoiisiin instrumentteihin sovellettava markkina-arvon aliarvostus:

- 0 % – instrumentit, joiden korko määrätään jälkikäteen
- Instrumentteihin, joiden korko määrätään etukäteen, sovelletaan samaa markkina-arvon aliarvostusta kuin kiinteäkorkokoiisiin instrumentteihin. Tällaisten instrumenttien aliarvostus määräytyy kuitenkin viimeisen koronasetannan ja seuraavan koronudelleenasetannan välisen ajanjakson mukaan.

Käänteisesti vaihtuvakorkokoiisiin instrumentteihin sovellettava markkina-arvon aliarvostus:

- 1,5 % – instrumentit, joiden jäljellä oleva maturiteetti on 1 vuosi tai vähemmän
- 4 % – instrumentit, joiden jäljellä oleva maturiteetti on yli 1 vuoden mutta enintään 3 vuotta
- 8 % – instrumentit, joiden jäljellä oleva maturiteetti on yli 3 vuotta mutta enintään 7 vuotta
- 12 % – instrumentit, joiden jäljellä oleva maturiteetti on yli 7 vuotta

arvopaperit joudutaan realisoimaan vastapuolen laiminlyönnin takia. Eurojärjestelmän käytössä olevia riskienhallintamenetelmiä kuvataan kehikossa 7.

6.4.1 Alkumarginaalit

Eurojärjestelmä soveltaa alkumarginaaleja, joiden mukaisesti tietty prosenttimäärä myönnetyn likviditeetin määrästä lisätään arvopapereiden vaadittuun arvoon. Kahta erisuuruista alkumarginaalia sovelletaan sen mukaan, kuinka kauan arvopaperien riski kohdistuu eurojärjestelmään:

- 1 prosentin marginaali päivänsisäisissä ja yön yli -luotoissa
- 2 prosentin marginaali luotto-operaatioissa, joissa alkuperäinen maturiteetti on yli yhden pankkipäivän.

Alkumarginaaleja ei sovelleta likviditeettiä vähentäviin operaatioihin.

6.4.2 Ykköslistan arvopapereihin sovellettavat riskienhallintamenetelmät

Myönnettyyn likviditeettiin sovellettavan alkumarginaalin lisäksi eurojärjestelmä käyttää erityisiä riskienhallintamenetelmiä vastapuolen tarjoamien arvopaperien tyypistä riippuen. EKP päättää ykköslistan arvopapereihin sovellettavista riskienhallintamenetelmistä ottaen huomioon jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmien erot. Ykköslistan arvopapereiden riskienhallintamenetelmät ovat yleisesti ottaen yhdenmukaiset koko euroalueella.⁵⁴ Ykköslistan arvopapereiden riskienhallinta kattaa seuraavat keskeiset alueet:

- Yksittäisiin velkainstrumentteihin sovelletaan erityistä ”markkina-arvon aliarvostusta”. Aliarvostuksessa vähennetään tietty prosenttimäärä arvopaperin markkina-arvosta. Aliarvostuksen suuruus määräytyy velkainstrumenttien jäljellä oleva maturiteetin ja koron mukaan, kuten kehikossa 8 on esitetty.

⁵⁴ Koska vastapuolen arvopaperitoimituksissa kansallisille keskuspankeille saatetaan jäsenvaltioiden toiminnallisten erojen takia noudattaa eri menettelytapoja (kansallisessa keskuspankissa oleva vakuussammio tai yksilöityihin arvopapereihin perustuvat takaisinosopimukset), arvostuksen ajoituksessa ja muissa arvostuskäytännöissä voi esiintyä vähäisiä eroja.

- Markkina-arvon aliarvostusta ei sovelleta likviditeettiä vähentäviin operaatioihin.
- Riippuen sekä lainsäädännöstä että kansallisista toimintatavoista kansalliset keskuspankit sallivat arvopapereiden sammioimisen ja/tai edellyttävät kussakin yksittäisessä operaatioissa käytettävien arvopapereiden ”korvamerkintää”. Sammiojärjestelmissä (pooling system) vastapuoli varaa riittävän määrän arvopapereita keskuspankin käyttöön tältä saatujen luottojen vakuudeksi. Yksittäiset arvopaperit eivät siten liity mihinkään tiettyyn luottooperaatioon. Sen sijaan korvamerkintäjärjestelmässä (earmarking system) kukin luotto-operaatio liittyy tiettyihin tunnistettavissa oleviin arvopapereihin.
- Arvopaperit arvostetaan päivittäin. Kansalliset keskuspankit laskevat päivittäin arvopapereiden vaaditun arvon ottaen huomioon luottokannan muutokset, kohdassa 6.5 määritellyt arvostusperiaatteet ja vaaditun alkumarginaalin ja markkina-arvon aliarvostuksen.
- Jos arvopaperit eivät arvostuksen jälkeen vastaa tuona päivänä laskettuja vaatimuksia, aiheuttaa tämä pyynnön muuttaa vakuuksia tilanteen tasapainottamiseksi. Jottei muutospyyntöihin jouduttaisi tarpeettoman usein, kansallisissa keskuspankeissa voidaan soveltaa kynnyispistettä, joka on 1 % myönnetyn likviditeetin määrästä. Kulloisestakin lainsäädännöstä riippuen kansalliset keskuspankit voivat edellyttää, että muutospyyntöihin vastataan joko arvopapereiden lisätoimituksilla tai maksusuorituksilla. Jos arvopapereiden markkina-arvo laskee alle alemman kynnyspisteen, vastapuolen on toimitettava lisää arvopapereita (tai rahaa). Jos taas arvopapereiden markkina-arvo niiden uudelleenarvostuksen jälkeen ylittää ylemmän kynnyspisteen, asianomainen kansallinen keskuspankki palauttaa ylimääräiset arvopaperit (tai rahan) vastapuolelle (ks. kehikko 9).
- Sammiojärjestelmissä vastapuolet voivat päivittäin korvata arvopapereita toisilla arvopapereilla.
- Korvamerkintäjärjestelmissä kansalliset keskuspankit saattavat antaa luvan korvata arvopaperit toisilla.
- EKP voi milloin tahansa poistaa yksittäisiä velkainstrumentteja ykköslistalta.⁵⁵

6.4.3 Kakkoslistan arvopapereihin sovellettavat riskienhallintamenetelmät

Kakkoslistan arvopapereiden asianmukaisista riskienhallintamenetelmistä vastaa se kansallinen keskuspankki, joka on ottanut arvopaperit omalle kakkoslistalleen. Kansallisten keskuspankkien riskienhallintamenetelmät edellyttävät EKP:n hyväksyntää. Eurojärjestelmän tavoitteena on varmistaa, ettei euroalueella harjoiteta syrjintää kakkoslistan arvopapereiden riskienhallintamenetelmiä perustettaessa. Kakkoslistan arvopapereihin sovellettava *markkina-arvon aliarvostus* kuvastaa niitä erityisiä riskejä, joita näihin arvopapereihin liittyy ja on käytäntönä vähintään yhtä tiukka kuin ykköslistan arvopapereiden markkina-arvon aliarvostus. Markkina-arvon aliarvostuksen kannalta kakkoslistan arvopaperit jaetaan ominaisuuksiensa ja likvidiytensä perusteella neljään ryhmään (ks. kehikko 10). Riskienhallintamenetelmät perustuvat arvopaperin koron volatilitettiin, koron suuruuteen, oletettuun realisointiaikaan ja maturiteettiin.

1. Osakkeet

2. Jälkimarkkinakelpoiset likvidiydeltään rajalliset velkainstrumentit

Valtaosa kakkoslistan arvopapereista kuuluu tähän ryhmään. Vaikka arvopaperit saattavat jossakin määrin poiketa toisistaan likvidiydeltään, ne ovat yleensä samanlaisia siinä suhteessa, että niillä on pienet jälkimarkkinat, niiden hintoja ei välttämättä noteerata päivittäin ja niillä tehdyt tavanomaisen suuruiset kaupat saattavat vaikuttaa hintoihin.

⁵⁵ Velkainstrumentti, joka on käytössä jossakin eurojärjestelmän luotto-operaatioissa ajankohtana, jolloin se poistetaan ykköslistalta, on poistettava 20 pankkipäivän kuluessa siitä päivästä, jolloin se poistettiin ykköslistalta.

Kehikko 9.

Alkumarginaalin ja markkina-arvon aliarvostuksen laskeminen

Vakuuskelpoisten arvopapereiden kokonaismäärä J ($j = 1$:stä J :hin; arvolla $C_{j,t}$ ajankohtana t), joka vastapuolen on toimitettava likviditeettiä lisääviin operaatioihin I ($i = 1$:stä I :hin; määrällä $L_{i,t}$ ajankohtana t) määräytyy seuraavan kaavan mukaan:

$$\sum_{i=1}^I (1 + m_i) L_{i,t} \leq \sum_{j=1}^J (1 - h_j) C_{j,t} \quad (1)$$

Tässä

m_i : operaatioon i sovellettava alkumarginaali:

$m_i = 1\%$ päivänsisäisissä ja yön yli -operaatioissa ja $m_i = 2\%$ operaatioissa, joiden maturiteetti on yli yhden pankkipäivän

h_j : vakuuskelpoiseen arvopaperiin j sovellettava markkina-arvon aliarvostus.

τ on uudelleenarvostusten välinen aika. Vakuuksien muutospyyntö perustuu ajankohtana $t + \tau$ laskelmaan

$$M_{t+\tau} = \sum_{i=1}^I (1 + m_i) L_{i,t+\tau} - \sum_{j=1}^J (1 - h_j) C_{j,t+\tau} \quad (2)$$

Kansalliset keskuspankit voivat vakuudenhallintajärjestelmiensä toiminnallisista ominaisuuksista riippuen ottaa huomioon myös myönnetystä luotosta kertyneen koron laskiessaan avointen operaatioiden vakuusmuutospohjaa.

Vakuuksien muutospyyntö toteutuu vain tietyn kynnyspistetason ylittyessä.

$k = 1\%$ tarkoittaa kynnystä. Korvamerkintäjärjestelmässä ($I = 1$) vakuuksien muutospyyntö toteutuu, kun

$M_{t+\tau} > k \cdot L_{i,t+\tau}$ (vastapuoli maksaa vakuuden kansalliselle keskuspankille) tai

$M_{t+\tau} < -k \cdot L_{i,t+\tau}$ (kansallinen keskuspankki palauttaa vakuuden vastapuolelle).

Sammiojärjestelmässä vastapuolen on toimitettava lisää arvopapereita sammioon, jos

$$M_{t+\tau} > k \cdot \sum_{i=1}^I L_{i,t+\tau}$$

Käänteisesti vastapuolen käytettävissä olevan päivänsisäisen luoton (IDC) määrä sammiojärjestelmässä voidaan laskea seuraavasti:

$$IDC = \frac{-M_{t+\tau} + k \cdot \sum_{i=1}^I L_{i,t+\tau}}{1.01} \quad (\text{jos positiivinen})$$

Sekä korvamerkintä- että sammiojärjestelmissä vakuuksien muutospyynnöillä varmistetaan, että edellä olevassa kohdassa (1) laskettu suhde palautuu ennalleen.

3. Epälikvidit velkainstrumentit, joilla on erityispiirteitä

Nämä arvopaperit ovat jossakin suhteessa jälkimarkkinakelpoisia, mutta niiden realisointi markkinoilla vaatii tavanomaisesta pitemmän ajan. Tämä pätee sellaisiin arvopapereihin, jotka eivät yleensä ole jälkimarkkinakelpoisia, mutta joilla on jälkimarkkinakelpoisuutta luovia erityispiirteitä, kuten esimerkiksi markkinahuutokauppanemettely (jos arvopapereita on realisoitava) ja hinnan päivittäinen arvostus.

4. Ei-jälkimarkkinakelpoiset velkainstrumentit

Nämä instrumentit ovat käytännössä ei-jälkimarkkinakelpoisia, joten niiden likvidiydi on joko erittäin vähäinen tai olematon.

Kansalliset keskuspankit tekevät ehdotuksia kakkoslistan arvopapereiden luokitteluksista näihin neljään ryhmään. Luokittelu edellyttää EKP:n hyväksyntää.

Jos kakkoslistan vaihtuvakorkoisten arvopapereiden koron uudelleenasetanta toteutetaan yksiselitteisellä, selkeällä ja markkinakäytäntöjen mukaisella sekä EKP:n hyväksymällä tavalla, niiden maturiteetti määritellään vii-

meisimmän koronasetantapäivän ja eräpäivän väliseksi ajaksi riippumatta siitä, mihin likvidiysryhmään arvopaperi kuuluu.

Kansalliset keskuspankit soveltavat kakkoslistan arvopapereiden vakuusmuutospyynnöissä samaa kynnyspistettä (jos sellaisesta on sovittu) kuin ykköslistan arvopapereiden tapauksessa. Kakkoslistan arvopapereita hyväksyessään kansalliset keskuspankit voivat myös soveltaa *limittejä*, vaatia *lisätakauksia* ja milloin tahansa *poistaa* yksittäisiä arvopapereita kakkoslistoiltaan.

6.5 Arvopapereiden arvostusperiaatteet

Määrittäessään käänteisoperaatioissa käytettävien arvopapereiden arvoa eurojärjestelmä noudattaa seuraavia periaatteita:

- Eurojärjestelmä yksilöi kullekin jälkimarkkinakelpoiselle ykkös- tai kakkoslistan kelpoisuusvaatimukset täyttävälle arvopaperille yhden viitemarkkinapaikan hinnan määrittämiseksi. Jos arvopapereita listataan tai noteerataan tai niillä käydään kauppaa useammassa kuin yhdessä markkinapaikassa,

Kehikko 10.

Kakkoslistan arvopapereihin sovellettavat aliarvostusprosentit

1) Osakkeisiin sovellettava markkina-arvon aliarvostus:

Aliarvostusprosentti määräytyy sen mukaan, mikä on ollut kunkin yksittäisen osakkeen suurin kahden päivän aikana toteutunut kurssilasku sitten 1.1.1987. Pienin aliarvostus on kuitenkin vähintään 20 %.

2) Jälkimarkkinakelpoisiin likvidiydeltään rajallisiin velkainstrumentteihin¹ sovellettava markkina-arvon aliarvostus:

- 1 % – instrumentit, joiden jäljellä oleva maturiteetti on 1 vuosi tai vähemmän
- 2,5 % – instrumentit, joiden jäljellä oleva maturiteetti on yli 1 vuoden mutta enintään 3 vuotta
- 5 % – instrumentit, joiden jäljellä oleva maturiteetti on yli 3 vuotta mutta enintään 7 vuotta
- 7 % – instrumentit, joiden jäljellä oleva maturiteetti on yli 7 vuotta

Kakkoslistan käänteisesti vaihtuvakorkoisiin instrumentteihin sovelletaan tämän lisäksi seuraavaa markkina-arvon aliarvostusta:

- 1 % – instrumentit, joiden jäljellä oleva maturiteetti on 1 vuosi tai vähemmän
- 2,5 % – instrumentit, joiden jäljellä oleva maturiteetti on yli 1 vuoden mutta enintään 3 vuotta
- 5 % – instrumentit, joiden jäljellä oleva maturiteetti on yli 3 vuotta mutta enintään 7 vuotta
- 7 % – instrumentit, joiden jäljellä oleva maturiteetti on yli 7 vuotta

3) Epälikvideihin velkainstrumentteihin, joilla on erityispiirteitä, sovelletaan seuraavaa markkina-arvon aliarvostusta:

- 2 % – instrumentit, joiden jäljellä oleva maturiteetti on 1 vuosi tai vähemmän
- 6 % – instrumentit, joiden jäljellä oleva maturiteetti on yli 1 vuoden mutta enintään 3 vuotta
- 13 % – instrumentit, joiden jäljellä oleva maturiteetti on yli 3 vuotta mutta enintään 7 vuotta
- 20 % – instrumentit, joiden jäljellä oleva maturiteetti on yli 7 vuotta

4) Ei-jälkimarkkinakelpoisiin velkainstrumentteihin sovellettava markkina-arvon aliarvostus:

Kauppavekselit:

- 2 % – instrumentit, joiden jäljellä oleva maturiteetti on 6 kuukautta tai vähemmän

Pankkilainat:

- 10 % – lainat, joiden jäljellä oleva maturiteetti on 6 kuukautta tai vähemmän
- 20 % – lainat, joiden jäljellä oleva maturiteetti on vähintään 6 kuukautta mutta enintään 2 vuotta

Kiinteistövakuudelliset velkasitoumukset:

- 20 %

¹ Vaikka kakkoslistalle ei yleensä hyväksytä luottolaitosten liikkeeseen laskemia velkainstrumentteja, jotka eivät ole tarkoin yhteissijoitusyrityksiä koskevan direktiivin artiklan 22 kohdassa 4 mainittujen kriteerien mukaisia, EKP voi kuitenkin antaa kansallisille keskuspankeille luvan ottaa näitä arvopapereita kakkoslistoilleen tietyn ehdoin ja rajoituksin. Näihin instrumentteihin sovelletaan kakkoslistan arvopapereiden aliarvostusta lisätynä 10 prosenttiyksiköllä.

vain yhtä näistä markkinapaikoista käytetään hinnan määrittämiseen.

- Eurojärjestelmä määrittää kunkin viitemarkkinapaikan edustavimman hinnan, jota käytetään markkina-arvojen laskemiseen. Jos useampia kuin yksi hinta noteerataan, käytetään alinta hintaa (normaalisti ostohinta).
- Jälkimarkkinakelpoisten arvopapereiden arvo lasketaan arvostuspäivää edeltävän pankkipäivän edustavimman hinnan perusteella.
- Ellei tietyille arvopaperille ole saatavissa edustavaa hintaa arvostuspäivää edeltävältä pankkipäivältä, käytetään viimeistä kaupantekohintaa. Jos kaupantekohintaakaan ei ole käytettävissä, asianomainen kansallinen keskuspankki määrittää hinnan ottaen huomioon sen hinnan, jolla arvopaperilla on käyty viimeksi kauppaa viitemarkkinoilla.
- Velkainstrumentin markkina-arvo lasketaan kertynyt korko mukaan lukien.
- Kansallisten oikeusjärjestelmien ja toimintatapojen erojen takia arvopaperista käänteisoperaation voimassaoloaikana saatua tuottoa (esimerkiksi kuponkimaksu) saatetaan käsitellä eri tavoin kansallisissa keskuspankeissa. Jos tuotto siirretään vastapuolelle, kansalliset keskuspankit varmistavat ennen sen siirtoa, että operaatiot pysyvät täysimääräisesti katettuina riittävällä määrällä vakuusmateriaalia. Kansalliset keskuspankit pyrkivät varmistamaan, että tuoton käsittelyn taloudellinen vaikutus vastaa tilannetta, jossa tuotto siirretään vastapuolelle maksupäivänä.⁵⁶
- Se kansallinen keskuspankki, joka on ottanut ei-jälkimarkkinakelpoisen kakkoslistan arvopaperin omalle kakkoslistalleen, määrittää arvostusperiaatteet erikseen.

6.6 Toisessa jäsenvaltiossa olevien vakuuskelpoisten arvopapereiden käyttö

Eurojärjestelmän vastapuolet voivat käyttää vakuuskelpoisia arvopapereita, jotka sijaitse-

vat toisessa jäsenvaltiossa, ts. ne voivat hankkia luottoa sijoittautumisjäsenvaltionsa kansalliselta keskuspankilta toisessa jäsenvaltiossa olevia arvopapereita vastaan. Toisessa jäsenvaltiossa olevan vakuusmateriaalin käyttö on mahdollista kaikkien sellaisten operaatioiden suorittamiseksi, joissa eurojärjestelmä myöntää likviditeettiä vakuuskelpoisia arvopapereita vastaan. Kansalliset keskuspankit (ja EKP) ovat kehittäneet menetelmän, jolla varmistetaan, että kaikkia muissa jäsenvaltiossa olevia vakuuskelpoisia arvopapereita voidaan käyttää. Menetelmää kutsutaan kirjeenvaihtajakeskuspankkimalliksi. Tässä mallissa kansalliset keskuspankit toimivat toistensa (ja EKP:n) omaisuudensäilyttäjinä ("kirjeenvaihtajina") eli säilyttävät toistensa arvopapereita, jotka on hyväksytty niiden paikallisiin säilytys- tai selvitysjärjestelmiin. Mallia voidaan käyttää kaikkien vakuuskelpoisten arvopapereiden yhteydessä. Eräitä erityisratkaisuja voidaan soveltaa ei-jälkimarkkinakelpoisiin instrumentteihin tai sellaisiin kakkoslistan epälikvideihin arvopapereihin, joilla on erityispiirteitä ja joita ei voida siirtää arvopaperikaupan selvitysjärjestelmän kautta.⁵⁷ Kirjeenvaihtajakeskuspankkimallin avulla arvopapereita voidaan käyttää kaikentyyppisten eurojärjestelmän luotto-operaatioiden vakuutena.⁵⁸ Kirjeenvaihtajakeskuspankkimallin lisäksi voidaan käyttää EU-maiden arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien välisiä hyväksytyjä linkkejä arvopapereiden siirtämiseksi maasta toiseen.⁵⁹

56 Kansalliset keskuspankit voivat päättää olla hyväksymättä käänteisoperaatioihin velkainstrumentteja ja osakkeita, joiden tuotto (esimerkiksi kuponkimaksu) tai joihin liittyvä maksu (tai muu osakkeeseen liittyvä oikeus, joka saattaa vaikuttaa sen käytettävyyteen operaatioissa) syntyy ajalta ennen rahapolitiittisen operaation eräpäivää (ks. kohdat 6.2 ja 6.3).

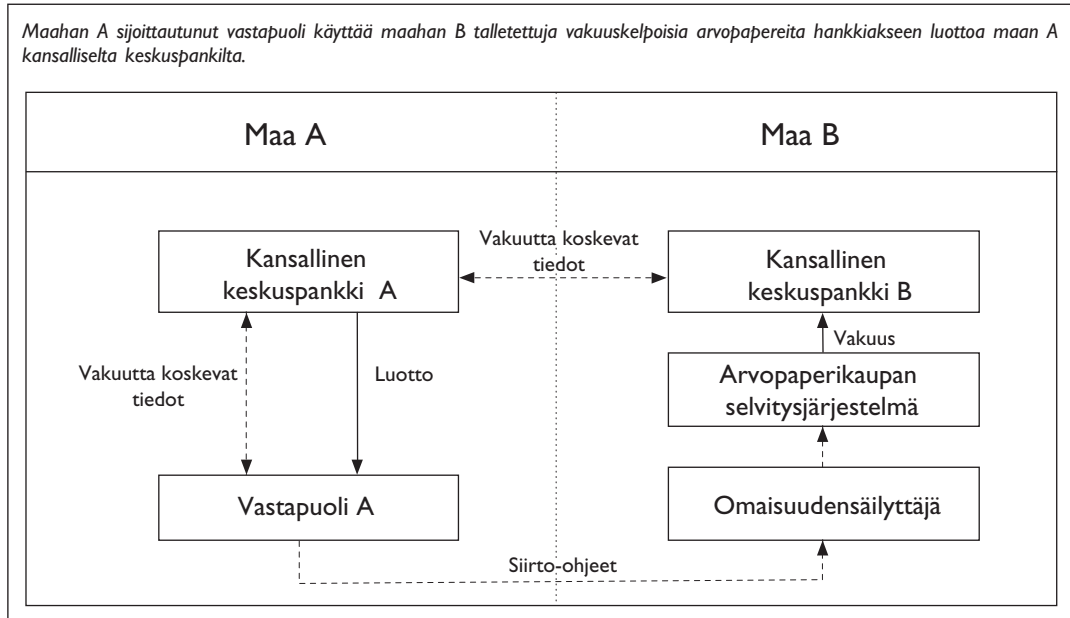
57 Lisätietoja on esitteessä "CCBM Brochure", joka on saatavissa EKP:n www-sivustossa (www.ecb.int).

58 EKP voi antaa kansallisille keskuspankeille luvan myöntää päivän sisäistä luottoa tietyntyyppisiä "ulkomaisia" velkainstrumentteja vastaan (ks. alaviite 47). Tällaisia velkainstrumentteja ei kuitenkaan voida käyttää vakuutena euroalueella, jos ne sijaitsevat toisessa jäsenvaltiossa.

59 Mikäli kansallisella keskuspankilla on tili toisessa maassa sijaitsevassa arvopaperikaupan selvitysjärjestelmässä, voidaan vakuuskelpoisia arvopapereita käyttää tämän tilin kautta, jos eurojärjestelmä on hyväksynyt tilin käytön. Irlannin keskuspankille on elokuussa 2000 annettu lupa avata tällainen tili Euroclear-selvitysjärjestelmässä. Tilin kautta voidaan käyttää kaikkia Euroclearissä säilytettäviä vakuuskelpoisia arvopapereita, mukaan lukien sellaiset vakuuskelpoiset arvopaperit, jotka on siirretty Eurocleariin hyväksytyjen linkkien välityksellä.

Kuvio 3.

Kirjeenvaihtajakeskuspankkimalli

6.6.1 Kirjeenvaihtajakeskuspankkimalli

Oheinen kuvio 3 havainnollistaa kirjeenvaihtajakeskuspankkimallin toimintaa.

Kaikki kansalliset keskuspankit pitävät toisilleen arvopaperitilejä mahdollistaakseen toisessa jäsenvaltiossa olevien vakuuskelpoisten arvopapereiden käytön. Kirjeenvaihtajakeskuspankkimallin mukainen menettely riippuu siitä, onko vakuuskelpoiset arvopaperit korvamerkitty tiettyyn yksittäiseen operaatioon vai onko ne sammioitu.⁶⁰

- Korvamerkintäjärjestelmässä vastapuolen kotimaan keskuspankin hyväksytyä vastapuolen luottopyynnön vastapuoli antaa ohjeet (tarvittaessa oman omaisuudensäilyttäjänsä kautta) sen maan arvopaperikaupan selvitysjärjestelmään, jossa vastapuolen arvopapereita säilytetään, näiden arvopapereiden siirtämiseksi tuon maan keskuspankkiin kotimaan keskuspankin lukuun. Kun kirjeenvaihtajakeskuspankki on ilmoittanut kotimaan keskuspankille ottaneensa vakuuden vastaan, kotimaan keskuspankki siirtää rahat vastapuolelle. Keskuspankit eivät siirrä varoja ennen kuin ne ovat varmoja, että kirjeenvaihtajakeskuspankki on vastaan-

ottanut vastapuolen arvopaperit. Pysyäkseen noudattamaan maksu- ja toimitusaikojia vastapuolet voivat tallettaa arvopapereita etukäteen kirjeenvaihtajakeskuspankkeihin kotimaan keskuspankkiensa lukuun kirjeenvaihtajakeskuspankkimallin mukaista menettelyä hyväksi käyttäen.

- Sammiojärjestelmässä vastapuoli voi milloin tahansa siirtää arvopapereita kirjeenvaihtajakeskuspankkiin kotimaan keskuspankin lukuun. Kun kirjeenvaihtajakeskuspankki on informoinut kotimaan keskuspankkiä arvopapereiden vastaanotosta, kotimaan keskuspankki siirtää nämä arvopaperit vastapuolen sammioitilille.

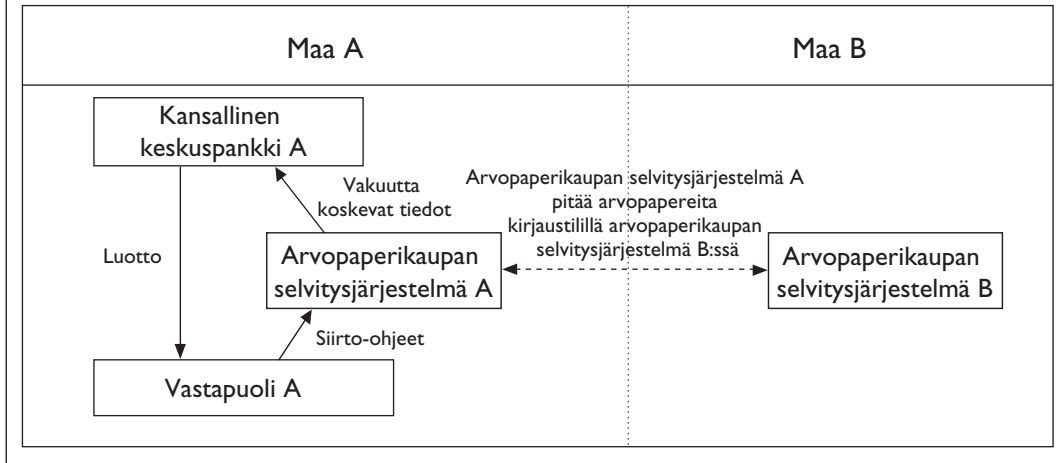
Kirjeenvaihtajakeskuspankkimalli on vastapuolten käytössä klo 9.00 alkaen EKP:n aikaa (Keski-Euroopan aikaa) jokaisena eurojärjestelmän pankkipäivänä. Vastapuolen, joka haluaa käyttää kirjeenvaihtajakeskuspankkimallia, on ilmoitettava asiasta sille kansalliselle keskuspankille, josta se haluaa saada luottoa – kotimaansa keskuspankille – ennen klo 16.00:ta EKP:n aikaa (Keski-Euroopan aikaa). Vastapuolen on lisäksi huolehdittava siitä, että

⁶⁰ Lisätietoja osassa 6.4.1 ja esitteessä ”CCBM Brochure”.

Kuvio 4.

Arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien väliset linkit

Maahan A sijoittautunut vastapuoli käyttää maassa B olevassa arvopaperikaupan selvitysjärjestelmässä liikkeeseen laskettuja vakuuskelpoisia arvopapereita järjestelmän sekä maassa A olevan arvopaperikaupan selvitysjärjestelmän välisen linkin välityksellä hankkiakseen luottoa maan A kansalliselta keskuspankilta.

vakuudet toimitetaan kirjeenvaihtajakeskuspankin tilille viimeistään klo 16.45 EKP:n aikaa (Keski-Euroopan aikaa). Jos toimeksiannot tai toimitukset eivät ole näiden määräaikaisten mukaisia, ne otetaan huomioon vasta seuraavana päivänä myönnettävää luottoa varten. Kun vastapuolet ennakoivat tarpeen käyttää kirjeenvaihtajakeskuspankkimallia myöhäisenä ajankohtana, niiden tulisi mahdollisuuksien mukaan toimittaa arvopaperit etukäteen (ennakkotalletuksena). Poikkeustapauksissa tai rahapoliittisten operaatioiden niin edellyttäessä EKP voi päättää pidentää kirjeenvaihtajakeskuspankkimallin sulkemisaikaa TARGET-järjestelmän sulkemisaikaan.

6.6.2 Eri jäsenvaltioissa toimivien arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien väliset linkit

Kirjeenvaihtajakeskuspankkimallin lisäksi voidaan käyttää EU-maiden arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien välisiä hyväksytyjä linkkejä arvopapereiden siirtämiseksi maasta toiseen.

Arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien välisen linkkien avulla yhteen selvitysjärjestelmään kuuluvat voivat pitää hallussaan toisessa selvitysjärjestelmässä liikkeeseen laskettuja arvopapereita kuulumatta tuohon järjestelmään. Ennen kuin linkit voidaan hyväksyä käytettäviksi eurojärjestelmän luotto-operaatioiden vakuuksien siirtoon, on arvioitava, täyttävätkö ne EU-maiden arvopaperikaupan selvitysjärjestelmille asetetut vaatimukset.^{61, 62}

Eurojärjestelmän kannalta sekä kirjeenvaihtajakeskuspankkimalli että eri EU-jäsenvaltioissa toimivien arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien väliset linkit täyttävät saman tehtävän eli mahdollistavat toisessa jäsenvaltiossa olevien vakuuksien käytön. Toisin sanoen kummankin järjestelmän avulla vastapuolet voivat saada luottoa kotimaansa keskuspankilta myös sellaisia vakuuksia vastaan, jotka

61 EKP:n www-sivustossa (www.ecb.int) on ajantasainen luettelo hyväksytyistä linkeistä.

62 Ks. "Standards for the use of EU securities settlement systems in ESCB credit operations", tammikuu 1998.

on laskettu liikkeeseen jossakin toisessa maassa toimivassa arvopaperikaupan selvitysjärjestelmässä. Tämä tehtävä toteutetaan kirjeenvaihtajakeskuspankkimallissa eri tavoin kuin arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien välisiä linkkejä käytettäessä. Kirjeenvaihtajakeskuspankkimallissa yhteys maiden välillä toimii kansallisten keskuspankkien kautta. Keskuspankit toimivat toistensa omaisuudensäilyttäjinä. Linkkejä käytettäessä yhteys maiden välillä toimii arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien avulla. Selvitysjärjestelmät avaavat keskenään

kirjaustilin. Kirjeenvaihtajakeskuspankkiin talletettuja arvopapereita voidaan käyttää vain eurojärjestelmän luotto-operaatioiden vakuutena. Linkin välityksellä arvopapereita voidaan käyttää sekä eurojärjestelmän luotto-operaatioiden vakuutena että mihin tahansa muuhun vastapuolen valitsemaan tarkoitukseen. Linkkejä käytettäessä arvopaperit ovat vastapuolen omalla tilillä sen kotimaassa olevassa arvopaperikaupan selvitysjärjestelmässä eikä vastapuoli tarvitse omaisuudensäilyttäjä.

Luku 7

Vähimmäisvarannot

7 Vähimmäisvarannot⁶³

7.1 Yleistä

EKP vaatii luottolaitoksia pitämään vähimmäisvarantoja kansallisissa keskuspankeissa olevilla tileillä eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmän mukaisesti. Eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmän oikeudellisesta perustasta säädetään EKP:n perussäännön artiklassa 19, Euroopan unionin neuvoston asetuksessa (EY) Euroopan keskuspankin soveltamista vähimmäisvarannoista ja EKP:n asetuksessa vähimmäisvarannoista. EKP:n asetuksella vähimmäisvarannoista taataan se, että eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmän ehdot ovat koko euroalueella yhdenmukaiset.

Kuinka suuria vähimmäisvarantoja kunkin laitoksen on pidettävä, määräytyy laitoksen varantopohjan perusteella. Eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmässä osapuolet voivat hyödyntää keskiarvoistamista. Tämä merkitsee sitä, että varantovelvoitteen täyttyminen määritellään sen mukaan, mikä on osapuolen varantotilin keskimääräinen kalenteripäivän lopun saldo kuukauden pituisen pitoajanjakson aikana. Laitosten vähimmäisvarannoille maksetaan korkoa, joka on sama kuin eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden korko.

Eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmällä pyritään pääasiassa seuraaviin rahapoliittisiin päämääriin:

- *Rahamarkkinakorkojen vakauttaminen*
Eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmän keskiarvoistamisen tarkoituksena on helpottaa rahamarkkinakorkojen vakauttamista kannustamalla laitoksia tasoittamaan likviditeetin tilapäisten vaihtelujen vaikutuksia.
- *Rakenteellisen keskuspankkirahoituksen tarpeen luominen tai lisääminen*
Eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmällä voidaan luoda rakenteellinen keskuspankkirahoituksen tarve tai lisätä sitä. Näin voidaan osaltaan parantaa eurojärjes-

telmän kykyä toimia tehokkaasti likviditeetin tarjoajana.

Vähimmäisvarantovelvoitetta soveltaessaan EKP:n on noudatettava eurojärjestelmälle perustamissopimuksen artiklan 105 kohdassa 1 ja EKP:n perussäännön artiklassa 2 määritellyjä tavoitteita. Näihin tavoitteisiin kuuluu mm. estää sellainen epäsuotava kehitys, että rahoituksenvälitys siirtyisi merkittävässä määrin pankkien ulkopuolelle tai pois maasta.

7.2 Vähimmäisvarantojärjestelmän alaiset laitokset

EKP:n perussäännön artiklan 19.1 mukaan EKP vaatii jäsenvaltioihin sijoittautuneita luottolaitoksia pitämään vähimmäisvarantoja. Tämä merkitsee sitä, että eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmän alaisia ovat myös sellaisen yhteisön euroalueella olevat sivukonttorit, jonka kotipaikka on euroalueen ulkopuolella. Euroalueelle sijoittautuneiden luottolaitosten sivukonttorit euroalueen ulkopuolella eivät kuitenkaan ole eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmän alaisia.

EKP voi vapauttaa tervehdyttämisen tai selvitystilamenettelyyn joutuneet laitokset eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmään liittyvistä velvoitteista. Euroopan keskuspankin soveltamia vähimmäisvarantoja koskevan Euroopan unionin neuvoston asetuksen (EY) ja EKP:n vähimmäisvarantoja koskevan asetuksen mukaan EKP voi syrjintää harjoittamatta vapauttaa myös muita laitosryhmiä eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmän velvoitteista, jos velvoitteiden asettaminen näille laitoksille ei vastaa eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmän tarkoitusta. Vapauttamispäätöksiä tehdessään EKP ottaa huomioon ainakin yhden seuraavista kriteereistä:

⁶³ EKP:n soveltamia vähimmäisvarantoja koskevat säädökset ovat 23. marraskuuta 1998 annettu Euroopan unionin neuvoston asetus (EY) N:o 2531/98 ja 1. joulukuuta 1998 annettu EKP:n asetus vähimmäisvarantojen soveltamisesta (EKP/1998/15). Tämän luvun sisältö on annettu vain taustatietona.

- Laitoksen toiminnoilla on jonkin erityistar-koitus.
- Laitos ei harjoita aktiivista pankkitoimintaa ja kilpaile muiden luottolaitosten kanssa.
- Kaikki laitoksen talletukset on korvamer-kitty alueellista ja/tai kansainvälistä kehi-tysapua palveleviin tarkoituksiin.

EKP laatii listan eurojärjestelmän vähimmäis-varantojärjestelmään kuuluvista laitoksista ja ylläpitää sitä. EKP julkistaa listan myös niistä laitoksista, jotka on vapautettu eurojärjestel-män vähimmäisvarantojärjestelmän mukaisista velvoitteistaan muista syistä kuin terveh-dyttämismenettelyyn joutumisen vuoksi.⁶⁴ Vastapuolet voivat käyttää näitä listoja tarkis-taakseen, onko niillä velkoja toiselle vähim-mäisvarantovelvoitteen alaiselle laitokselle. Listoja, jotka ovat yleisön saatavana viimeise-nä eurojärjestelmän pankkipäivänä kunakin kalenterikuukautena, käytetään seuraavan pi-toajanjakson varantopohjaa laskettaessa.

7.3 Vähimmäisvarannoista määrääminen

a. Varantopohja ja varantoprosentit

Laitoksen varantopohja määritellään suhteessa sen tase-eriin. Tasetiedot ilmoitetaan kansallisille keskuspankeille EKP:n yleisen raha- ja pankkitilastoinnin mukaisesti (ks. kohta 7.5).⁶⁵ Jos laitosta koskee laaja tiedonantovelvollisuus, sen varantopohja kullakin pito-ajanjaksolla määritellään jaksoa edeltävän ka-lenterikuukauden lopun tasetietojen mukaan.

EKP:n raha- ja pankkitilastoinnin säännökset mahdollistavat sen, että pienet laitokset voidaan vapauttaa osasta tiedonantovelvollisuuksiaan. Tällaisten laitosten tarvitsee ilmoittaa vain sup-pea määrä tasetietoja neljännesvuosittain (vuosineljänneksen lopun tasetietoina), ja ilmoitus-ten määräaika on pitempi kuin suuremmilla lai-toksilla. Tällaisten pienten laitosten varantopohja määritellään siten, että niiden ilmoittamien kun-kin vuosineljänneksen lopun tasetietojen perusteella määritellään kuukauden viipeellä varanto-

pohja kolmea seuraavaa kuukauden pituista pi-toajanjaksoa varten.

EKP:n soveltamia vähimmäisvarantoja koske-van Euroopan unionin neuvoston asetuksen (EY) mukaan EKP:llä on oikeus sisällyttää lai-tosten varantopohjaan varainhankinnasta sekä taseen ulkopuolisista eristä laitoksille aiheu-tuneet velat. Eurojärjestelmän vähimmäisva-rantojärjestelmässä varantopohjaan lasketaan varsinaisesti vain velkaerät ”talletukset”, ”liik-keeseen lasketut velkapaperit” ja ”rahamark-kinapaperit” (ks. kehikko 11).

Laitosten velkoja muille eurojärjestelmän vä-himmäisvarantovelvoitteen alaisten laitosten listalla oleville laitoksille tai EKP:lle tai kansal-lisille keskuspankeille ei sisällytetä varanto-pohjaan. Voidakseen vähentää varantopohjas-taan velkaeriin ”liikkeeseen lasketut velkapa-perit” ja ”liikkeeseen lasketut rahamarkkina-paperit” sisältyvät velkansa varantovelvollis-ille, liikkeeseenlaskijan tulee voida näyttää toteen, kuinka suuri määrä näitä instrument-teja on muiden eurojärjestelmän vähimmäis-varantojärjestelmän alaisten laitosten hallus-sa. Jos liikkeeseenlaskija ei pysty osoittamaan tätä määrää, se voi tehdä kustakin näistä tase-eristä tietyn kiinteän prosenttimäärän⁶⁶ suu-ruisen vakiovähennyksen.

Varantoprosentit määrää EKP noudattaen ylä-rajaa, joka on määritelty Euroopan unionin neu-voston asetuksessa (EY) Euroopan keskuspan-kin soveltamista vähimmäisvarannoista. EKP so-veltaa yhdenmukaista nollasta poikkeavaa varantoprosenttia suurimpaan osaan varanto-pohjaan kuuluvista eristä. Tämä varantoprosentti täsmennetään EKP:n vähimmäisvarantoja kos-kevassa asetuksessa. Seuraaviin velkaeriin EKP soveltaa varantoprosenttia 0: ”yli kahden vuo-den määräaikaistalletukset”, ”talletukset, joiden irtisanomisaika on yli kaksi vuotta”, ”repomyyn-nit” ja ”yli kahden vuoden velkapaperit” (ks.

⁶⁴ Listat ovat julkisia ja saatavissa EKP:n [www-sivustosta \(www.ecb.int\)](http://www.sivustosta(www.ecb.int)).

⁶⁵ EKP:n raha- ja pankkitilastointia esitellään liitteessä 4.

⁶⁶ Ks. joulukuun 1. päivänä 1998 annettu EKP:n asetus (EKP/1998/15) vähimmäisvarantojen soveltamisesta. EKP:n [www-sivustossa \(www.ecb.int\)](http://www-sivustossa(www.ecb.int)) on lisätietoja vakiovähennyksestä. Tie-toja on saatavissa myös kansallisten keskuspankkien [www-sivustoista \(ks. liite 5\)](http://www-sivustoista(ks.liite5)).

Kehikko I I.

Varantopohja ja varantoprosentit

A. Varantopohjaan sisällytettävät velkaerät, joihin sovelletaan positiivista varantoprosenttia

Talletukset

- Yön yli -talletukset
- Enintään 2 vuoden määräaikaistalletukset
- Talletukset, joiden irtisanomisaika on enintään 2 vuotta

Liikkeeseen lasketut velkapaperit

- Enintään 2 vuoden velkapaperit

Rahamarkkinapaperit

- Rahamarkkinapaperit

B. Varantopohjaan sisällytettävät velkaerät, joihin sovelletaan varantoprosenttia 0

Talletukset

- Yli 2 vuoden määräaikaistalletukset
- Talletukset, joiden irtisanomisaika on yli 2 vuotta
- Repomyynnit

Liikkeeseen lasketut velkapaperit

- Yli 2 vuoden velkapaperit

C. Varantopohjan ulkopuolelle jäävät velat

- Velat muille eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmän alaisille laitoksille
- Velat EKP:lle ja kansallisille keskuspankeille

kehikko I I). EKP voi muuttaa varantoprosentteja milloin tahansa. EKP ilmoittaa varantoprosenttien muutoksista ennen sen pitoajanjakson alkua, jolloin muutos tulee voimaan.

b. Varantovelvoitteen laskeminen

Kunkin laitoksen varantovelvoitteen määrä lasketaan varantopohjana olevista veloista niiden varantoprosenttien mukaan, joita sovelletaan kuhunkin velkaeraan.

Jokainen laitos tekee könttäsommavähennyksen varantovelvoitteestaan kussakin jäsenvaltiossa, johon se on sijoittautunut. Könttäsommavähennyksen suuruus täsmennetään EKP:n asetuksessa vähimmäisvarannoista. Tällaisen vähennyksen myöntämisellä ei ole vaikutusta eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmän alaisten laitosten lakimääriisiin velvoitteisiin.⁶⁷

Kunkin pitoajanjakson varantovelvoitteen määrä pyöristetään lähimpään euroon.

7.4 Varantotalletusten pitäminen

a. Pitoajanjakso

Pitoajanjakso on yksi kuukausi. Se alkaa kunkin kuukauden 24. kalenteripäivänä ja päättyy seuraavan kuukauden 23. kalenteripäivänä.

⁶⁷ Laitokset, jotka saavat antaa tilastotietonsa konsolidoidusti ryhmänä EKP:n raha- ja pankkitilastointia koskevan tiedonkeruun säännösten mukaisesti (ks. liite 4), voivat tehdä vain yhden koko konsernia koskevan könttäsommavähennyksen, elleivät ne toimita varantopohjaa ja varantotalletuksia koskevia tietojaan niin tarkasti eriteltyinä, että eurojärjestelmä voi tarkistaa niiden paik-kansapitävyyden ja laadun sekä määrittellä varantovelvoitteen kullekin yksittäiselle ryhmään kuuluvalla laitoksella.

Kehikko 12.

Vähimmäisvarantotalletuksille maksettavan koron laskeminen

Vähimmäisvarantotalletuksille maksettava korko lasketaan seuraavan kaavan mukaan:

$$R_t = \frac{H_t \cdot n_t \cdot \sum_{i=1}^n \frac{MR_i}{n_t \cdot 100}}{360}$$

Tässä:

R_t	=	vähimmäisvarantotalletukselle maksettava korko pitoajanjaksolta t
H_t	=	pitoajanjakson t vähimmäisvarantotalletuksen määrä
n_t	=	kalenteripäivien lukumäärä pitoajanjakson t aikana
i	=	pitoajanjakson t :s kalenteripäivä
MR_i	=	viimeisimmän sellaisen perusrahoitusoperaation marginaalikorko, joka kattaa kalenteripäivän i

b. Varantotalletukset

Jokaisen laitoksen on pidettävä vähimmäisvarantoaan sijoittautumisjäsenvaltionsa kansallisessa keskuspankissa olevalla yhdellä tai useammalla varantotilillä. Jos laitoksella on jäsenvaltiossa useampi kuin yksi toimipaikka, laitoksen hallinnollinen päätoimipaikka on velvollinen täyttämään kaikkien kotimaisten toimipaikkojen yhteenlasketut vähimmäisvarannot.⁶⁸ Jos laitoksella on toimipaikkoja useammassa kuin yhdessä jäsenvaltiossa, sen on pidettävä vähimmäisvarantoa kunkin sellaisen jäsenvaltion keskuspankissa, jossa sillä on toimipaikka. Varannon määrä lasketaan sen varantopohjan mukaan, joka laitoksella kussakin jäsenvaltiossa on.

Laitosten kansallisissa keskuspankeissa olevia selvitystilejä voidaan käyttää varantotileinä. Selvitystileillä olevia varantotalletuksia voidaan käyttää päivän mittaan tapahtumien selvitykseen ja suoritukseen. Kunkin laitoksen päivittäisen varannon määrä on sama kuin sen varantotilin saldo päivän päättyessä.

Laitos voi pyytää kotijäsenvaltionsa kansalliselta keskuspankilta lupaa pitää kaikkia vähimmäisvarantojaan välillisesti välittäjän kautta. Tavallisesti mahdollisuus pitää vähimmäisvarantoja välittäjän kautta on vain sellaisilla laitoksilla, joiden hallinnosta osa (esimerkiksi varainhankinta) on normaalistikin kyseisen välittäjän hoidossa (esimerkiksi säästöpankkien ja osuuspankkien verkostot voivat keskittää

varantotalletuksensa). Välittäjän kautta tehtävistä vähimmäisvarantotalletuksista määrätään tarkemmin EKP:n asetuksessa vähimmäisvarannoista.

c. Varantotalletusten korollisuus

Vähimmäisvarantotalletuksille maksetaan korkoa, joka on EKP:n perusrahoitusoperaatioiden (kalenteripäivien määrällä painotettu) keskimääräinen korko pitoajanjakson aikana kehikossa 12 esitetyn kaavan mukaisesti laskettuna. Vähimmäisvarantovelvoitteen ylittävälle varantotalletuksille ei makseta korkoa. Varantotalletusten korko maksetaan toisena KKP-pankkipäivänä sen pitoajanjakson päättymisestä, jonka aikana korko kertyi.

7.5 Varantopohjan ilmoittaminen ja tarkistaminen

Vähimmäisvarantovelvolliset laitokset laskevat itse varantopohjan erät, joiden perusteella vähimmäisvarannot määräytyvät, ja ilmoittavat ne kansallisille keskuspankeille EKP:n yleisen raha- ja pankkitilastoinnin yhteydessä (ks. liite 4). EKP:n asetuksen EKP/1998/15 artiklassa 5 määritellään, miten laitoksen varan-

⁶⁸ Jos laitoksella ei ole hallinnollista päätoimipaikkaa jäsenvaltiossa, johon se on sijoittautunut, sen tulee nimetä vastaava sivukonttori, joka on vastuussa kaikkien laitoksen tuossa jäsenvaltiossa olevien toimipaikkojen yhteenlasketun vähimmäisvarantovelvoitteen täyttämisestä.

topohja ja varantovelvoite vahvistetaan ja miten niitä poikkeustapauksissa muutetaan.

Niille laitoksille, joilla on lupa toimia muiden laitosten välittäjinä välillisten varantotalletusten tekemiseksi, on määritelty erityisiä tiedonantovelvollisuuksia EKP:n vähimmäisvarantoja koskevassa asetuksessa. Varantotalletuksen tekeminen välittäjän kautta ei muuta näin varantotalletustaan pitävien laitosten tilastointiin liittyviä tiedonantovelvollisuuksia.

EKP:llä ja kansallisilla keskuspankeilla on oikeus tarkistaa kerättyjen tietojen paikkansapitävyys ja laatu Euroopan keskuspankin soveltamia vähimmäisvarantoja koskevan Euroopan unionin neuvoston asetuksen (EY) mukaisesti.

7.6 Vähimmäisvarantovelvoitteen täyttämättä jättäminen

Vähimmäisvarantovelvoitteen täyttämättä jättämisestä on kyse silloin, kun pitoajanjakson ajalta laskettu keskimääräinen kalenteripäivän lopun saldo laitoksen varantotilillä (-tileillä) alittaa laitokselle tuoksi pitoajanjaksoksi määrätyn varantovelvoitteen.

Jos jokin laitos ei pysty täyttämään koko varantovelvoitettaan tai osaa siitä, EKP:llä on Euroopan keskuspankin soveltamia vähimmäisvarantoja koskevan Euroopan unionin neuvoston asetuksen (EY) mukaisesti oikeus määrätä sille mikä tahansa seuraavista seuraamuksista:

- Varantovelvoitteen täyttämättä jääneelle osalle laskettu ylimääräinen korko, joka on korkeintaan 5 prosenttiyksikköä maksuvalmiusluoton korkoa korkeampi.
- Varantovelvoitteen täyttämättä jääneelle osalle laskettu ylimääräinen korko, joka on

korkeintaan kaksi kertaa maksuvalmiusluoton koron suuruinen.

- Velvoite tehdä EKP:hen tai kansalliseen keskuspankkiin koroton talletus, joka on korkeintaan kolme kertaa varantovelvoitteen täyttämättä jääneen osan suuruinen. Talletuksen juoksuaika ei saa olla pitempi kuin ajanjakso, jonka aikana laitos ei täyttänyt varantovelvoitettaan.

Jos laitos ei täytä muita velvollisuuksiaan, joita sillä on eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmään liittyvien EKP:n asetusten ja päätösten nojalla (esimerkiksi jos joitakin tarvittavia tietoja ei toimiteta ajoissa tai jos tiedot ovat puutteellisia), EKP:llä on valtuus määrätä seuraamuksia sen mukaan kuin säädetään 23. marraskuuta 1998 annetussa Euroopan unionin neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2532/98 Euroopan keskuspankin valtuuksista määrätä seuraamuksia ja 23. syyskuuta 1999 annetussa EKP:n asetuksessa Euroopan keskuspankin valtuuksista määrätä seuraamuksia (EKP/1999/4). EKP:n johtokunta voi määritellä ja julkistaa periaatteet, joiden mukaan se soveltaa Euroopan keskuspankin soveltamista vähimmäisvarannoista 23. marraskuuta 1998 annetun Euroopan unionin neuvoston asetuksen (EY) N:o 2531/98 artiklan 7 kohdassa I säädettyjä seuraamuksia.⁶⁹

Jos vähimmäisvarantovelvoitteiden rikkomus on vakava, eurojärjestelmä voi lisäksi sulkea vastapuolen määrääjäksi pois avomarkkinaoperaatioista.

⁶⁹ Nämä periaatteet julkaistiin Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä 11.2.2000 ilmoituksena, jonka otsikko oli "Euroopan keskuspankin ilmoitus vähimmäisvarantovelvoitteen rikkomisesta koituvien seuraamusten määräämisestä".

Liitteet

Liite I

Esimerkkejä rahapoliittisista operaatioista ja menettelyistä

Esimerkit

Esimerkki 1. Likviditeettiä lisäävä käänteisoperaatio kiinteäkorkoisena huutokauppana

Esimerkki 2. Likviditeettiä lisäävä käänteisoperaatio vaihtuvakorkoisena huutokauppana

Esimerkki 3. EKP:n velkasitoumusten liikkeeseenlasku vaihtuvakorkoisena huutokauppana

Esimerkki 4. Likviditeettiä vähentävä valuuttaswap vaihtuvakorkoisena huutokauppana

Esimerkki 5. Likviditeettiä lisäävä valuuttaswap vaihtuvakorkoisena huutokauppana

Esimerkki 6. Riskienhallintamenetelmät

Esimerkki 1.

Likviditeettiä lisäävä käänteisoperaatio kiinteäkorkoisena huutokauppana

EKP päättää lisätä markkinoiden likviditeettiä käänteisoperaatiolla, joka järjestetään kiinteäkorkoisena huutokauppana.

Kolme vastapuolta antavat seuraavat tarjoukset:

Vastapuoli	Tarjous, milj. euroa
Pankki 1	30
Pankki 2	40
Pankki 3	70
Yhteensä	140

EKP päättää jakaa yhteensä 105 miljoonaa euroa.

Jaettava määrä prosentteina on

$$\frac{105}{(30 + 40 + 70)} = 75 \%$$

Vastapuolille jaetut määrät ovat

Vastapuoli	Tarjous, milj. euroa	Jaettu määrä, milj. euroa
Pankki 1	30	22,5
Pankki 2	40	30,0
Pankki 3	70	52,5
Yhteensä	140	105,0

Esimerkki 2.

Likviditeettiä lisäävä käänteisoperaatio vaihtuvakorkoisena huutokauppana

EKP päättää lisätä markkinoiden likviditeettiä käänteisoperaatiolla, joka järjestetään vaihtuvakorkoisena huutokauppana.

Kolme vastapuolta antavat seuraavat tarjoukset:

Korko, %	Määrä, milj. euroa				Kumulatiiviset tarjoukset
	Pankki 1	Pankki 2	Pankki 3	Tarjoukset yhteensä	
3,15				0	0
3,10		5	5	10	10
3,09		5	5	10	20
3,08		5	5	10	30
3,07	5	5	10	20	50
3,06	5	10	15	30	80
3,05	10	10	15	35	115
3,04	5	5	5	15	130
3,03	5		10	15	145
Yhteensä	30	45	70	145	

EKP päättää jakaa 94 miljoonaa euroa marginaalikorolla 3,05 %.

Kaikki 3,05 prosentin ylittävät tarjoukset (kumulatiiviseen 80 miljoonan euron määrään saakka) hyväksytään täysimääräisesti. Jaettava määrä prosentteina on 3,5 prosentin korolla

$$\frac{94 - 80}{35} = 40\%$$

Pankille 1 jaettava määrä tällä marginaalikorolla on esimerkiksi

$$0,4 \times 10 = 4$$

Pankille 1 jaettava kokonaismäärä on

$$5 + 5 + 4 = 14$$

Huutokaupan tulos voidaan yhteenvetona esittää seuraavasti:

Vastapuolet	Määrä, milj. euroa			Yhteensä
	Pankki 1	Pankki 2	Pankki 3	
Tarjoukset yhteensä	30,0	45,0	70,0	145
Jaettu määrä yhteensä	14,0	34,0	46,0	94

Jos käytetään yksikorkoista huutokauppamenettelyä (hollantilainen huutokauppa), vastapuolille jaettujen määrien korko on 3,05 %.

Jos käytetään monikorkoista huutokauppamenettelyä (amerikkalainen huutokauppa), vastapuolille jaettavaan määrään ei sovelleta pelkästään yhtä korkoa, vaan esimerkiksi pankki 1 saa 5 miljoonaa euroa korolla 3,07 %, 5 miljoonaa euroa korolla 3,06 % ja 4 miljoonaa euroa korolla 3,05 %.

Esimerkki 3.

EKP:n velkasitoumusten liikkeeseenlasku vaihtuvakorkoisena huutokauppana

EKP päättää vähentää markkinoiden likviditeettiä laskemalla liikkeeseen velkasitoumuksia vaihtuvakorkoista huutokauppaa käyttäen.

Kolme vastapuolta antavat seuraavat tarjoukset:

Korko, %	Määrä, milj. euroa				Kumulatiiviset tarjoukset
	Pankki 1	Pankki 2	Pankki 3	Yhteensä	
3,00				0	0
3,01	5		5	10	10
3,02	5	5	5	15	25
3,03	5	5	5	15	40
3,04	10	5	10	25	65
3,05	20	40	10	70	135
3,06	5	10	10	25	160
3,08	5		10	15	175
3,10		5		5	180
Yhteensä	55	70	55	180	

EKP päättää jakaa 124,5 miljoonan euron nimellismäärän marginaalikorolla 3,05 %.

Kaikki 3,05 prosentin alittavat tarjoukset (65 miljoonan euron kumulatiiviseen määrään saakka) hyväksytään täysimääräisesti. Jaettava määrä prosentteina on 3,05 prosentin korolla

$$\frac{124,5 - 65}{70} = 85 \%$$

Pankille 1 jaettava määrä tällä marginaalikorolla on esimerkiksi

$$0,85 \times 20 = 17$$

Pankille 1 jaettava kokonaismäärä on

$$5 + 5 + 5 + 10 + 17 = 42$$

Huutokaupan tulos voidaan yhteenvetona esittää seuraavasti:

Vastapuolet	Määrä, milj. euroa			
	Pankki 1	Pankki 2	Pankki 3	Yhteensä
Tarjoukset yhteensä	55,0	70,0	55,0	180,0
Jaettu määrä yhteensä	42,0	49,0	33,5	124,5

Esimerkki 4.

Likviditeettiä vähentävä valuuttaswap vaihtuvakorkoisena huutokauppana

EKP päättää vähentää markkinoiden likviditeettiä tekemällä euron ja dollarin välisen valuuttaswapin vaihtuvakorkoisena huutokauppana. (Huom.: euron termiinikurssi on tässä esimerkissä korkeampi kuin avistakurssi.)

Kolme vastapuolta antavat seuraavat tarjoukset:

Swap-pisteet (× 10 000)	Määrä, milj. euroa				Kumulatiiviset tarjoukset
	Pankki 1	Pankki 2	Pankki 3	Yhteensä	
6,84				0	0
6,80	5		5	10	10
6,76	5	5	5	15	25
6,71	5	5	5	15	40
6,67	10	10	5	25	65
6,63	25	35	40	100	165
6,58	10	20	10	40	205
6,54	5	10	10	25	230
6,49		5		5	235
Yhteensä	65	90	80	235	

EKP päättää jakaa 158 miljoonaa euroa marginaaliswap-pisteellä 6,63. Kaikki 6,63 pisteen ylittävät tarjoukset (65 miljoonan euron kumulatiiviseen määrään saakka) hyväksytään täysimääräisesti. Jaettava määrä prosentteina on 6,63 pisteellä

$$\frac{158 - 65}{100} = 93 \%$$

Pankille 1 jaettava määrä tällä marginaaliswap-pisteellä on esimerkiksi

$$0,93 \times 25 = 23,25$$

Pankille 1 jaettava kokonaismäärä on

$$5 + 5 + 5 + 10 + 23,25 = 48,25$$

Huutokaupan tulos voidaan yhteenvetona esittää seuraavasti:

Vastapuolet	Määrä, milj. euroa			
	Pankki 1	Pankki 2	Pankki 3	Yhteensä
Tarjoukset yhteensä	65,0	90,0	80,0	235,0
Jaettu määrä yhteensä	48,25	52,55	57,20	158,0

EKP määrää operaatiossa euron USD-avistakurssiksi 1,1300.

Jos käytetään yksikorkoista huutokauppanenettelyä (hollantilaista huutokauppaa), eurojärjestelmä ostaa operaation alkamispäivänä 158 000 000 euroa ja myy 178 540 000 dollaria. Operaation eräpäivänä eurojärjestelmä myy 158 000 000 euroa ja ostaa 178 644 754 dollaria (termiinikurssi on 1,130663 = 1,1300 + 0,000663).

Esimerkki 4. (jatkoa)

Jos käytetään monikorkoista huutokauppamenettelyä (amerikkalaista huutokauppaa), eurojärjestelmä vaihtaa euro- ja dollarimäärät seuraavassa taulukossa esitetyllä tavalla:

Avistakauppa			Terminikauppa		
Vaihtokurssi	Euro, osto	USD, myynti	Vaihtokurssi	Euro, myynti	USD, osto
1,1300			1,130684		
1,1300	10 000 000	11 300 000	1,130680	10 000 000	11 306 800
1,1300	15 000 000	16 950 000	1,130676	15 000 000	16 960 140
1,1300	15 000 000	16 950 000	1,130671	15 000 000	16 960 065
1,1300	25 000 000	28 250 000	1,130667	25 000 000	28 266 675
1,1300	93 000 000	105 090 000	1,130663	93 000 000	105 151 659
1,1300			1,130658		
1,1300			1,130654		
1,1300			1,130649		
Yhteensä	158 000 000	178 540 000		158 000 000	178 645 339

Esimerkki 5.

Likviditeettiä lisäävä valuuttaswap vaihtuvakorkoisena huutokauppana

EKP päättää lisätä markkinoiden likviditeettiä tekemällä euron ja dollarin välisen valuuttaswapin vaihtuvakorkoisena huutokauppana. (Huom.: euron termiinikurssi on tässä esimerkissä korkeampi kuin avistakurssi.)

Kolme vastapuolta antavat seuraavat tarjoukset:

Swap-pisteet (× 10 000)	Määrä, milj. euroa				Kumulatiiviset tarjoukset
	Pankki 1	Pankki 2	Pankki 3	Yhteensä	
6,23					
6,27	5		5	10	10
6,32	5		5	10	20
6,36	10	5	5	20	40
6,41	10	10	20	40	80
6,45	20	40	20	80	160
6,49	5	20	10	35	195
6,54	5	5	10	20	215
6,58		5		5	220
Yhteensä	60	85	75	220	

EKP päättää jakaa 197 miljoonaa euroa marginaaliswap-pisteellä 6,54. Kaikki 6,54 pisteen alittavat tarjoukset (195 miljoonan euron kumulatiiviseen määrään saakka) hyväksytään täysimääräisesti. Jaettava määrä prosentteina on 6,54 pisteellä

$$\frac{197 - 195}{20} = 10 \%$$

Pankille 1 jaettava määrä tällä marginaaliswap-pisteellä on esimerkiksi

$$0,10 \times 5 = 0,5$$

Pankille 1 jaettava kokonaismäärä on

$$5 + 5 + 10 + 10 + 20 + 5 + 0,5 = 55,5$$

Huutokaupan tulos voidaan yhteenvetona esittää seuraavasti:

Vastapuolet	Määrä, milj. euroa			
	Pankki 1	Pankki 2	Pankki 3	Yhteensä
Tarjoukset yhteensä	60,0	85,0	75,0	220
Jaettu määrä yhteensä	55,5	75,5	66,0	197

EKP määrää operaatiossa euron USD-avistakurssiksi 1,1300.

Jos käytetään yksikorkoista huutokauppamenettelyä (hollantilaista huutokauppaa), eurojärjestelmä myy operaation alkamispäivänä 197 000 000 euroa ja ostaa 222 610 000 dollaria. Operaation eräpäivänä eurojärjestelmä ostaa 197 000 000 euroa ja myy 222 738 838 dollaria (termiinikurssi on 1,130654 = 1,1300 + 0,000654).

Esimerkki 5. (jatkoa)

Jos käytetään monikorkoista huutokauppamenettelyä (amerikkalaista huutokauppaa), eurojärjestelmä vaihtaa euro- ja dollarimäärät seuraavassa taulukossa esitetyllä tavalla:

Avistakauppa			Termiinikauppa		
Vaihtokurssi	Euro, myynti	USD, osto	Vaihtokurssi	Euro, osto	USD, myynti
1,1300			1,130623		
1,1300	10 000 000	11 300 000	1,130627	10 000 000	11 306 270
1,1300	10 000 000	11 300 000	1,130632	10 000 000	11 306 320
1,1300	20 000 000	22 600 000	1,130636	20 000 000	22 612 720
1,1300	40 000 000	45 200 000	1,130641	40 000 000	45 225 640
1,1300	80 000 000	90 400 000	1,130645	80 000 000	90 451 600
1,1300	35 000 000	39 550 000	1,130649	35 000 000	39 572 715
1,1300	2 000 000	2 260 000	1,130654	2 000 000	2 261 308
1,1300			1,130658		
Yhteensä	197 000 000	222 610 000		197 000 000	222 736 573

Esimerkki 6.

Riskienhallintamenetelmät

Tässä esimerkissä kuvataan eurojärjestelmän likviditeettiä lisäävissä operaatioissa käytettäviin arvopapereihin sovellettavia riskienhallintamenetelmiä.¹ Esimerkki perustuu oletukseen, että vastapuoli osallistuu seuraaviin eurojärjestelmän rahapoliittisiin operaatioihin.

- Perusrahoitusoperaatio, joka alkaa 28.6.2000 ja päättyy 12.7.2000 ja jossa vastapuolelle jaetaan 50 miljoonaa euroa.
- Pitempiaikainen rahoitusoperaatio, joka alkaa 29.6.2000 ja päättyy 28.9.2000 ja jossa vastapuolelle jaetaan 45 miljoonaa euroa.
- Perusrahoitusoperaatio, joka alkaa 5.7.2000 ja päättyy 19.7.2000 ja jossa vastapuolelle jaetaan 10 miljoonaa euroa.

Operaatioiden vakuutena olevien vastapuolen ykköslistan arvopapereiden ominaisuudet on eritelty alla olevassa taulukossa 1.

Taulukko 1. Operaatioissa käytetyt ykköslistan arvopaperit

Ominaisuudet					
Laji	Eräpäivä	Korko	Koronmaksu	Jäljellä oleva maturiteetti	Markkina-arvon aliarvostus, %
JVK A	26.8.2002	Kiinteä	½ v	2 v	1,5
FRN B	15.11.2002	Ennalta määrätty, vaihtuva	1 v	3 v	0,0
JVK C	5.5.2010	Nollakorkoinen		11 v	5,0
Hinnat (ml. kertynyt korko)					
28.6.2000	29.6.2000	30.6.2000	3.7.2000	4.7.2000	5.7.2000
102,63%	101,98 %	100,57 %	101,42 %	100,76 %	101,21 %
	98,35 %	97,95 %	98,15 %	98,75 %	99,02 %
					55,125 %

Korvamerkitäjäjärjestelmä

Ensimmäisenä oletuksena on, että operaatiot tehdään sellaisen kansallisen keskuspankin kanssa, jonka käyttämässä järjestelmässä arvopaperit korvamerkitään kuhunkin operaatioon. Korvamerkitäjäjärjestelmissä arvopaperit arvostetaan päivittäin. Riskienhallintamenetelmää voidaan siten kuvata seuraavasti (ks. myös oheinen taulukko 2):

1. Kuhunkin vastapuolen operaatioon sovelletaan 2 prosentin alkumarginaalia, koska operaatioiden maturiteetti on enemmän kuin yksi pankkipäivä.
2. Vastapuoli tekee 28.6.2000 kansallisen keskuspankin kanssa takaisinostosopimuksen, jonka mukaan kansallinen keskuspankki ostaa 50 miljoonan euron arvosta joukkovelkakirjaa A. Joukkovelkakirja A on kiinteäkorkoinen ja erääntyy 26.8.2002. Koska sen jäljellä oleva maturiteetti on 2 vuotta,

¹ Esimerkki perustuu oletukseen, että vakuuksien muutospyyntötarpeen laskemisessa otetaan huomioon myönnettylle luotolle kertynyt korko ja että kynnyspisteinä on 1 % myönnetystä luotosta.

Esimerkki 6. (jatkoa)

siihen sovellettava markkina-arvon aliarvostus on 1,5 %. Joukkovelkakirja A:n markkinahinta sen viitemarkkinapaikalla on mainittuna päivänä 102,63 %, johon sisältyy kertynyt kuponkikorko. Vastapuolen edellytetään toimittavan sellaisen määrän joukkovelkakirjaa A, että sen markkina-arvo 1,5 prosentin aliarvostuksen jälkeen ylittää 51 miljoonan euron määrän (mikä vastaa jaettua 50 miljoonan euron määrää 2 prosentin alkumarginaalilla lisätynä). Vastapuoli toimittaa siten 50,5 miljoonan euron nimellisarvosta joukkovelkakirjaa A, jonka korjattu markkina-arvo tuona päivänä on 51 050 728 euroa.

3. Vastapuoli tekee 29.6.2000 kansallisen keskuspankin kanssa takaisinostosopimuksen, jonka mukaan kansallinen keskuspankki ostaa 21,5 miljoonan euron arvosta joukkovelkakirjaa A (markkinahinta 101,98 %, markkina-arvon aliarvostus 1,5 %) ja 25 miljoonan euron arvosta arvopaperia B (markkinahinta 98,35 %). Arvopaperi B on vaihtuvakorkoinen velkakirja (FRN), jolle maksetaan vuosittain ennakkoon määrättyä korkoa ja johon sovellettava markkina-arvon aliarvostus on 0 %. Joukkovelkakirjan A ja FRN-velkakirjan B korjattu markkina-arvo tuona päivänä on 46 184 315 euroa, mikä ylittää vaaditun 45 900 000 euron määrän (45 miljoonaa euroa + 2 prosentin alkumarginaali).

Arvopaperit arvostetaan uudelleen 30.6.2000: joukkovelkakirja A:n markkinahinta on 100,57 % ja FRN-velkakirja B:n markkinahinta 97,95 %. Kertyneet korot ovat 11 806 euroa 28.6.2000 alkaneesta perusrahoitusoperaatiosta ja 5 625 euroa 29.6.2000 alkaneesta pitempiäaikaisesta rahoitusoperaatiosta. Näin ollen joukkovelkakirja A:n korjattu markkina-arvo ensimmäisessä operaatiossa on noin 1 miljoonaa euroa pienempi kuin operaation vakuusvaade (myönnetty luotto + kertynyt korko + alkumarginaali). Vastapuoli toimittaa 1 miljoonan euron nimellisarvosta joukkovelkakirjaa A, mikä 100,57 prosentin hintaan perustuneesta markkina-arvosta tehdyn 1,5 prosentin aliarvostuksen jälkeen palauttaa riittävän vakuuskatteen.² Toinen operaatio ei aiheuta vakuuksien muutospyyntöä, koska operaatiossa käytettyjen arvopapereiden korjattu markkina-arvo (45 785 712 euroa) ei jää alle 45 455 681 euron kynnystason (vakuusvaade miinus 1 %), vaikka se onkin hieman alle vakuusvaateen (45 905 738 euroa).³

4. Arvopaperit arvostetaan uudelleen 3. ja 4.7.2000, mutta tämä ei aiheuta vakuuksien muutospyyntöä 28. ja 29.6.2000 tehtyjen operaatioiden osalta. Kertyneet korot 4.7.2000 ovat 35 417 ja 28 125 euroa.
5. Vastapuoli tekee 5.7.2000 takaisinostosopimuksen kansallisen keskuspankin kanssa, joka ostaa 10 miljoonan euron arvosta joukkovelkakirjaa C. Joukkovelkakirja C on nollakorkoinen velkakirja, jonka markkina-arvo tuona päivänä on 55,125 %. Vastapuoli toimittaa 19,5 miljoonan euron nimellisarvosta joukkovelkakirjaa C. Koska nollakorkovelkakirjan jäljellä oleva maturiteetti on noin 10 vuotta, siihen sovellettava markkina-arvon aliarvostus on 5 %.

Sammiojärjestelmä

Toisena oletuksena on, että operaatiot tehdään sellaisen kansallisen keskuspankin kanssa, joka käyttää sammiojärjestelmää. Vastapuolen käyttämiä sammioituja arvopapereita ei ole korvamerkitty mihinkään tiettyihin operaatioihin.

Tässä esimerkissä käytetään samaa operaatioiden sarjaa kuin edellisessä korvamerkintäjärjestelmää kuvaavassa esimerkissä. Pääasiallinen ero on, että kaikkien sammioon kuuluvien arvopapereiden korjatun markkina-arvon on uudelleenarvostuspäivinä katettava kaikkien vastapuolen ja kansallisen keskuspankin välisten avointen operaatioiden vakuusvaade. Näin ollen 30.6.2000 tehtävä vakuuksien muutospyyntö on hieman suurempi (1 106 035 euroa) kuin korvamerkintäjärjestelmässä; tämä johtuu

² Kansalliset keskuspankit voivat vaatia lisävakuutta rahana eikä arvopapereina.

³ Jos kansallinen keskuspankki joutuu palauttamaan vakuutta vastapuolelle toisen operaation yhteydessä, se voidaan joissakin tapauksissa nettouttaa vastapuolen kansalliselle keskuspankille ensimmäisen operaation yhteydessä maksaman vakuuden kanssa. Näin ollen suoritettaisiin vain yksi vakuusmaksu.

Esimerkki 6. (jatkoa)

29.6.2000 tehdyn operaation kynnysvaikutuksesta. Vastapuoli toimittaa 1,15 miljoonan euron nimellisarvosta joukkovelkakirjaa A, mikä 100,57 prosentin hintaan perustuneesta markkina-arvosta tehdyn 1,5 prosentin aliarvostuksen jälkeen palauttaa riittävän vakuuskatteen. Lisäksi 12.7.2000, jolloin 28.6.2000 tehty perusrahoitusoperaatio päättyy, vastapuoli voi pitää arvopaperit vakuustilillään ja siten automaattisesti hyödyntää mahdollisuutta ottaa kynnyspisteiden määrittämissä rajoissa päivänsäistä tai yön yli -luottoa (operaatioihin sovellettavan alkumarginaalin ollessa 1 %). Sammiojärjestelmän riskienhallintamenetelmiä kuvataan taulukossa 3.

Esimerkki 6. (jatkoa)**Taulukko 2. Korvamerkintäjärjestelmä**

Päivämäärä	Avoimet operaatiot	Alkamispäivä	Päättymispäivä	Korko, %	Kaupan arvo, EUR	Kertynyt korko, EUR
28.6.2000	Perusrah.op.	28.6.2000	12.7.2000	4,25	50 000 000	0
29.6.2000	Perusrah.op.	28.6.2000	12.7.2000	4,25	50 000 000	5 903
	Pitempiaik. rah.op.	29.6.2000	28.9.2000	4,50	45 000 000	
30.6.2000	Perusrah.op.	28.6.2000	12.7.2000	4,25	50 000 000	11 806
	Pitempiaik. rah.op.	29.6.2000	28.9.2000	4,50	45 000 000	5 625
30.6.2000	Perusrah.op.	28.6.2000	12.7.2000	4,25	50 000 000	11 806
	Pitempiaik. rah.op.	29.6.2000	28.9.2000	4,50	45 000 000	5 625
3.7.2000	Perusrah.op.	28.6.2000	12.7.2000	4,25	50 000 000	29 514
	Pitempiaik. rah.op.	29.6.2000	28.9.2000	4,50	45 000 000	22 500
4.7.2000	Perusrah.op.	28.6.2000	12.7.2000	4,25	50 000 000	35 417
	Pitempiaik. rah.op.	29.6.2000	28.9.2000	4,50	45 000 000	28 125
5.7.2000	Perusrah.op.	28.6.2000	12.7.2000	4,25	50 000 000	41 319
	Pitempiaik. rah.op.	29.6.2000	28.9.2000	4,50	45 000 000	33 750
	Perusrah.op.	5.7.2000	19.7.2000	4,25	10 000 000	0

Alkumargi- naali, %	Vakuusvaade, EUR	Alempi kynnyks, EUR	Ylempi kynnyks, EUR	Korjattu markkina- arvo, EUR	Vakuuksien muutospyyntö, EUR	Päivä- määrä
2	51 000 000	50 500 000	51 500 000	51 050 728	0	28.6.2000
2	51 006 021	50 505 962	51 506 080	50 727 402	0	29.6.2000
2	45 900 000	45 450 000	46 350 000	46 184 315	0	
2	51 012 042	50 511 924	51 512 160	50 026 032	- 986 009	30.6.2000
2	45 905 738	45 455 681	46 355 794	45 785 712	0	
2	51 012 042	50 511 924	51 512 160	51 016 647	0	30.6.2000
2	45 905 738	45 455 681	46 355 794	45 785 712	0	
2	51 030 104	50 529 809	51 530 399	51 447 831	0	3.7.2000
2	45 922 950	45 472 725	46 373 175	46 015 721	0	
2	51 036 125	50 535 771	51 536 479	51 113 029	0	4.7.2000
2	45 928 688	45 478 406	46 378 969	46 025 949	0	
2	51 042 146	50 541 733	51 542 559	51 341 303	0	5.7.2000
2	45 934 425	45 484 088	46 384 763	46 188 748	0	
2	10 200 000	10 100 000	10 300 000	10 211 906	0	

Esimerkki 6. (jatkoa)**Taulukko 3. Sammiojärjestelmä**

Päivämäärä	Avoimet operaatiot	Alkamis-päivä	Päättymis-päivä	Korko, %	Kaupan arvo, EUR	Kertynyt korko, EUR
28.6.2000	Perusrah.op.	28.6.2000	12.7.2000	4,25	50 000 000	0
29.6.2000	Perusrah.op.	28.6.2000	12.7.2000	4,25	50 000 000	5 903
	Pitempiaik. rah.op.	29.6.2000	28.9.2000	4,50	45 000 000	
30.6.2000	Perusrah.op.	28.6.2000	12.7.2000	4,25	50 000 000	11 806
	Pitempiaik. rah.op.	29.6.2000	28.9.2000	4,50	45 000 000	5 625
30.6.2000	Perusrah.op.	28.6.2000	12.7.2000	4,25	50 000 000	11 806
	Pitempiaik. rah.op.	29.6.2000	28.9.2000	4,50	45 000 000	5 625
3.7.2000	Perusrah.op.	28.6.2000	12.7.2000	4,25	50 000 000	29 514
	Pitempiaik. rah.op.	29.6.2000	28.9.2000	4,50	45 000 000	22 500
4.7.2000	Perusrah.op.	28.6.2000	12.7.2000	4,25	50 000 000	35 417
	Pitempiaik. rah.op.	29.6.2000	28.9.2000	4,50	45 000 000	28 125
5.7.2000	Perusrah.op.	28.6.2000	12.7.2000	4,25	50 000 000	41 319
	Pitempiaik. rah.op.	29.6.2000	28.9.2000	4,50	45 000 000	33 750
	Perusrah.op.	5.7.2000	19.7.2000	4,25	10 000 000	0

Alkumargi- naali, %	Vakuusvaade, EUR	Alempi kynnyks, EUR	Ylempi kynnyks, EUR	Korjattu markkina- arvo, EUR	Vakuuksien muutospyyntö, EUR	Päivä- määrä
2	51 000 000	50 500 000	51 500 000	51 050 728	0	28.6.2000
2	96 906 021	95 955 962	97 856 080	96 911 716	0	29.6.2000
2						
2	96 917 779	95 967 605	97 867 953	95 811 744,00	-1 106 035	30.6.2000
2						
2	96 917 779	95 967 605	97 867 953	96 950 950,68	0	30.6.2000
2						
2	96 953 054	96 002 534	97 903 574	97 613 399,05	0	3.7.2000
2						
2	96 964 813	96 014 177	97 915 448	97 287 850,90	0	4.7.2000
2						
2	107 176 571	106 125 820	108 227 322	107 891 494,53	0	5.7.2000
2						
2						

Liite 2

Sanasto

Alkamispäivä (start date): Päivä, jona rahapoliittinen operaatio alkaa. *Takaisinostosopimuksiin* ja *valuuttaswappeihin* perustuvissa operaatioissa alkamispäivä vastaa *ostopäivää*.

Alkumarginaali (initial margin): Riskienhallintatoimi, jota sovelletaan *käänteisoperaatioissa* ja joka tarkoittaa sitä, että transaktiota varten vaadittava vakuus on yhtä suuri kuin *vastapuolelle* myönnettävä luotto lisättyä alkumarginaalin arvolla. *Eurojärjestelmä* soveltaa alkumarginaaleja, jotka on eriytetty sen mukaan, kuinka kauan vastapuolen riski kohdistuu eurojärjestelmään kussakin transaktiossa.

Amerikkalainen huutokauppa (American auction): Katso *monikorkoinen huutokauppenenettely*.

Arvo-osuudeksi muuttaminen (dematerialisation): Fyysisten saantotodistusten tai -asiakirjojen poistaminen käytöstä siten, että raha- ja pääomamarkkinainstrumentit ovat olemassa ainoastaan tilikirjauksina.

Arvopaperikeskus (central securities depository, CSD): Arvopaperien säilytysjärjestelmä, joka mahdollistaa arvopaperitapahtumien käsittelyn tilikirjausten avulla. Järjestelmä voi toimia fyysisten arvopaperien pysäytysjärjestelmänä tai arvo-osuusjärjestelmänä (jolloin arvopaperit ovat olemassa ainoastaan elektronisina kirjauksina). Säilytyksen lisäksi arvopaperikeskuksessa voidaan hoitaa kauppojen vahvistaminen, selvitys sekä maksut ja toimitukset.

Arvostuspäivä (valuation date): Päivä, jona luottotoimien kohteena olevat arvopaperit arvostetaan.

Avomarkkinaoperaatio (open market operation): Keskuspankin aloitteesta rahoitusmarkkinoilla toteutettava operaatio, joka sisältää jonkin seuraavista transaktioista: 1) arvopaperien suora osto tai myynti (avista- tai termiinkauppana), 2) arvopaperien osto tai myynti *takaisinostosopimuksiin*, 3) lainan antaminen tai ottaminen vakuuksia vastaan, 4) keskuspankin velkasitoumusten liikkeeseenlasku tai 5) talletusten kerääminen.

EKP:n aika (ECB time): EKP:n sijaintipaikan aika.

Eräpäivä (maturity date): Päivä, jona rahapoliittinen operaatio päättyy. *Takaisinostosopimuksen* tai swapin yhteydessä eräpäivä vastaa *takaisinostopäivää*.

ETA-maat (Euroopan talousalueen maat) (EEA [European Economic Area] countries): Euroopan unionin jäsenvaltiot sekä Islanti, Liechtenstein ja Norja.

Etukäteen määrätty korko (pre-fixed coupon): *Vaihtuvakorkoisen instrumentin* korko, joka määräytyy sen mukaan, mikä käytetyn viiteindeksin arvo on tiettyä päivänä (tiettyinä päivinä) ennen koron kertymisajan alkua.

Euroalue (euro area): Alue, jonka muodostavat ne EU:n jäsenvaltiot, jotka ovat ottaneet käyttöön euron yhteisenä rahanaan *perustamissopimuksen* mukaisesti.

Eurojärjestelmä (Eurosystem): EKP ja niiden EU:n *jäsenvaltioiden kansalliset keskuspankit*, jotka ovat ottaneet yhteisen rahan käyttöön *perustamissopimuksen* mukaisesti.

Eurojärjestelmän pankkipäivä (Eurosystem business day): Sellainen päivä, jona EKP ja ainakin yksi *kansallinen keskuspankki* on avoinna *eurojärjestelmän* rahapoliittisten operaatioiden toteuttamista varten.

Euroopan keskuspankkijärjestelmä (EKPJ) (European System of Central Banks, ESCB): Euroopan keskuspankki (EKP) ja EU:n *jäsenvaltioiden kansalliset keskuspankit*. (On huomattava, että niiden jäsenvaltioiden kansallisilla keskuspankeilla, jotka eivät ole ottaneet käyttöön yhteistä rahaa *perustamissopimuksen* mukaisesti, säilyy kansallisen lain mukainen rahapoliittinen toimivalta, eivätkä ne siis osallistu *eurojärjestelmän* rahapolitiikan harjoittamiseen.)

Haircut: Katso *markkina-arvon aliarvostus*.

Hienosäätöoperaatio (fine-tuning operation): *Eurojärjestelmän* satunnaisesti toteuttama *avomarkkinaoperaatio*, jonka pääasiallisena tarkoituksena on tasoittaa markkinoiden likviditeetin odottamattomia vaihteluja.

Hollantilainen huutokauppa (Dutch auction, single-rate auction): Katso *yksikorkoinen huutokauppanenettely*.

Huutokauppanenettely (tender procedure): Menettely, jolla keskuspankki lisää tai vähentää markkinoiden likviditeettiä. Menettely perustuu *vastapuolilta* saatuihin keskenään kilpaileviin tarjouksiin. Kilpailukyysisimmät tarjoukset hyväksytään ensin, kunnes koko se likviditeettimäärä, jonka keskuspankki halusi lisätä tai vähentää, on käytetty.

ISIN-koodi (International Securities Identification Number, ISIN): Rahoitusmarkkinoilla liikkeeseen lasketuille arvopapereille annettu kansainvälinen koodi.

Jälkikäteen määrätty korko (post-fixed coupon): *Vaihtuvakorkoisen instrumentin* korko, joka määräytyy sen mukaan, mikä käytetyn viiteindeksin arvo on tiettyinä päivinä (tiettyinä päivinä) koron kertymisaikana.

Jäsenvaltio (Member State): Tässä asiakirjassa Euroopan unionin jäsenvaltio, joka on ottanut käyttöön yhteisen rahan *perustamissopimuksen* mukaisesti.

Kahdenvälinen kauppa (bilateral procedure): Menettely, jossa keskuspankki käy kauppaa suoraan ainoastaan yhden tai muutaman *vastapuolen* kanssa soveltamatta huutokauppanenettelyjä. Kahdenvälisiin kauppoihin kuuluvat myös pörssin tai välittäjien välityksellä tehtävät kaupat.

Kakkoslistan arvopaperi (tier two asset): Jälkimarkkinakelpoinen tai ei-jälkimarkkinakelpoinen arvopaperi, jonka erityiset kelpoisuusvaatimukset määrää *kansallinen keskuspankki* EKP:n ohjeiden mukaisesti.

Kansallinen keskuspankki (national central bank, NCB): Tässä asiakirjassa sellaisen EU:n *jäsenvaltion* keskuspankki, joka on ottanut käyttöön yhteisen rahan *perustamissopimuksen* mukaisesti.

Kaupantekopäivä (T) (trade date, T): Päivä, jona kauppa (eli kahden *vastapuolen* välinen sopimus rahoitustransaktiosta) tehdään. Kaupantekopäivä voi olla sama kuin transaktion *maksun suorituspäivä* (suoritus saman päivän arvolla) tai edeltää suorituspäivää tietyllä pankkipäivien määrällä (maksun suorituspäivä on T + suoritusviive).

Keskiarvoistaminen (averaging provision): Järjestely, joka tekee *vastapuolille* mahdolliseksi täyttää *varantovelvoitteensa pitoajanjaksona* keskimääräisten *varantotalletustensa* perusteella. Keskiarvoistaminen edistää osaltaan rahamarkkinakorkojen vakautta kannustamalla laitoksia ta-soittamaan likviditeetin tilapäisten vaihtelujen vaikutuksia. *Eurojärjestelmän* vähimmäisvarantojärjestelmä sallii keskiarvoistamisen.

Kiinteäkorkoinen huutokauppa (fixed rate tender): Huutokaupamenettely, jossa keskuspankki määrää koron etukäteen ja osallistuvat *vastapuolet* tekevät tarjouksen rahamäärästä, jonka ne haluavat tällä korolla.

Kiinteäkorkoinen instrumentti (fixed rate instrument): Rahoitusinstrumentti, jonka korko on kiinteä instrumentin koko juoksuajan.

Kirjeenvaihtajakeskuspankkimalli (correspondent central banking model, CCBM): *EKP:n* luoma malli, jonka tarkoituksena on tehdä *vastapuolille* mahdolliseksi käyttää toisessa maassa olevia arvopapereita kaupan kohteena. Kirjeenvaihtajakeskuspankkimallissa *kansalliset keskuspankit* toimivat omaisuudensäilyttäjinä toistensa puolesta. Tämä tarkoittaa, että kukin kansallinen keskuspankki pitää arvopaperitiliä kunkin muun kansallisen keskuspankin (sekä EKP:n) arvopaperien hoitoa varten. Eurojärjestelmä voi soveltaa erityisratkaisuja ei-jälkimarkkinakelpoisten arvopaperien maidenväliseen käyttöön.

Kirjeenvaihtajapankkimenettely (correspondent banking): Menettely, jossa yksi pankki tarjoaa maksu- ja muita palveluja toiselle pankille. Kirjeenvaihtajapankit välittävät maksut usein keskinäisten tilien (ns. nostro- ja lorotilien) kautta, joihin voidaan liittää luottolimiitti. Kirjeenvaihtajapankkipalvelut ovat pääasiassa kansainvälisiä.

KKP-pankkipäivä (NCB business day): Sellainen päivä, jona tietyn *jäsenvaltion kansallinen keskuspankki* on avoinna *eurojärjestelmän* rahapoliittisten operaatioiden toteuttamista varten. Joissakin jäsenvaltioissa kansallisen keskuspankin haarakonttorit voivat olla kiinni joinakin KKP-pankkipäivinä paikallisten tai alueellisten arkipyhien tai vapaapäivien takia. Tällaisissa tapauksissa kyseisen kansallisen keskuspankin on tiedotettava etukäteen *vastapuolille* järjestelyistä, joita tullaan soveltamaan näitä haarakonttoreita koskevissa transaktioissa.

Konkurssiriski (solvency risk): Riski, että syntyy tappiota raha- ja pääomamarkkinainstrumenttien liikkeeseenlaskijan konkurssin tai *vastapuolen* maksukyvyttömyyden johdosta.

Korkotarjousten alaraja (minimum bid rate): Alin korko, jolla *vastapuolet* voivat tehdä tarjouksia *vaihtuvakorkoisissa huutokaupoissa*. EKP:n ilmoittaman korkotarjousten alarajan alittavat tarjoukset hylätään.

Korkotarjousten yläaraja (maximum bid rate): Korkein korko, jolla *vastapuolet* voivat tehdä tarjouksia *vaihtuvakorkoisissa huutokaupoissa*. EKP:n ilmoittaman korkotarjousten yläarajan ylittävät tarjoukset hylätään.

Koronlaskukäytäntö (day-count convention): Käytäntö, jota noudattaen määrätään luottokorkoja laskettaessa huomioon otettava päivien määrä. *Eurojärjestelmän* rahapoliittisissa operaatioissa sovelletaan koronlaskukäytäntöä *todelliset päivät / 360*.

Korvamerkintäjärjestelmä (earmarking system): Keskuspankin vakuushallinnassa käytettävä järjestelmä, jossa luottoa myönnetään kutakin yksittäistä transaktiota varten korvamerkit-tyjä vakuuksia vastaan.

Kynnyspiste (trigger point): Myönnetyn luoton arvon ennalta määrätty taso, jonka saavuttaminen laukaisee *vakuuksien muutospyynnön*.

Käänteisesti vaihtuvakorkoinen instrumentti (inverse floating rate instrument): Rahoitusinstrumentti, jonka haltijalle maksettava korko vaihtelee muuttuen aina vastakkaiseen suuntaan kuin viitekorko.

Käänteisoperaatio (reverse transaction): Operaatio, jolla *kansallinen keskuspankki* ostaa tai myy arvopapereita *takaisinostosopimuksen* perusteella, tai keskuspankin luotto-operaatio vakuuttaa vastaan.

Könttäsommavähennys (lump-sum allowance): Kiinteä määrä, jonka laitos saa vähentää, kun lasketaan sen *varantovelvoitetta eurojärjestelmän* vähimmäisvarantojärjestelmässä.

Liikkeeseenlaskija (issuer): Yhteisö, joka on maksuvelvollinen arvopaperiin tai muuhun raha- taikka pääomamarkkinainstrumenttiin nähden.

Linkki (link): Linkki koostuu kahden arvopaperikaupan selvitysjärjestelmän välisistä menettelyistä ja järjestelyistä, joiden avulla järjestelmien välillä voidaan siirtää arvopapereita tilikirjauksina.

Lopullinen siirto (final transfer): Peruuttamaton ja ehdoton siirto, joka täyttää siirtovelvoitteen.

Luottolaitos (credit institution): Tässä asiakirjassa luottolaitosten liiketoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta 20. maaliskuuta 2000 annetun Euroopan parlamentin ja Euroopan unionin neuvoston direktiivin N:o 2000/12/EY artiklan 1 kohdassa 1 olevan määritelmän mukainen laitos eli ”yritys, joka liiketoimintanaan vastaanottaa yleisöltä talletuksia tai muita takaisinmaksettavia varoja ja myöntää luottoja omaan lukuunsa”.

Läheinen sidos (close links): Luottolaitosten liiketoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta 20. maaliskuuta 2000 annetun Euroopan parlamentin ja Euroopan unionin neuvoston direktiivin N:o 2000/12/EY artiklan 1 alakohdan 26 mukaisesti: ”Läheisellä sidoksella tarkoitetaan tilannetta, jossa kahden tai useamman luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön välillä on sidossuhde: (a) omistusyhteyden kautta, eli että yrityksestä suoraan tai välillisesti määräysvallan kautta pidetään hallussa vähintään 20 prosenttia yrityksen äänioikeudesta tai pääomasta, tai (b) määräysvallan kautta, eli kaikissa direktiivin 83/349/ETY artiklan 1 kohdassa 1 ja 2 tarkoitetuissa tapauksissa emoyrityksen ja tytäryhtiön välisen sidoksen kautta taikka samanluonteisen minkä tahansa luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön ja yrityksen välisen sidoksen kautta; myös tytäryrityksen tytäryritys katsotaan näiden yritysten johdossa toimivan emoyrityksen tytäryritykseksi. Tilanteiden, joissa kaksi luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä tai useampi luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö on määräysvallan kautta pysyvästi sidoksissa yhteen ja samaan henkilöön, katsotaan myös muodostavan läheisen sidoksen tällaisten henkilöiden välille.”

Maksun suorituspäivä (settlement date): Päivä, jona transaktioon liittyvä maksu suoritetaan. Suoritus voi tapahtua kaupantekopäivänä (suoritus saman päivän arvolla) tai yhden taikka useamman päivän kuluttua kaupanteosta (suorituspäivä on *kaupantekopäivä* T + suoritusviive).

Maksuvalmiusjärjestelmä (standing facility): Keskuspankin järjestelmä, jota *vastapuolet* voivat käyttää omasta aloitteestaan. *Eurojärjestelmä* tarjoaa käyttöön kaksi yön yli -maksuvalmiusjärjestelyä: *maksuvalmiusluoton* ja *talletusmahdollisuuden*.

Maksuvalmiusluotto (marginal lending facility): Osa *eurojärjestelmän maksuvalmiusjärjestelmää*, jossa *vastapuolet* voivat saada yön yli -luottoa etukäteen vahvistetulla korolla.

Marginaalikorko (marginal interest rate): Huutokaupassa viimeiseksi hyväksytyyn tarjouksen korko.

Marginaalisswap-piste (marginal swap point quotation): Huutokaupassa viimeiseksi hyväksytyyn tarjouksen *swap-piste*.

Marking to market: Katso *vaihtelumarginaali*.

Markkina-arvon aliarvostus (valuation haircut): *Käänteisoperaatioiden* kohteena oleviin arvopapereihin sovellettava riskienhallintatoimi, jossa keskuspankki laskee kaupan kohteena olevien arvopaperien arvoksi arvopaperin markkina-arvon vähennettynä tietyllä prosentilla (aliarvostus). *Eurojärjestelmä* soveltaa markkina-arvon aliarvostuksia, jotka on eriytetty yksittäisten arvopaperien ominaisuuksien, kuten jäljellä olevan maturiteetin mukaan.

Monikorkoinen huutokauppamenettely (multiple rate auction, American auction): Huutokauppa, jossa toteutushinta (tai hinta/*swap-piste*) on sama kuin kussakin yksittäisessä tarjouksessa tarjottu korko.

Määräaikaistalletusten kerääminen (collection of fixed-term deposits): Rahapolitiikan väline, jota *eurojärjestelmä* voi käyttää vähentääkseen markkinoiden likviditeettiä hienosäätöoperaatioin. Eurojärjestelmä maksaa korkoa *vastapuolten* määräaikaistalletuksille, jotka tehdään *kansallisissa keskuspankeissa* oleville tileille.

Määrähuutokauppa: Katso *kiinteäkorkoinen huutokauppa*.

Nollakorkoinen joukkovelkakirja (zero coupon bond): Arvopaperi, josta maksetaan tuottoa vain yhden kerran koko juoksuajalta. Tässä asiakirjassa nollakorkoisiksi joukkovelkakirjoiksi luetaan diskontattuina liikkeeseen lasketut arvopaperit sekä arvopaperit, jotka tuottavat yhden korkomaksun juoksuajan päättyessä. Eräs erityinen nollakorkoinen joukkovelkakirja on *strip*.

Omaisuuksensäilyttäjä (custodian): Yhteisö, joka säilyttää ja hoitaa arvopapereita ja muita raha- ja pääomamarkkinainstrumentteja muiden puolesta.

Omaisuuksensäilytystili (safe custody account): Keskuspankin pitämä arvopaperitili, jolle *luottolaitokset* voivat tallettaa keskuspankin operaatioiden vakuudeksi kelpaavia arvopapereita.

Osakkeiden hintariski (equity price risk): Osakkeiden hintojen muutoksista johtuva tappioriski. *Eurojärjestelmän* rahapoliittisiin operaatioihin liittyy osakkeiden hintariski siltä osin kuin osakkeet hyväksytään *kakkoslistan arvopapereiksi*.

Ostohinta (purchase price): Hinta, jolla myyjä myy tai jolla tämän on määrä myydä arvopaperit ostajalle.

Ostopäivä (purchase date): Päivä, jona myyjä tosiasiallisesti myy arvopaperit ostajalle.

Pankkipäivän lopetus (end-of-day): Se pankkipäivän ajankohta (*TARGET-järjestelmän* sulkeamisen jälkeen), jona TARGET-järjestelmässä käsitellyt maksut suoritetaan lopullisesti tuon päivän osalta.

Perusrahoitusoperaatio (main refinancing operation): Säännöllinen *avomarkkinaoperaatio*, jonka *eurojärjestelmä* toteuttaa *käänteisoperaationa*. Perusrahoitusoperaatiot toteutetaan viikoittaisina *vakiohuutokauppoina*, ja niissä sovellettava maturiteetti on kaksi viikkoa.

Perustamissopimus (the Treaty): Euroopan yhteisön perustamissopimus (EY:n perustamissopimus). Sopimuksella tarkoitetaan alkuperäistä Euroopan talousyhteisön perustamissopimusta (Rooman sopimukset) sellaisena kuin se on muutettuna.

Pienin jaettava määrä (minimum allotment amount): Huutokauppaoperaatioissa pienin yksittäiselle *vastapuolelle* jaettava määrä. *Eurojärjestelmä* voi päättää jakaa jonkin tietyn vähimmäismäärän kullekin huutokaupan vastapuolelle.

Pienin jako-osuus (minimum allotment ratio): Prosentteina ilmaistu alaraja *marginaalikorolla* hyväksyttävien tarjousten osuudelle kaikista tarjouksista huutokaupassa. *Eurojärjestelmä* voi päättää soveltaa pienintä jako-osuutta huutokaupoissaan.

Pikahuutokauppa (quick tender): *Huutokauppamenettely*, jota *eurojärjestelmä* noudattaa pääasiassa *hienosäätöoperaatioissaan* pyrkiessään vaikuttamaan nopeasti markkinoiden likviditeettitilanteeseen. Pikahuutokaupat käydään tunnin kuluessa, ja niihin osallistuvien *vastapuolten* määrä on rajoitettu.

Pitempiaikainen rahoitusoperaatio (longer-term refinancing operation): Säännöllinen *avomarkkinaoperaatio*, jonka *eurojärjestelmä* toteuttaa *käänteisoperaationa*. Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot toteutetaan kuukausittaisina *vakiohuutokauppoina*, ja niissä sovellettava maturiteetti on kolme kuukautta.

Pitoajanjakso (maintenance period): Ajanjakso, jolta *varantovelvoitteiden* täyttäminen lasketaan. *Eurojärjestelmän* vähimmäisvarantojen pitoajanjakso on yksi kuukausi laskettuna määrätystä päivästä kunakin kuukautena (pitoajanjakso voi esimerkiksi alkaa kunkin kuukauden 24. kalenteripäivänä ja päättyä seuraavan kuukauden 23. kalenteripäivänä).

Päivänsisäinen luotto (intraday credit): Luotto, joka myönnetään yhtä pankkipäivää lyhyemmäksi ajaksi ja maksetaan takaisin samana päivänä. *EKPJ* myöntää päivänsisäistä luottoa (valuuskelpoisten arvopaperien perusteella) asianmukaiset ehdot täyttävälle *vastapuolille* maksujärjestelmiin liittyviin tarkoituksiin.

Rahalaitos (Monetary Financial Institution, MFI): *Luottolaitos* tai muu rahoituslaitos, joka ottaa vastaan talletuksia ja/tai näiden läheisiä vastineita yleisöltä ja myöntää luottoja ja/tai tekee arvopaperisijoituksia omaan lukuunsa (ainakin taloudellisessa mielessä).

Rakenteellinen operaatio (structural operation): *Avomarkkinaoperaatio*, jonka *eurojärjestelmä* toteuttaa pääasiassa säädelläkseen rahoitussektorin rakenteellista maksuvalmiusasemaa eurojärjestelmään nähden.

Repo-operaatio (repo operation): Likviditeettiä lisäävä *takaisinostosopimukseen* perustuva *käänteisoperaatio*.

RTGS-järjestelmä (reaaliaikainen bruttomaksujärjestelmä) (RTGS [real-time gross settlement system]): Maksujärjestelmä, jossa maksumääräykset käsitellään ja maksut suoritetaan (nettouttamatta) toimeksianto kerrallaan reaaliaikaisesti (jatkuvasti). Katso myös *TARGET-järjestelmä*.

Sammiojärjestelmä (pooling system): Keskuspankin vakuushallinnan järjestelmä, jossa *vastapuolet* varaavat riittävän määrän arvopapereita (sammion) keskuspankin kanssa suorittamiensa transaktioiden vakuudeksi. Toisin kuin *korvamerkintäjärjestelmässä* arvopapereita ei sammiojärjestelmässä korvamerkitä yksittäisiä transaktioita varten.

Selvitystili (settlement account): Tili, joka kansalliseen *RTGS-järjestelmään* suoraan osallistuvalla osapuolella on keskuspankissa maksujen käsittelyä varten.

Strip (strip, separate trading of interest and principal): *Nollakorkoinen joukkovelkakirja*, joka on luotu, jotta jonkin arvopaperin tiettyihin kassavirtoihin liittyvät saamiset ja saman instrumentin pääoma voitaisiin myydä erikseen.

Suora kauppa (outright transaction): Kauppa, jolla keskuspankki ostaa tai myy arvopapereita suoraan markkinoilla (avista- tai termiinkauppana).

Swap-piste (swap point): Termiinkaupan valuuttakurssin ja avistakaupan valuuttakurssin ero *valuuttaswapissa*.

Säilyttäjä (depository): Yhteisö, jonka ensisijaisena tehtävänä on säilyttää arvopapereita joko fyysisesti tai elektronisesti ja pitää rekisteriä niiden omistuksesta.

Takaisinostohinta (repurchase price): Hinta, jolla ostaja sitoutuu myymään arvopaperit takaisin myyjälle *takaisinostosopimukseen* perustuvassa kaupassa. Takaisinostohinta on *ostohinta* lisätynä hinnanerolla, joka vastaa myönnetylle luotolle maksettavaa korkoa operaatiossa sovellettavan maturiteetin ajalta.

Takaisinostopäivä (repurchase date): Päivä, jona ostajan on sitoumuksensa mukaisesti myytävä arvopaperit takaisin myyjälle *takaisinostosopimukseen* perustuvassa kaupassa.

Takaisinostosopimus (repurchase agreement): Järjestely, jossa arvopapereita myydessä myyjälle syntyy oikeus ja velvollisuus ostaa arvopaperit takaisin tiettyyn hintaan tiettyinä myöhempänä ajankohtana tai vaadittaessa. Takaisinostosopimus vastaa lainanottoa vakuutta vastaan, paitsi että arvopaperien omistus siirtyy pois myyjältä. *Eurojärjestelmän käänteisoperaatioissa* käytetään takaisinostosopimuksia, joiden maturiteetti on kiinteä.

Talletusmahdollisuus (deposit facility): Osa *eurojärjestelmän maksuvalmiusjärjestelmää*, jossa *vastapuolet* voivat tehdä yön yli -talletuksia etukäteen vahvistetulla korolla.

TARGET-järjestelmä ([Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer] system): Maksujärjestelmä, johon kuuluu yksi *RTGS-järjestelmä* kustakin sellaisesta *jäsenvaltiosta*, joka osallistuu *euroalueeseen* talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen alussa. Kunkin maan RTGS-järjestelmä on yhteydessä muiden maiden järjestelmiin kytkentäverkoston kautta, jotta maksut voitaisiin siirtää saman päivän aikana maasta toiseen koko euroalueella. Myös euroalueen ulkopuolisten EU:n jäsenvaltioiden RTGS-järjestelmiä voidaan kytkä TARGET-järjestelmään, jos ne pystyvät käsittelemään euromääräisiä tapahtumia.

Tarjouksen yläraja (maximum bid limit): Suurimmalle hyväksyttävälle yksittäisen *vastapuolen* tekemälle tarjoukselle asetettu raja huutokauppaoperaatioissa. *Eurojärjestelmä* voi asettaa tarjouksille ylärajan, jotta yksittäiset vastapuolet eivät tekisi suhteettoman suuria tarjouksia.

Tilikirjausjärjestelmä (book-entry system): Tilinpitojärjestelmä, joka mahdollistaa saamisen (esimerkiksi arvopaperien ja muiden raha- ja pääomamarkkinainstrumenttien) siirron siirtämättä fyysisesti asiakirjoja tai todistuksia. Katso myös *arvo-osuuksiksi muuttaminen*.

Todelliset päivät / 360 (actual/360): Luottokorkojen laskennassa sovellettava *koronlaskukäytäntö*, jossa korko lasketaan niiltä todellisilta kalenteripäiviltä, joiden ajaksi luotto on myönnetty. Jakajana käytetään aina 360:tä. Tätä koronlaskukäytäntöä sovelletaan *eurojärjestelmän* raho poliittisissa operaatioissa.

Toimitus maksua vastaan -järjestelmä (delivery-versus-payment, [DVP] system): Vaihto arvoa vastaan -suoritusjärjestelmän menettely, jolla varmistetaan, että yksi varallisuusesine *siirretään lopullisesti*, jos ja vain jos yksi tai useampi toinen varallisuusesine siirretään lopullisesti.

Vaihtelumarginaali (marking to market, variation margin): *Eurojärjestelmä* vaatii tietyn marginaalin säilyttämistä koko operaation ajan likviditeettiä lisäävien *käänteisoperaatioiden* kohteena oleville arvopapereille. Tämä merkitsee sitä, että jos kaupan kohteena olevien arvopaperien säännöllisesti mitattava markkina-arvo laskee alle tietyn tason, *vastapuolten* on toimitettava lisää arvopapereita (tai rahaa). Jos kaupan kohteena olevien arvopaperien markkina-arvo vastaavasti niitä uudelleen arvostettaessa ylittää vastapuolen velan määrän lisätyn vaihtelumarginaalin määrällä, keskuspankki palauttaa ylimääräiset arvopaperit (tai rahan) vastapuolelle.

Vaihtuvakorkoinen huutokauppa (variable rate tender): *Huutokaupamenettely*, jossa *vastapuolet* tarjoavat sekä sen rahamäärän, josta ne haluavat tehdä kaupan keskuspankin kanssa, että rahamäärälle haluamansa koron.

Vaihtuvakorkoinen instrumentti (floating rate instrument): Rahoitusinstrumentti, jonka korkoa tarkistetaan määräajoin jonkin viiteindeksin mukaiseksi, jotta se vastaisi muuttuneita lyhyitä tai keskipitkiä markkinakorkoja. Vaihtuvakorkoisilla instrumenteilla on joko *etukäteen määrätty korko* tai *jälkikäteen määrätty korko*.

Vakiohuutokauppa (standard tender): *Huutokaupamenettely*, jota *eurojärjestelmä* noudattaa säännöllisissä *avomarkkinaoperaatioissaan*. Vakiohuutokaupat käydään 24 tunnin kuluessa. Kaikilla yleiset kelpoisuusvaatimukset täyttävillä *vastapuolilla* on oikeus tehdä tarjouksia vakiohuutokaupoissa.

Vakiovähennys (standardised deduction): Kiinteän prosenttimäärän suuruinen vähennys, joka voidaan tehdä *varantopohjaa* laskettaessa varantovelvollisen liikkeeseen laskemien enintään kahden vuoden velkapapereiden ja rahamarkkinapapereiden liikkeessä olevasta määrästä siinä tapauksessa, että varantovelvollinen ei voi osoittaa, kuinka paljon sillä on tällaisia velkoja muille *eurojärjestelmän* vähimmäisvarantojärjestelmän alaisille laitoksille, EKP:lle tai *kansalliselle keskuspankille*.

Vakuuksien muutospyyntö (margin call): *Vaihtelumarginaaliin* liittyvä menettely, jossa keskuspankit voivat vaatia *vastapuolta* toimittamaan lisää arvopapereita (tai rahaa), jos kaupan kohteena olevien arvopaperien säännönmukaisesti mitattava arvo laskee alle tietyn tason. Jos kaupan kohteena olevien arvopaperien arvo vastaavasti niitä uudelleen arvostettaessa ylittää

vastapuolen velan ja vaihtelumarginaalin yhteismäärän, keskuspankki palauttaa ylimääräiset arvopaperit (tai rahan) vastapuolelle.

Valuuttaswap (foreign exchange swap): Samanaikainen avista- ja termiinkauppa kahden eri valuutan välillä. *Eurojärjestelmä* toteuttaa rahapoliittisia avomarkkinaoperaatioita valuuttaswapeina, joissa *kansalliset keskuspankit* (tai EKP) ostavat (tai myyvät) euroa avistakaupoin jotakin ulkomaan valuuttaa vastaan ja samanaikaisesti myyvät (tai ostavat) sitä takaisin termiinkaupoin.

Varantopohja (reserve base): Niiden tase-erien (erityisesti velkojen) summa, joiden perusteella lasketaan laitoksen *varantovelvoite*.

Varantotalletukset (reserve holdings): *Vastapuolten varantotileillä* olevat varat, joilla vastapuolet täyttävät *varantovelvoitteensa*.

Varantotili (reserve account): *Kansallisessa keskuspankissa* oleva tili, jolla pidetään *vastapuolen varantotalletuksia*. Vastapuolten kansallisissa keskuspankeissa olevia *selvitystilejä* voidaan käyttää varantotileinä.

Varantovelvoite (reserve requirement): Laitoksille asetettu vaatimus pitää vähimmäisvarantoja keskuspankissa. *Eurojärjestelmän* vähimmäisvarantojärjestelmässä laitoksen varantovelvoite lasketaan kertomalla sen *varantopohjaan* sisältyvien tase-erien ryhmien summat kullekin ryhmälle määritellyllä *velvoiteprosentilla*. Lisäksi laitokset saavat tehdä *könttäsummavähennyksen* varantovelvoitteestaan.

Vastapuoli (counterparty): Rahoitustransaktion (esimerkiksi keskuspankin kanssa tehtävän transaktion) vastakkainen osapuoli.

Velvoiteprosentti (reserve ratio): Keskuspankin kullekin *varantopohjaan* sisältyvälle tase-erien ryhmälle määrittelämä suhdeluku. Näiden suhdelukujen perusteella lasketaan *varantovelvoitteet*.

Ykköslistan arvopaperi (tier one asset): Jälkimarkkinakelpoinen arvopaperi, joka täyttää tietyt yhdenmukaiset EKP:n määräämät *euroalueen* laajuiset kelpoisuusvaatimukset. Näitä vaatimuksia ovat muun muassa, että arvopaperin on oltava euromääräinen ja *ETA-maassa* sijaitsevan yhteisön liikkeeseen laskema (tai takaama) ja että sitä säilytetään jossakin euroalueen *kansallisessa keskuspankissa* tai *arvopaperikeskuksessa*.

Yksikorkoinen huutokauppamenettely (hollantilainen huutokauppa) (single-rate auction, Dutch auction): Huutokauppa, jossa kaikkiin hyväksytyihin tarjouksiin sovellettava toteutushinta (tai hinta/ *swap-piste*) on sama kuin *marginaalikorko*.

Valuuttainterventioiden ja rahapoliittisten valuuttaswapien vastapuolten valinta

Valuuttainterventioiden ja rahapoliittisten valuuttaswapien vastapuolten valinnassa noudatetaan yhdenmukaista menettelytapaa riippumatta siitä, millainen organisaatiomalli eurojärjestelmän valuuttaoperaatioita varten on valittu. Tämä menettelytapa ei poikkea merkittävästi olemassa olevista markkina-käytännöistä, koska se perustuu kansallisten keskuspankkien nykyisin noudattamien parhaiden käytäntöjen yhdenmukaistamiseen. Eurojärjestelmän valuuttainterventioiden vastapuolet valitaan pääasiassa kahdenlaisilla kriteereillä.

Ensisijaiset valintakriteerit perustuvat vakavaraisuuden periaatteeseen. Ensimmäinen vakavaraisuuskriteeri on luottokelpoisuus, jota arvioidaan yhdistämällä erilaisia menetelmiä (esimerkiksi yksityisten luokituslaitosten tekemiä luottokelpoisuusluokituksia sekä sisäisiä analyysejä oman pääoman riittävydestä ja muista indikaattoreista). Toisena kriteerinä on eurojärjestelmän vaatimus, että kaikki mahdolliset sen valuuttainterventioiden vastapuolet toimivat tunnustettujen valvontaviranomaisten valvonnassa, ja kolmantena kriteerinä on, että kaikkien eurojärjestelmän valuuttainterventioihin osallistuvien vastapuolten on täytettävä tiukat eettiset vaatimukset ja oltava hyvämaineisia.

Kun vastapuolten on arvioitu täyttävän vakavaraisuuden vähimmäisvaatimukset, niitä arvioidaan toissijaisilla, tehokkuuteen liittyvillä kriteereillä. Ensimmäinen tehokkuuskriteeri on vastapuolen kilpailukykyinen hinnoittelu ja kyky käsitellä suuria volyymejä myös epävakaisissa markkinaoloissa. Muita tehokkuuskriteereitä ovat mm. vastapuolten tuottaman informaation laatu ja laajuus.

Mahdollisten valuuttainterventioihin osallistuvien vastapuolten joukko tulee olemaan tarpeeksi laaja ja monipuolinen, jotta voidaan taata interventioiden toteuttamisessa tarvittava joustavuus ja jotta eurojärjestelmä voi valita erilaisten interventiokanavien välillä. Jotta eurojärjestelmä voisi intervenoida tehokkaasti eri alueilla ja eri aikavyöhykkeillä, se voi käyttää missä tahansa kansainvälisessä rahoituskeskuksessa olevia vastapuolia. Käytännössä on kuitenkin ilmeistä, että merkittävä osa vastapuolista sijaitsee euroalueella. Rahapoliittisissa valuuttaswapeissa käytetään vain euroalueella olevia vastapuolia.

Rahapoliittisia valuuttaswapeja toteuttaessaan kansalliset keskuspankit saattavat hallita yksittäisiin vastapuoliin liittyviä luottoriskejä limiitteihin perustuvalla järjestelmällä.

Liite 4

Euroopan keskuspankin raha- ja pankkitilastointiin liittyvä tiedonkeruu¹

1 Johdanto

Euroopan unionin neuvoston 23. marraskuuta 1998 antamassa asetuksessa (EY) N:o 2533/98 Euroopan keskuspankin valtuuksista kerätä tilastotietoja määritellään, ketkä luonnolliset ja oikeushenkilöt ovat velvollisia antamaan tietoja (ns. tiedonantajien perusjoukko), sekä annetaan luottamuksellisuutta ja täytäntönpäntöä koskevat määräykset Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön (jäljempänä "EKPJ:n perussääntö") artiklan 5.4 mukaisesti. Lisäksi asetus oikeuttaa EKP:n käyttämään sääntelyvaltuuksiaan

- varsinaisen tiedonantajien joukon määrittelemiseksi
- EKP:n tilastovaatimusten määrittelemiseksi ja niiden täytäntönpäntöä euroalueeseen osallistuvien jäsenvaltioiden varsinaisessa tiedonantajien joukossa
- niiden tapausten määrittelemiseksi, joissa EKP ja kansalliset keskuspankit voivat käyttää oikeuttaan tarkistaa tilastotietoja tai toimittaa pakollisen tilastotietojen keruun.

2 Yleistä

Rahalaitossektorin konsolidoitua tasetta koskevan, 1. joulukuuta 1998 annetun Euroopan keskuspankin asetuksen (EY) N:o 2819/98 (EKP/1998/16) tarkoituksena on antaa EKP:lle sekä EKPJ:n perussäännön artiklan 5.2 mukaisesti kansallisille keskuspankeille – jotka toteuttavat käytännön työn mahdollisimman pitkälle – edellytykset kerätä tilastoaineisto, jota tarvitaan Euroopan keskuspankkijärjestelmän (EKPJ) tehtävien suorittamiseksi ja erityisesti yhteisön rahapolitiikan määrittelemiseksi ja toteuttamiseksi Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ("perustamissopimus") artiklan 105 kohdan 2 luettelakohdan 1 mukaisesti. EKP:n asetuksen EKP/1998/16 mukaisesti kerättävien tilastotietojen avulla laaditaan rahalaitossektorin konsolidoitu tase, jonka päätarkoituksena on antaa EKP:lle kattava tilastollinen kuva rahatalouden kehityksestä euroalueen jäsenvaltioissa (joita tarkastellaan yhtenä talousalueena) sijaitsevien rahalaitosten yhteenlaskettujen saamisten ja velkojen pohjalta.

Rahalaitossektorin konsolidoitua tasetta koskevat EKP:n tilastoraportointivaatimukset perustuvat kolmeen keskeiseen näkökohtaan.

Ensinnäkin EKP:n on saatava vertailukelpoisia, luotettavia ja ajantasaisia tilastotietoja, jotka kerätään koko euroalueella sovellettavien yhdenmukaisten sääntöjen mukaisesti. Vaikka kansalliset keskuspankit keräävät nämä tilastotiedot hajautetusti EKPJ:n perussäännön artiklojen 5.1 ja 5.2 mukaisesti ja vaikka niitä kerätään tarvittavassa määrin yhdessä muiden Euroopan yhteisön tai kansallisiin tarkoituksiin kerättävien tilastojen kanssa, tietojen tulee olla riittävän yhdenmukaisia ja noudattaa tilastoinnin vähimmäisvaatimuksia, jotta saataisiin aikaan luotettava tilastopohja yhteisen rahapolitiikan määrittelemiseksi ja harjoittamiseksi.

Toiseksi EKP:n asetuksessa EKP/1998/16 määriteltyjen raportointivaatimusten täytyy olla avoimuuden ja oikeusvarmuuden periaatteiden mukaisia, sillä EKP:n asetus EKP/1998/16 on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan koko euro-

¹ Tämän liitteen sisältö on tarkoitettu vain taustatiedoksi. Raha- ja pankkitilastointiin liittyvää tiedonkeruuta koskevat säädökset ovat 23. marraskuuta 1998 annettu Euroopan neuvoston asetus (EY) N:o 2533/98 Euroopan keskuspankin valtuuksista kerätä tilastotietoja sekä 1. joulukuuta 1998 annettu Euroopan keskuspankin asetus (EY) N:o 2819/98 rahalaitossektorin konsolidoidusta taseesta (EKP/1998/16).

alueella. Asetuksesta seuraa suoria velvoitteita luonnollisille ja oikeushenkilöille, joille EKP voi määrätä seuraamuksia, jos ne eivät täytä EKP:n tilastointiin liittyviä raportointivaatimuksia (ks. Euroopan unionin neuvoston asetus (EY) N:o 2533/98, artikla 7). Raportointivaatimukset määritellään tämän vuoksi selvästi, ja tapauksissa, joissa EKP voi käyttää harkintavaltaa tarkistaessaan tilastotietoja tai toimittaessaan tilastotietojen pakollisen keruun, se noudattaa harkintavallan käytössä selkeitä periaatteita.

Kolmanneksi EKP:n on pyrittävä saamaan raportoinnista tiedonantajille koitua rasite mahdollisimman pieneksi (ks. Euroopan unionin neuvoston asetus (EY) N:o 2533/98, artikla 3, kohta a). Tilastotietoja, joita kansalliset keskuspankit keräävät EKP:n asetuksen

EKP/1998/16 perusteella, käytetään sen vuoksi myös varantopohjan laskemiseksi EKP:n vähimmäisvarantojen soveltamista koskevan, 1. joulukuuta 1998 annetun Euroopan keskuspankin asetuksen (EY) N:o 2818/98 (EKP/1998/15) mukaisesti.

EKP:n asetuksen EKP/1998/16 artikloissa määritellään vain pääpiirteittäin varsinainen tiedonantajien joukko, sen raportointivaatimukset sekä periaatteet, joiden mukaan EKP ja kansalliset keskuspankit yleensä käyttävät valtuuksiaan tilastotietojen tarkastamiseksi tai niiden pakollisen keruun toimittamiseksi. EKP:n asetuksen EKP/1998/16 liitteissä I-IV on tarkat kuvaukset tilastotiedoista, joita on annettava EKP:n tilastovaatimusten ja vähimmäisvaatimusten täyttämiseksi.

3 Varsinainen tiedonantajien joukko: tilastoinnissa käytettävä rahalaitosten luettelo

Rahalaitoksia ovat kotimaassa olevat luottolaitokset, siten kuin ne on määritelty yhteisön oikeudessa, ja kaikki muut kotimaassa olevat rahoituslaitokset, jotka liiketoimintanaan ottavat vastaan talletuksia ja/tai niiden läheisiä vastineita muilta kuin rahalaitoksilta ja myöntävät luottoja ja/tai tekevät arvopaperisijoituksia omaan lukuunsa (ainakin taloudellisessa mielessä). EKP laatii luettelon tämän määritelmän mukaisista laitoksista EKP:n asetuksen EKP/1998/16 liitteessä I esitettyjen luokitteluperiaatteiden mukaan ja ylläpitää sitä. Toimivalta laatia ja ylläpitää tätä tilastoinnissa käytettävää rahalaitosten luetteloa on EKP:n johtokunnalla. Varsinaisen tiedonan-

tajien joukon muodostavat euroalueella olevat rahalaitokset.

Kansallisilla keskuspankeilla on oikeus myöntää pienille rahalaitoksille poikkeuksia raportointivaatimuksista. Konsolidoidussa kuukausitaseessa mukana olevien rahalaitosten osuuden on kuitenkin tässäkin tapauksessa oltava vähintään 95 % kunkin euroalueeseen osallistuvan jäsenvaltion kaikkien rahalaitosten yhteenlasketusta taseesta. Näiden poikkeusten avulla kansalliset keskuspankit voivat helpottaa pienten rahalaitosten raportointivaatimuksia (ns. "cutting off the tail").

4 Tilastoihin liittyvät raportointivaatimukset

Konsolidoidun taseen laatimiseksi varsinaisen tiedonantajien joukon on toimitettava taseeseen perustuvat tilastotiedot kuukausittain. Lisätietoja tarvitaan lisäksi neljännesvuosittain. Raportoivat tilastotiedot on selostettu tarkemmin EKP:n asetuksen EKP/1998/16 liitteessä I.

Kansalliset keskuspankit keräävät tilastotiedot ja määrittelevät niiden toimittamisessa sovellettavat menettelyt. EKP:n asetus EKP/1998/16 ei estä kansallisia keskuspankkeja keräämästä varsinaiselta tiedonantajien joukolta EKP:n raportointivaatimusten täyttämiseksi tarvittavia tilastotietoja osana laajempaa tilastotiedonkeruuta, jonka kansalliset keskus-

pankit luovat hoitaakseen omalla vastuullaan olevan tiedonkeruun Euroopan yhteisön tai kansallisen lainsäädännön tai vakiintuneen käytännön mukaisesti ja joka palvelee muita tilastointitarkoituksia. Tämä menettelytapa ei saa kuitenkaan estää EKP:n asetuksessa EKP/1998/16 määriteltyjen tilastovaatimusten täyttämistä. Erityistapauksissa EKP voi käyttää tällaisia muihin tarkoituksiin kerättyjä tilastotietoja omien vaatimustensa täyttämiseksi.

Jos kansallinen keskuspankki myöntää pienelle rahalaitokselle edellä mainitun poikkeuk-

sen raportointivaatimuksista, laitokseen sovelletaan suppeampia raportointivaatimuksia (mm. tietojen toimittaminen vain neljännesvuosittain), jotka ovat välttämättömiä vähimmäisvarantojärjestelmää varten ja jotka määritellään EKP:n asetuksen EKP/1998/16 liitteessä II. Muita tällaisia pieniä rahalaitoksia kuin luottolaitoksia koskevat vaatimukset on selostettu EKP:n asetuksen EKP/1998/16 liitteessä III. Pienet rahalaitokset, jotka ovat saaneet poikkeuksen raportointivaatimuksista, voivat kuitenkin halutessaan täyttää ne täysimääräisesti.

5 EKP:n vähimmäisvarantoja koskevaan asetukseen perustuva tilastotietojen käyttö

Jotta tietojen antamisesta aiheutuva rasite saataisiin mahdollisimman pieneksi ja vältettäisiin päällekkäisyyksiä tilastotietojen keruussa, taseeseen perustuvia tilastotietoja, jotka rahalaitokset ilmoittavat EKP:n asetuksen EKP/1998/16 mukaisesti, käytetään myös varantopohjan laskemiseksi EKP:n asetuksen EKP/1998/15 mukaisesti.

Tiedonantajien tulee ilmoittaa tilastoinnissa tarvittavat tiedot kansallisille keskuspankeilleen oheisessa taulukossa I esitetyllä tavalla. Taulukko sisältyy EKP:n asetuksen EKP/1998/16 liitteeseen I. Tiedonantajat käyttävät taulukossa I tähdellä (*) merkittyjä soluja

varantopohjansa laskemisessa (ks. luvun 7 kehikko II).

Jotta voitaisiin laskea oikein varantopohja, johon sovelletaan positiivista varantoprosenttia, tarvitaan yksityiskohtainen erittely yli 2 vuoden määräaikaisista talletuksista, talletuksista, joiden irtisanomisaika on yli 2 vuotta, ja luottolaitosten reposopimukseen liittyvistä veloista, jotka kohdistuvat kotimaan ja muun euroalueen sektoreihin "rahalaitokset", "varantovelvolliset luottolaitokset, EKP ja kansalliset keskuspankit" ja "valtio", sekä sektoriin "ulkomaat".

Taulukko I.

Kuukausittain toimitettavat tiedot

	A. Kotimaa				B. Muut euroalueen maat				C. Ulko- maat	D. Koh- distama tomat		
	Rahalaitokset (5)		Ei-rahallaitokset		Rahalaitokset (5)		Ei-rahallaitokset					
	joista varanto- velvolli- set LL:t, EKP+ KKP:t	Valtio	Julkisyhteisöt	Muut	joista varanto- velvolli- set LL:t, EKP+ KKP:t	Valtio	Julkisyhteisöt	Muut				
(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)	(g)	(h)	(i)	(j)	(k)	(l)	
VELAT												
8 Liikkeessä oleva raha												
9 Talletukset (kaikki valuutat)												
9e Euro												
9.1e Yön yli												
9.2e Määräaikaiset												
enintään vuoden												
yli vuoden mutta enintään 2 vuotta												
yli 2 vuoden (1)												
9.3e Irtisanomisehtoiset												
enintään 3 kk (2)												
yli 3 kk												
josta: yli 2 vuoden (6)												
9.4e Repot												
9x Muut kuin euroalueen valuutat												
9.1x Yön yli												
9.2x Määräaikaiset												
enintään vuoden												
yli vuoden mutta enintään 2 vuotta												
yli 2 vuoden (1)												
9.3x Irtisanomisehtoiset												
enintään 3 kk (2)												
yli 3 kk												
josta: yli 2 vuoden (6)												
9.4x Repot												
10 Rahamarkkinarahastojen rahasto-osuudet												
11 Liikkeeseen lasketut velkapaperit												
11e Euro												
enintään vuoden												
yli vuoden mutta enintään 2 vuotta												
yli 2 vuoden												
11x Muut kuin euroalueen valuutat												
enintään vuoden												
yli vuoden mutta enintään 2 vuotta												
yli 2 vuoden												
12 Rahamarkkinapaperit (3)												
Euro												
Muut kuin euroalueen valuutat												
13 Oma pääoma ja varaukset												
14 Muut velat												
SAAMISET												
1 Kassa (kaikki valuutat)												
1e josta: euro												
2 Lainat												
2e josta: euro												
3 Muut arvopaperit kuin osakkeet												
3e Euro												
enintään vuoden												
yli vuoden mutta enintään 2 vuotta												
yli 2 vuoden												
3x Muut kuin euroalueen valuutat												
enintään vuoden												
yli vuoden mutta enintään 2 vuotta												
yli 2 vuoden												
4 Rahamarkkinapaperit (4)												
Euro												
Muut kuin euroalueen valuutat												
5 Osakkeet ja osuudet												
6 Kiinteä omaisuus												
7 Muut saamiset												

1) Sisältää hallinnollisesti säänneltävät talletukset.

2) Sisältää ei-siirtokelpoiset avistatalletukset.

3) Määritelty rahalaitosten liikkeeseen laskemiksi rahamarkkinapaperiksi.

4) Määritelty hallussa oleviksi rahalaitosten liikkeeseen laskemiksi rahamarkkinapaperiksi. Rahamarkkinapaperit sisältävät tässä yhteydessä rahamarkkinarahastojen rahasto-osuudet. Ei-rahallaitosten liikkeeseen laskemat jälkimarkkinakelpoiset instrumentit kuuluvat erään "muut arvopaperit kuin osakkeet", vaikka ne olisivat ominaisuuksiltaan samanlaisia kuin rahamarkkinapaperit.

5) Luottolaitokset voivat ilmoittaa velkansa siten, että ne kohdistuvat ryhmään "muut rahalaitokset kuin vähimmäisvarantovelvoitteen alaiset luottolaitokset, Euroopan keskuspankki ja kansalliset keskuspankit" sen sijaan että ne ilmoittaisivat ne kohdistettuina erikseen ryhmään "rahallaitokset" ja "vähimmäisvarantovelvoitteen alaiset luottolaitokset, Euroopan keskuspankki ja kansalliset keskuspankit", edellyttäen että tiedot ovat edelleen riittävän tarkkoja ja että tämä ei vaikuta lihavotdulla merkityihin eriin.

6) Tämän erän ilmoittaminen on toistaiseksi vapaaehtoista.

Kansallisista tiedonkeruujärjestelmistä riippuen ja rajoittamatta EKP:n asetuksessa EKP/1998/16 esitettyjen määritelmien ja rahalaitostaseen luokitteluperiaatteiden täydellistä noudattamista varantovelvoitteen alaiset luottolaitokset voivat vaihtoehtoisesti ilmoit-

taa varantopohjan laskemiseksi tarvittavat tiedot, lukuun ottamatta tietoja jälkimarkkinakelpoisista instrumenteista, alla olevan taulukon mukaisesti, edellyttäen että tämä ei vaikuta edellä olevassa taulukossa lihavoidulla merkittyihin eriin.

	Varantopohja (lukuun ottamatta jälkimarkkinakelpoisia instrumentteja) laskettuna seuraavien taulukon 1 sarakkeiden summana: (a) - (b) + (c) + (d) + (e) + (f) - (g) + (h) + (i) + (j) + (k)
VELAT (euro ja muut kuin euroalueen valuutat yhdistettynä)	
TALLETUKSET YHTEENSÄ	
9.1e + 9.1x	
9.2e + 9.2x	
9.3e + 9.3x	
9.4e + 9.4x	
josta:	
9.2e + 9.2x Määräaikaiset yli 2 vuotta	
josta:	
9.3e + 9.3x Irtisanomisehtoiset yli 2 vuotta	Vapaaehtoinen ilmoittaminen
josta:	
9.4e + 9.4x Repot	

EKP:n asetuksen EKP/1998/16 liite II sisältää vähimmäisvarantojärjestelmän soveltamiseen liittyvät erityis- ja siirtymäsäännökset sekä säännökset luottolaitoksia koskevista sulautumisista.

EKP:n asetuksen EKP/1998/16 liitteessä II on erityisesti säännöksiä pieniä luottolaitoksia koskevasta tiedonkeruusta. Pienten luottolaitosten on toimitettava vähintään neljännesvuosittaiset tiedot varantopohjan laskemiseksi oheisen taulukon I A mukaisesti. Luottolaitosten on varmistettava, että taulukon I A mukaisesti toimitetut tiedot vastaavat täysin taulukon I määritelmiä ja luokituksia. Pienten laitosten varantopohjatiedot kolmea (kuukauden pituista) pitoajanjaksoa varten perustuvat vuosineljänneksen lopun tietoihin, jotka kansalliset keskuspankit keräävät viimeistään 28. pankkipäivänä kunkin vuosineljänneksen päättymisestä.

EKP:n asetuksen EKP/1998/16 liitteessä II on myös sääntöjä tietojen antamisesta konsolidoidusti. Saatuaan luvan Euroopan keskuspankilta (EKP) vähimmäisvarantojärjestelmän alaiset luottolaitokset voivat antaa tilastotietonsa konsolidoidusti niin, että ne koskevat ryhmää luottolaitoksia, jotka ovat vähimmäisvarantovelvollisia samalla kansallisella alueella edellyttäen, että kaikki asianomaiset laitokset ovat ilmoittaneet luopuvansa minkäänlaisiin varantovelvoitteesta tehtävistä könttäsommavähennyksistä. Könttäsommavähennys jää kuitenkin koko ryhmän eduksi. Kaikki asianomaiset laitokset luettelaaan erikseen EKP:n rahalaitosten luettelossa.

EKP:n asetuksen EKP/1998/16 liitteessä II on myös säännöksiä luottolaitoksia koskevista sulautumisista. Tässä liitteessä käsitteillä "sulautuminen", "sulautuvat laitokset" ja "vastaanottava laitos" on EKP:n asetuksessa EKP/

Taulukko I A.

Tiedot, jotka pienten luottolaitosten on toimitettava neljännesvuosittain vähimmäisvarantojärjestelmää varten

	Varantopohja laskettuna seuraavien taulukon 1 sarakkeiden summana: (a) – (b) + (c) + (d) + (e) + (f) – (g) + (h) + (i) + (j) + (k)
TALLETUSVELAT (euro ja muut kuin euroalueen valuutat yhdistettynä)	
9 TALLETUKSET YHTEENSÄ	
9.1e + 9.1x	
9.2e + 9.2x	
9.3e + 9.3x	
9.4e + 9.4x	
josta:	
9.2e + 9.2x Määräaikaiset yli 2 vuotta	
josta:	
9.3e + 9.3x Irtisanomisehtoiset yli 2 vuotta	Vapaaehtoinen tietojen antaminen
josta:	
9.4e + 9.4x Repot	
Liikkeessä olevat instrumentit, taulukon 1 sarake (1)	
JÄLKIMARKKINAKELPOISET VELKAINSTRUMENTIT (euro ja muut kuin euroalueen valuutat yhdistettynä)	
11 LIIKKEESEEN LASKETUT VELKAPAPERIT	
11e + 11x Maturiteetti enintään 2 vuotta	
11 LIIKKEESEEN LASKETUT VELKAPAPERIT	
11e + 11x Maturiteetti yli 2 vuotta	
12 RAHAMARKKINAPAPERIT	

1998/15 määritely merkitys. Pitoajanjaksolle, jolloin sulautuminen tulee voimaan, vastaanottavan laitoksen varantovelvoite lasketaan ja se on täytettävä EKP:n asetuksen EKP/1998/15 artiklan 13 mukaisesti. Seuraavia pitoajanjaksoja varten vastaanottavan laitoksen varantovelvoitteet lasketaan tarvittaessa erityissäntöjen mukaisesti ilmoitetun varantopohjan ja tilastotietojen perusteella (ks. EKP:n asetuksen EKP/1998/16 liitteen II lisäyksessä oleva taulukko). Muussa tapauksessa tilasto-

tietojen ilmoittamisessa ja varantovelvoitteiden laskemisessa sovelletaan EKP:n asetuksen EKP/1998/15 artiklan 3 mukaisia normeja sääntöjä. Asianomainen kansallinen keskuspankki voi myös antaa vastaanottavalle laitokselle luvan täyttää tilastoihin liittyvän tiedonantovelvollisuutensa väliaikaisin menettelyin. Poikkeus normaalista tiedonantomenetelmästä on rajoitettava mahdollisimman lyhyeksi ajaksi, eikä se voi kestää kuutta kuukautta kauempaa siitä, kun sulautuminen tuli voi-

maan. Tämä poikkeus ei rajoita vastaanottavan laitoksen velvollisuutta täyttää tiedonantovelvoitteen EKP:n asetuksen EKP/1998/16 mukaisesti eikä tarvittaessa sen velvollisuutta vastata sulautuvien laitosten tiedonantovelvollisuudesta. Kun aikomus sulautua on tullut julkiseksi ja hyvissä ajoin ennen kuin su-

lautuminen tulee voimaan, vastaanottavan laitoksen on ilmoitettava asianomaiselle kansalliselle keskuspankille menettelyistä, joiden mukaisesti se aikoo täyttää varantovelvoitteen määräytymiseen liittyvät tiedonantovelvollisuutensa.

6 Tilastotietojen tarkistus ja pakollinen keruu

EKP sekä kansalliset keskuspankit käyttävät yleensä valtuuksiaan tarkistaa tilastotietoja ja toimittaa niiden pakollinen keruu silloin, kun tietojen toimittamisen, tarkkuuden, käsitteel-

lisen vastaavuuden ja tietojen korjaamisen vähimmäisvaatimuksia ei ole noudatettu. Nämä vähimmäisvaatimukset on selostettu EKP:n asetuksen EKP/1998/16 liitteessä IV.

7 Jäsenvaltiot, jotka eivät osallistu euroalueeseen

Koska EKP:n perussäännön artiklan 34.1 mukaisesta asetuksesta ei johdu mitään oikeuksia tai velvoitteita jäsenvaltioille, joita koskee poikkeus (EKP:n perussäännön artikla 43.1), tai Tanskalle (eräistä Tanskaa koskevista määräyksistä tehdyn pöytäkirjan artikla 2), eikä sitä sovelleta Isoon-Britanniaan (eräistä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneeseen kuningaskuntaan liittyvistä määräyksistä tehdyn pöytäkirjan artikla 8), EKP:n asetusta EKP/1998/16 sovelletaan vain euroalueeseen osallistuviin jäsenvaltioihin.

Tästä huolimatta kaikissa EU:n jäsenvaltioissa sovelletaan EKP:n perussäännön artiklaa 5, joka koskee EKP:n ja kansallisten keskuspank-

kien toimivaltaa tilastoinnin alalla, sekä Euroopan unionin neuvoston asetusta (EY) N:o 2533/98. Tämä sekä perustamissopimuksen artikla 10 (entinen artikla 5) tarkoittavat myös sitä, että niiden jäsenvaltioiden, jotka eivät osallistu euroalueeseen, on suunniteltava ja toimeenpantava kansallisella tasolla kaikki asianmukaisiksi katsomansa toimenpiteet EKP:n tilastovaatimusten edellyttämän tiedonkeruun järjestämiseksi ja saatava tilastointiin liittyvät valmistelunsa ajoissa valmiiksi tullakseen euroalueen jäseniksi. Tämä velvoite on tuotu selvästi esiin Euroopan unionin neuvoston asetuksen (EY) N:o 2533/98 artiklassa 4 ja perustelukappaleessa 17. Selvyyden vuoksi tämä erityisvaatimus on toistettu EKP:n asetuksen EKP/1998/16 perustelukappaleissa.

Liite 5

Eurojärjestelmän www-sivustot

Keskuspankki	www-sivusto
Euroopan keskuspankki	www.ecb.int
Belgian keskuspankki	www.bnb.be
Saksan keskuspankki	www.bundesbank.de
Kreikan keskuspankki ¹	www.bankofgreece.gr
Espanjan keskuspankki	www.bde.es
Ranskan keskuspankki	www.banque-france.fr
Irlannin keskuspankki	www.centralbank.ie
Italian keskuspankki	www.bancaditalia.it
Luxemburgin keskuspankki	www.bcl.lu
Alankomaiden keskuspankki	www.dnb.nl
Itävallan keskuspankki	www.oenb.co.at
Portugalin keskuspankki	www.bportugal.pt
Suomen Pankki	www.bof.fi

¹ 1.1.2001 alkaen.

Liite 6

Vastapuolivelvoitteiden laiminlyönteihin sovellettavat menettelyt ja seuraamukset

I Taloudelliset sanktiot

Jos vastapuoli rikkoo huutokauppoja¹, kahdenvälisiä kauppoja², vakuuksien käyttöä³ tai pankkipäivän lopetusta koskevia sääntöjä tai maksuvalmiusluoton saantiehtoja⁴, eurojärjestelmä määrää rikkomuksesta taloudellisia sanktioita seuraavasti:

1) Jos huutokauppoja, kahdenvälisiä kauppoja tai vakuuksien käyttöä koskevien sääntöjen rikkomus on ensimmäinen tai toinen edeltäneen 12 kuukauden aikana, määrätään taloudellisena sanktiona vastapuolen maksettavaksi ylimääräinen korko, joka on maksuvalmiusluoton korko lisättyinä 2,5 prosenttiyksiköllä.

- Huutokauppoja ja kahdenvälisiä kauppoja koskevien sääntöjen rikkomiseen sovellettava ylimääräinen korko lasketaan siitä määrästä vakuuksia tai rahaa, jonka vastapuoli on jättänyt toimittamatta, ja kerrotaan kertoimella 7/360.
- Vakuuksien käyttöä koskevien sääntöjen rikkomiseen sovellettava ylimääräinen korko lasketaan siitä määrästä vakuudeksi kelpaamattomia arvopapereita, 1) jotka vastapuoli on toimittanut kansalliselle keskuspankille tai EKP:lle tai 2) joita vastapuoli ei ole poistanut 20 työpäivän kuluttua siitä, kun sen vakuuskelpoisista arvopapereista tuli vakuudeksi

kelpaamattomia. Korko kerrotaan kertoimella 1/360.

2) Pankkipäivän lopetukseen liittyvien sääntöjen tai maksuvalmiusluoton saantiehtojen rikkomiseen sovelletaan taloudellisena sanktiona ensimmäisen rikkomuksen yhteydessä 5 prosenttiyksikön suuruista ylimääräistä korkoa. Jos rikkomus on toinen edeltäneen 12 kuukauden aikana, vastapuolen maksettavaksi määrätään ylimääräinen korko lisättyinä 2,5 prosenttiyksiköllä. Tätä seuraavista rikkomuksista korkoa lisätään aina 2,5 prosenttiyksikköä kustakin. Ylimääräinen korko lasketaan siitä määrästä, joka ei ole maksuvalmiusluoton saamisehtojen mukainen.⁵

1 Jos vastapuoli ei pysty siirtämään riittävää määrää vakuuksia sille likvideettiä lisäävässä operaatiossa jaetun määrän katteeksi, tai jos se ei pysty toimittamaan riittävästi rahaa suorittaakseen sen osuudeksi likvideettiä vähentävässä operaatiossa tulleen määrän.

2 Jos vastapuoli ei pysty toimittamaan riittävää määrää vakuuskelpoisia arvopapereita tai rahaa kattaakseen kahdenvälisessä kaupassa sovitun määrän.

3 Jos vastapuoli käyttää maksamattoman luottonsa vakuutena arvopapereita, jotka eivät ole vakuuskelpoisia tai joista on tullut vakuudeksi kelpaamattomia.

4 Jos vastapuoli, jonka selvitystilillä on päivän päättyessä miinussaldo, ei täytä maksuvalmiusluoton saantiehtoja.

5 Kun kyseessä ovat sääntörikkomukset, jotka koskevat pelkästään päivänsäisen luoton vakuuksiksi kelpaavia arvopapereita, taloudellisista sanktioista määrätään TARGET-järjestelmän sääntelyn puitteissa. Kyseiset rikkomukset eivät kuulu näiden suunta- viivojen piiriin.

2 Muut seuraamukset

Jos vastapuoli rikkoo huutokauppoja, kahdenvälisiä kauppoja ja vakuuksien käyttöä koskevia sääntöjä, eurojärjestelmä sulkee sen pois rahapoliittisista operaatioista seuraavasti:

- a. *Huutokauppoja ja kahdenvälisiä kauppoja koskevien sääntöjen rikkomisesta seuraava poissulkeminen*

Jos rikkomus on kolmas samantyyppinen edeltäneen 12 kuukauden aikana, eurojärjestelmä sulkee vastapuolen määräajaksi pois samoin menettelyin toteutettavista samantyyppisistä avomarkkinaoperaatioista. Lisäksi se määrää taloudellisen sanktion vastapuolen suoritettavaksi kohdassa I mainittujen sääntöjen mukaan lasketun ylimääräisen koron. Poissulkemista sovelletaan seuraavasti:

- 1) Jos kolmannen rikkomuksen ollessa kyseessä vakuus tai rahamäärä, jonka vastapuoli on jättänyt toimittamatta, on enintään 40 % toimitettavien vakuuksien tai rahan kokonaismäärästä, vastapuoli suljetaan pois operaatioista yhden kuukauden ajaksi.
- 2) Jos vakuus tai rahamäärä, jonka vastapuoli on jättänyt toimittamatta kolmannen rikkomuksen ollessa kyseessä, on yli 40 % mutta enintään 80 % toimitettavien vakuuksien tai rahan kokonaismäärästä, vastapuoli suljetaan pois operaatioista kahden kuukauden ajaksi.
- 3) Jos vakuus tai rahamäärä, jonka vastapuoli on jättänyt toimittamatta kolmannen rikkomuksen ollessa kyseessä, on yli 80 % toimitettavien vakuuksien tai rahan kokonaismäärästä, vastapuoli suljetaan pois operaatioista kolmen kuukauden ajaksi.

Jos rikkomuksia on edeltäneen 12 kuukauden aikana ollut neljä tai useampia, niihin sovel-

letaan edellä mainittuja taloudellisia sanktioita ja poissulkemista tämän estämättä alakohdan c) soveltamista.

- b. *Vakuuksien käyttöä koskevien sääntöjen rikkomisesta seuraava poissulkeminen*

Jos rikkomus on kolmas edeltäneen 12 kuukauden aikana, eurojärjestelmä sulkee vastapuolen pois seuraavasta avomarkkinaoperaatiosta. Lisäksi se määrää vastapuolen suoritettavaksi kohdassa I mainittujen sääntöjen mukaan lasketun ylimääräisen koron.

Jos rikkomuksia on edeltäneen 12 kuukauden aikana ollut neljä tai useampia, niihin sovelletaan edellä mainittuja taloudellisia sanktioita ja poissulkemista tämän estämättä alakohdan c) soveltamista.

- c. *Poikkeustapauksissa sovellettava määräaikainen poissulkeminen kaikista tulevista rahapoliittisista operaatioista*

Poikkeustapauksissa, joissa velvoitteiden laiminlyönnit ovat erityisesti kyseessä olevat rahamäärät tai laiminlyöntien toistuvuus tai kesto huomioon ottaen vakavia, vastapuoli voidaan paitsi määrätä suorittamaan kohdassa I mainittujen sääntöjen mukaan laskettu taloudellinen sanktio, lisäksi myös sulkea kolmen kuukauden ajaksi pois kaikista tulevista rahapoliittisista operaatioista.

- d. *Muissa jäsenvaltioissa sijaitsevat laitokset*

Eurojärjestelmä voi päättää, koskeeko sääntöjä rikkoneeseen vastapuoleen sovellettava poissulkeminen myös laitoksen muissa jäsenvaltioissa sijaitsevia sivukonttoreita.

